

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan SAN LUCAS

San Lucas sb'i jun libro tic, yujto a viñaj Lucas añitum tz'ib'annac. A jun libro tic syalcoti to a Jesús Scolumal choñab' Israel yaji, Scolumal pax masanil anima. Syalanpaxi to a Jesús checb'ílcot ul yal vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. Syalanpax yuj viñaj Juan Bautista yed' tastac sb'onac viñ. Syalanpax yuj yaljub'al Jesús yed' pax yic ix ac'ji proval, yic ix el yich smunlajel d'a Galilea, yic pax ix och d'a yol choñab' Jerusalén, yic ix ac'jioch d'a yol sc'ab' syaelal, yic ix chami yed' tas ix aj spitzvixi, tas pax ix aj spax d'a satchaañ. A juntzañ tic syalpax d'a San Mateo yed' d'a San Marcos.

Palta ay juntzañxo tas max b'inajlaj d'a San Mateo yed' d'a San Marcos chi', axo d'a San Lucas tic sb'inaji, aton juntzañ tic: Sb'it eb' ángel, yab'ixal eb' vaymitum calnel xid'nac yil Jesús ayic yaljinac, yab'ixal ayic ix c'och Jesús d'a yol stemplo Dios ayic uninto, yab'ixal jun viñ aj Samaria, yab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati. A d'a jun libro tic te nivan syal yuj lesal, yuj Yespíritu Dios, yab'ixal eb' ix ix ochnac tzac'an yuj Jesús yed' pax yuj spoder Jesús yac'an lajvoc mul.

Tz'ib'ab'ilb'at juntzañ ab'ix tic d'a viñaj Teófilo

¹⁻²Ach Teófilo tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayach. Ay juntzañ tas ujinac d'a co cal tic. A eb' tz'alanel slolonel Dios ticnaic, yilnac eb' smasanil chajtil ajnac yel yich juntzañ tic. Ichato chi' ix

oñ sc'ayb'an eb'. Tzigtumxo eb' ix naaneli, ix stz'ib'ancan yab'ixal juntzañ chi' eb', icha ajnac yel yich. ³ A inxo tic, ix in c'ayb'ej juntzañ chi' smasanil sic'lab'il. Yuj chi' ach mamin Teófilo, tzin nib'ej tzin tzolb'itej smasanil ab'i tastac ajnac sb'o junjun. ⁴ Icha chi' ol vutoc, yic ol a vach' ojtaquejeli to yel juntzañ ix a c'ayb'ej chi'.

Alb'ilcan yaljub'al viñaj Juan

⁵ Ayic ayoch viñaj Herodes reyal d'a Judea, ay jun viñ sacerdote scuchan Zacarías, yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macañ eb' sacerdote^{1.5} scuch Abías. A ix yetb'eyum viñ, Elisabet sb'i ix, a viñaj Aarón ay yiñtilcan ix. ⁶ Te vach' spensar eb' d'a yichañ Dios. Sc'anab'ajej schec nab'il yed' juntzañxo sley Dios Cajal eb'. Yuj chi' malaj junoc mach syal yalani to ay smul eb'. ⁷ Malaj junoc yune' eb', yujto max unevilaj ix. Ichamtac animaxo eb' schavañil. ⁸ A junel ix ja sc'ual yoch viñaj Zacarías chi' d'a stzolal yed' eb' yetsacerdoteal, yic syac'anoch sti' eb' yetisraelal eb' d'a Dios. ⁹ Ix laj yac'an suerte eb', ichataxon smodo. Axo d'a yib'añ viñaj Zacarías chi' ix emi, yuj chi' ix och viñ d'a yol stemplo Dios Cajal. Ata' ix sñus incienso viñ. ¹⁰ Ayic van sñusan viñ chi', masanil eb' anima van slesalvi d'a sti' templo chi'. ¹¹ Axo yic ayoch viñ d'a yol templo chi', ix ul sch'oxan sb'a jun yángel Dios Cajal d'a viñ. Liñanoch d'a stz'ey jun yed'tal b'aj van stz'a incienso chi' d'a svach'. ¹² Axo ix yilan

1.5 **1:5** A eb' sacerdote d'a scal eb' israel chi', ay 24 macañ eb'. Junjun macañ smunlajñej a sc'och stzolal d'a yib'añ.

jun ángel chi' viñ, ix te sat sc'ol viñ. Ix te xivpaxb'at viñ yuuj. ¹³ Palta ix yalan jun ángel chi' d'a viñ:

—Zacarías, mañ ach xivoc, yujto ix yab' a lesal Dios. A ix etb'eyum ix Elisabet, ol yuneej jun vinac unin ix. Juan ol ac' sb'iej. ¹⁴ Te nivan a tzalajc'olal ol ja yuuj. Tzajtum eb' anima ol te q'uechaañ, yujto ol aljoc jun unin chi', ¹⁵ yujto nivan ol aj yelc'och d'a yichañ Dios Cajal. Malaj b'aj ol yuc' vino, malaj pax b'aj ol yuc' añ. Ayic manto aljoc, ayxo och Yespíritu Dios d'ay. ¹⁶ Yujñej jun uninal chi', tzajtum eb' etisraelal ol meltzajoch spensar d'a Dios Cajal. ¹⁷ A viñaj Juan chi' ol b'ab'laj d'a yichañ Cajalil. Icha sc'ulejnac viñaj Elías d'a peca', icha chi' ol yutej sb'a viñ. Lajan ol aj pax spoder viñ yed' viñaj Elías chi'. A viñ ol cachan eb' mamab'il yed' eb' uninab'il yic slajvi oval d'a scal eb'. A eb' spitej sb'a d'a Dios, yuj viñ ol q'uexmaj spensar eb' yic ol sc'anab'ajej eb'. Icha chi' ol yutoc sb'oan sb'a eb' anima, yic listaxo yaj eb' ayic ol javoc Cajalil, xchi jun ángel chi'.

¹⁸ Ix sc'anb'an viñaj Zacarías chi' d'a jun ángel chi':

—¿Tas ol vutoc vojtaçaneli tato yel juntzañ tzal tic? A in tic icham vinac inxo, chichimxo pax ix vetb'eyum, xchi viñ.

¹⁹ Ix yalanxi jun ángel chi' d'a viñ:

—A in ton tic tzin cuch Gabriel, schecab' in Dios. A' ix in checancot val jun vach' ab'ix tic d'ayach. ²⁰ A ticnaic, ol ach queecaxcanoc yujto max a cha tas s'vala', masanto ol aljoc jun unin chi', ichato chi' ol ach lolonxoc. A jun tic ol ujoc ayic ol ja stiempoal, xchi jun ángel chi'.

²¹ Axo eb' anima van stañvancan viñ d'a sti' chi', ix te sat sc'ol eb', yujto te junip ix ochcan viñ d'a yol templo chi'. ²² Axo ix elul viñ, majxo yal-laj slolon viñ. Ix snaanel eb' to ay tas ix sch'ox Dios d'a viñ, yujto ayic snib'ej viñ sloloni, axoñej yed' sc'ab' viñ sch'oxo', yujto ix queecaxcan viñ.

²³ Axo ix lajvi sturno viñ chi', ix pax viñ d'a spat. ²⁴ Ix lajvi chi', axo ix yetb'eyum viñ, aton ix Elisabet, ix scuchoch jun unin chi' ix. Oye' ujal axoñej d'a spat ix ayeq'ui, ix yalan ix icha tic: ²⁵ Yuj svach'c'olal Dios Cajal d'ayin, yuj chi' icha tic in aji, yuj chi' mañxalaj mach ol alan in pecal to malaj vune', xchi ix.

Alb'ilcan yaljub'al Jesús

²⁶⁻²⁷ Ay jun ix cob'es scuchan María cajan d'a choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea. Ayxo strato ix yed' viñaj José. A viñaj José chi', yinñtilal viñ viñaj rey David. Svaquilxo ujal sch'oxan sb'a ángel Gabriel d'a viñaj Zacarías, ix checjixicot yuj Dios d'a ix María chi'. ²⁸ Ix ochc'och b'aj ayec' ix, ix yalan d'a ix:

—Tzalajari, yujto te xajan ach yuj Dios Cajal. A' ayñej ec' ed'oc, xchi.

²⁹ Ayic ix yab'an juntzañ chi' ix, ix te sat sc'ol ix. Ix snaub'tañan ix tas yuj icha chi' ix yutej jun ángel chi' yalani. ³⁰ Ix yalan jun ángel chi' d'a ix:

—María, mañ ach xivoc, yujto te nivan svach'c'olal Dios ol yac' d'ayach. ³¹ A ticnaic, ol a cuchcanoch jun vinac unin, JESÚS ol ac' sb'iej. ³² A jun chi', nivan ol aj yelc'ochi. Ol aljoc to Yuninal Dios, Jun Yelxo Nivan Yelc'ochi. Aton Dios Cajal ol ac'an och reyal sq'uexuloc viñaj rey David, aton

smam yicham. ³³ Aton ol och yajaloc eb' etisraelal d'a masanil tiempo. Malaj b'aq'uiñ ol lajvoc jun yopisio chi', xchi d'a ix.

³⁴ —¿Tas ol aj yelc'och jun tzal chi', yujto a in tic mantalaj viñ vetb'eyum? xchi ix d'ay.

³⁵ —A Yespíritu Dios ol ja d'a ib'añ. A spider jun Nivan Yelc'ochi, a' ol emul d'a ib'añ icha asun. Yuj chi' a jun unin ol aljoc chi', yicñej ton Dios ol ajoc. Ol yal eb' anima to Yuninal Dios. ³⁶ A ix a c'ab' oc ix Elisabet, vach'chom chichimxo ix, ol aljoc jun yune' ix. Vach'chom tz'alji d'a ix to malaj b'aq'uiñ ol aljoc yune' ix, palta a ticnaic svaquixo ujal scuchanoch yune' ix chi', ³⁷ yujto malaj junoc tas ajaltac d'a Dios, xchi jun ángel chi' d'a ix.

³⁸ —A in tic schecab' in Dios Cajal, yuj chi' ujobab' icha ix al chi' d'ayin, xchi ix d'a jun ángel chi'.

Ix lajvi chi', ix pax jun ángel chi'.

Ix xid'ec' ix María yil ix Elisabet

³⁹ A d'a jun tiempoal chi', elañchamel ix b'at ix María chi' d'a jun choñab' ay d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea. ⁴⁰ Ix c'och ix d'a spat viñaj Zacarías chi', ix yac'an stzatzil sc'ool ix Elisabet chi' ix. ⁴¹ Ix te ib'xiq'ue jun unin d'a yol sc'ool ix Elisabet chi', ayic ix yab'an slolon ix María chi'. Ix te vach' och Yespíritu Dios d'a ix Elisabet chi'. ⁴² Yuj chi' te chaañ ix yal ix:

—A ach tic ec'al svach'c'olal Dios ix yac' d'ayach d'a yichañ eb' ix quetixal. Te nivan pax svach'c'olal ol yac' d'a jun une' ol aljoc chi'. ⁴³ A in tic, ¿tom ay jab'oc vopisio? A ach tic snun ach Cajalil, palta tzach javi in a c'umej. ⁴⁴ A ix vab'an a loloni, axo jun vune' tic, ix te ib'xiq'ue d'a yol in

c'ool, ichato ste tzalaj svab'i. ⁴⁵ A ach tic ix ac'och d'a a c'ool tas ix yal Cajal chi' d'ayach, yuj chi' te vach' ico', yujto yovalil ol ujoc elc'och tas ix yal chi', xchi ix Elisabet chi' d'a ix María chi'.

⁴⁶ Yuj chi' ix yal ix María chi' icha tic:

Yed' smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Cajalil.

⁴⁷ Ste tzalaj in c'ool d'a Dios co Columal.

⁴⁸ A in tic schecab' in Dios. Ix oc' sc'ol d'ayin, vach'chom malaj velc'ochi. Yuj chi' masanil tiempo ol yal eb' anima to vach' vico',

⁴⁹ yujto a Dios te nivan spoder, mañ jantacoc svach'il ix sch'ox d'ayin. Malaj junocxo mach lajan yed'oc.

⁵⁰ Masanil tiempo tz'oc' sc'ol d'a jantacñej eb' tz'och ejmelal d'ay.

⁵¹ Ix sch'oxeli to te nivan spoder. A eb' syic'chaañ sb'a, ix can eb' d'a yalañ yuuj.

⁵² Ix ic'jicanel eb' yajal d'a yopisio. Axo eb' nanam, ix ic'ji chaañ eb'.

⁵³ Jantac tas ix ac'ji d'a eb' ay svejel. Axo eb' b'eyum, malaj tas ix ac'ji d'a eb', ix checji pax eb'.

⁵⁴ Ix och Dios qued'oc a oñ aj Israel oñ tic, yujto schecab' caji. Tz'oc'ñej sc'ool d'ayoñ,

⁵⁵ icha yutejnac yalancan d'a eb' co mam quicham, yujto yac'naccan sti' d'a viñaj Abraham yed' d'a eb' yiñtilal d'a junelñej, xchi ix María chi'.

⁵⁶ Oxe' ujal ix ec' ix d'a spat ix Elisabet chi', ichato chi' ix paxta ix d'a spat.

A yaljub'al viñaj Juan

⁵⁷ Axo ix c'och stiempoal yalji yune' ix Elisabet chi', vinac unin jun ix alji chi'. ⁵⁸ A eb' cajan d'a slac'anil ix yed' eb' sc'ab' yoc ix, ix te tzalaj eb' yed' ix ayic ix yab'an eb' to a Dios Cajal ix ac'an svach'c'olal d'a ix. ⁵⁹ Yucub'ixial yalji jun unin chi', ix smolb'an sb'a eb' d'a spat viñaj Zacarías chi' yic tz'ac'ji circuncidar jun unin chi'. Ix snib'ej eb' ijan a sb'i viñ smam ix yac'och eb' d'ay. ⁶⁰ Axo ix snun chi' ix alan icha tic:

—Maay, Juan ol sb'iej, xchi ix.

⁶¹ Ix sc'anb'an eb':

—¿Tas yuuj? ¿Tom ay eb' a c'ab' oc icha chi' sb'i? xchi eb'.

⁶² Ichato chi' ix sc'anb'an eb' d'a viñaj Zacarías chi', ix yac'an yechel eb' sc'anb'ani tas ol sb'iej jun unin tic. ⁶³ Ix sch'oxan yechel viñ to tz'ac'jib'at junoc b'aj syal stz'ib'anem viñ. Yuj chi' ix stz'ib'anem viñ: “Juan ol sb'iej” xchi viñ. Masanil eb' ix sat sc'ol yuj jun chi'. ⁶⁴ D'a jun rato chi' ix lolonxiq'ue viñaj Zacarías chi', ix och ijan viñ yalan vach' lolonel d'a Dios. ⁶⁵ Yuj chi', masanil eb' cajan d'a slac'anil chi', ix te sat sc'ol eb'. Ix laj alji d'a juntzañ aldea smasanil d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea chi' tas ix uji. ⁶⁶ Masanil eb' ix ab'an jun tic, ix och ijan eb' snaub'tañani, ix laj sc'anb'an yab' eb' d'ay junjun:

—¿Tas yaj jun unin tic? xchi eb'. Icha chi' ix yal eb' yujto ix sch'ox val spoder Dios d'ay.

A sb'it viñaj Zacarías

⁶⁷ Axo viñaj Zacarías, viñ smam jun unin chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñ, yuj chi' ix ac'ji lolon viñ yuuj icha tic:

- 68 Calec vach' lolonel d'a Cajalil, aton co Diosal a oñ aj Israel oñ tic, yujto ix javi oñ scolel a oñ schoñab' oñ tic.
- 69 Ol yac'cot jun co Columal te ay spoder. A d'a eb' yirñtilalcan David, viñ schecab', ata' ol aljoc.
- 70 Icha chi' yutejnac yalancan d'a peca' yuj eb' schecab' sic'b'ileli.
- 71 Yalannac Dios to ol oñ scolcanel d'a yol sc'ab' eb' caje'ool yed' d'a masanil eb' tzoñ chacaneli.
- 72 Ol sch'ox svach'c'olal d'a eb' co mam quicham. Mañ ol satlaj sc'ol d'a jun strato yalnac to yicñej yaji.
- 73 Aton jun strato chi' yalnac d'a viñ co mam quicham aj Abraham a yac'annaccan sti' d'a viñ
- 74 to ol oñ scol d'a yol sc'ab' eb' caje'ool, yic mañ xivc'olaloc scal co b'a d'ay.
- 75 D'a stojolal scutej co b'a d'ay, añej d'ay scac'och co pensar d'a masanil tiempo.
- 76 A ach tic, vuninal ach, ol aljoc d'ayach to yalumal ach el slolonel Dios Te Nivan, yujto ol ach b'ab'laj b'at d'a yichañ viñ Cajal, ol sb'oan spensar eb' anima uuj icha tz'aj sb'o junoc b'e.
- 77 A ach ol ac' nachajel yuj schoñab' tas ol aj scolchaj eb', syalelc'ochi to ol ac'joc lajvoc smul eb'.
- 78 Yujto te xajan oñ yuj co Diosal, tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yuj chi' ix uji jun tic. Ichato van sacb'i q'uinal, icha chi' ol aj sja jun checb'ilcot yuuj,
- 79 yic ol och saquilq'uinal d'a eb' ay d'a q'uic'alq'uinal, eb' ay smay scot chamel

d'a yib'añ. A ol ch'oxan d'ayoñ tas scutej co b'eyb'al yic vach' junc'olal ol oñ ajoc, xchi viñaj Zacarías chi'.

⁸⁰ Axo ix q'uib' jun unin chi', ix te och yip d'a yic Dios, ix cajnaj d'a tz'inan luum, masanto ix c'och stiempoal ayic ix sch'oxanelta sb'a d'a eb' yetisraelal.

2

A yaljub'al Jesús (Mt 1.18-25)

¹ A d'a jun tiempool chi', ix yaq'uelta jun órden viñaj Augusto, aton viñ sat yajal d'a Roma, yic sq'ue vaan sb'isul masanil eb' anima d'a yol smacb'en Roma chi'. ² A viñaj Cirenio ayoch gobernador d'a yol yic Siria ayic sb'ab'laj b'ischajnac eb' anima smasanil. ³ Masanil eb' anima saclem-inac yajcanb'ati, tzul yac' tz'ib'chaj sb'a eb' d'a schoñab'. ⁴ Yuj chi' a viñaj José, ix cot viñ d'a choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea, ix c'och viñ d'a choñab' Belén d'a yol yic Judea, aton b'aj aljinac viñaj David d'a peca', yujto a viñaj José chi', a viñaj David ay yiñtilal viñ. ⁵ Ix b'at viñ d'a Belén yic syac' tz'ib'chaj sb'a viñ yed' ix María, aton ix ayxo strato yed' viñ, cuchb'iltooch yune' ix yuuj. ⁶ Ayic ayec' eb' d'a Belén chi', ix c'och sc'ual yalji yune' ix chi'. ⁷ Ata' ix alji jun sb'ab'el unin ix. Ix spich ix d'a sb'al, ix yac'anec' c'otan ix b'aj sva noc' chej, yujto mañxalaj b'aj colan d'a yol mesón.

A eb' ángel yed' eb' tarivum calnel

⁸ D'a slac'anil choñab' Belén chi' ayec' juntzañ eb' vaymitum calnel. ⁹ Elañchamel ix ja jun yánel

Dios Cajal d'a eb'. Ix ja copnaj stziquiquial Dios Cajal d'a spatic yichañ eb'. Ix te xivq'ue eb'. ¹⁰ Ix yalan jun ángel chi' d'a eb' icha tic:

—Mañ ex xivoc yujto ved'nac jun vach' ab'ix d'ayex. Yuj jun ab'ix tic, ol tzalaj masanil anima.

¹¹ A d'a Belén, d'a schoñab' can viñaj David, ata' ix alji jun e Columal q'uiq'ui, aton Cristo Cajal. ¹² Ol eyila', ayoch sb'al jun unin chi'. Ayec' d'a yol b'aj sva noc' chej, icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a', xchi jun ángel chi'.

¹³ A d'a jun rato chi', tzijtum eb' ángel ix cot d'a satchaañ ix ul sch'oxan sb'a eb' yed' junxo ángel chi', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha tic:

¹⁴ Calec vach' lolonel d'a Dios ay d'a satchaañ. Ayocab' junc'olal d'a scal eb' anima b'aj ix sch'ox svach'c'olal, xchi eb' ángel chi'.

¹⁵ Ayic toxo ix pax eb' ángel chi' d'a satchaañ, ix laj yalan junjun eb' tañvum calnel chi' icha tic:

—Coyec d'a Belén chi', b'at quilec tas ix uji ta', aton tas ix schec aljoc Cajalil d'ayoñ, xchi eb'.

¹⁶ Yelc'olal ix b'at eb'. Ix ilchaj ix María yed' viñaj José yuj eb'. Ix yilan jun unin chi' eb', c'otanec' b'aj sva noc' chej. ¹⁷ Ayic ix yilan eb', ix yalan eb' tas ix yal jun ángel chi' d'a eb'. ¹⁸ Masanil eb' ix ab'ani, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yal eb' chi'. ¹⁹ Axo ix María chi', toñej ix yab'can juntzañ chi' ix, ix ste naub'tañan ix. ²⁰ A eb' tañvum calnel chi', ix meltzajxi eb', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yac'an yuj diosal eb' d'ay yuj masanil tas ix yab' eb' yed' yuj tas ix yil eb', yujto ix elc'och masanil icha ix alji d'a eb'.

Ix ic'jib'at Jesús d'a stemplo Dios

²¹ Ucub'ixitax chi', ix ac'ji circuncidar jun unin chi'. JESÚS ix sb'iejcani, aton jun b'i chi' ix aljican d'a ix María yuj jun ángel atax yic manto scuchoch ix.

²² Ay juntzañ checnab'il yalnaccan viñaj Moisés to sc'anab'ajej eb' ix tz'alji yune', yic vach' scan eb' ix d'a yichañ ley. D'a sc'ual yic sc'anab'ajan jun checnab'il chi' ix, ix yic'anb'at Jesús eb' d'a choñab' Jerusalén yic syac'anoch jun unin chi' eb' d'a yol sc'ab' Dios Cajal. ²³ Ix sc'ulej jun tic eb' yujto icha tic tz'ib'yajcan d'a sley Dios Cajal chi': "Junjun vinac unin sb'ab'laj alji, a tz'ac'ji yicoc Dios Cajal," xchi. ²⁴ Ix b'at eb' b'ian, ix yac'an jun silab' eb' d'a Dios icha silab' eb' meb'a' syac'a', icha tas syal sley Dios chi': "Yovalil tz'ac'ji chavañoc noc' cuvajte', mato chavañoc noc' paramuch," xchi.2.24

²⁵ A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ cajan d'a Jerusalén scuch Simeón. Te tojol sb'eyb'al jun viñ chi'. Slesalvi viñ d'a Dios. Van stañvan viñ sc'och sc'ual yic ol colchaj choñab' Israel chi'. Ayoch Yespíritu Dios d'a viñ. ²⁶ Yalnac Dios d'a viñ to manto ol cham viñ masanto ol yil Cristo viñ, aton ol checjocot yuj Cajalil. ²⁷ Aton jun viñ tic ix checjib'at yuj Yespíritu Dios d'a yamaq'uul templo. Ayec' viñ ta' ix ic'jicot Jesús d'a yol yamaq'uul templo chi' yuj viñ tz'alji smamoc chi' yed' ix snun, yic sc'anab'ajej eb' tas syal ley. ²⁸ Axo viñaj Simeón chi' ix chelanq'ue jun unin chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Ix yalan viñ:

2.24 **2:24** A noc' paramuch, tz'och noc' silab'oc eb' meb'a'.

²⁹ Mamin Vajal, syalxo in cham d'a junc'olal tic-naic, yujto ix elc'och tas ix al d'ayin a in a checab' in tic.

³⁰ Ix yil val in sat sjavican viñ Colvajvum tic.

³¹ Aton viñ tic ix ac' yopisio d'a yichañ eb' anima smasanil d'a yolyib'añq'uinal tic.

³² A viñ tic ol ac'an saquilq'uinal d'a eb' mañ israeloc. Axo jun a choñab' Israel, te nivan ol aj yelc'och yuj viñ, xchi viñ.

³³ Axo viñaj José yed' ix María, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yalcan viñaj Simeón chi' yuj jun unin chi'.

³⁴ Ix lajvi chi', ix sc'anan svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ eb', ix yalan viñ d'a ix María, ix snun Jesús chi' icha tic:

—Ina jun unin tic, chequeltaxon yaji to nivan eb' quetisraelal ol somchajel spensar yuuj. Tzijtum pax eb' ol b'o spensar yuuj. A' ol ch'oxanoc tas sgana Dios d'a eb', palta tzijtum eb' ol paticaneloc.

³⁵ Icha chi' ol aj scheclajelta tas sna junjun anima. A ach tic, ol ja jun c'ual ol ochcan pitz'an cusc'olal d'a a pixan. Ichato ol tecchajoch junoc q'uen espada d'a a pixan, xchi viñaj Simeón chi'.

³⁶ Ay pax jun ix ix ta' scuch Ana. A jun ix chi' syalel slolonel Dios ix. A viñ smam ix scuchan Fanuel, yiñtilal viñaj Aser. Te chichimxo ix. Un-into ix snupnajnac ix, uque' ab'il ix yic'laj sb'a eb', ix cham viñ yetb'eyum ix. ³⁷ 84 ab'ilxo scan ix. Max yactejcán stemplo Dios ix, syac'ñej servil Dios Cajal ix d'a c'ual, d'ac'val, d'a tzec'ojc'olal yed' d'a lesal. ³⁸ D'a jun rato chi' ix c'och ix b'aj ayec' eb' chi'. Ix yac'an yuj diosal ix d'a Dios, ix och ijan ix yalanel yab'ixal Jesús chi' d'a masanil eb' van stañvan scolchajel choñab' Jerusalén chi'.

Ayic ix paxta eb' d'a Nazaret

³⁹ Ayic ix lajvi sc'anab'ajan juntzañ sleyal alb'ilcan yuj Dios Cajal eb', ix pax eb' d'a schoñab' scuch Nazaret, aton jun ay d'a yol yic Galilea.

⁴⁰ Axo jun unin chi', ipan yel q'uinal d'ay, van sq'uib'i, van sjelanb'i, ay val och svach'c'olal Dios d'ay.

A ix c'och Jesús d'a stemplo Dios

⁴¹ A viñ tz'alji smamoc Jesús chi' yed' ix snun, junjun ab'il xid'ec' eb' d'a Jerusalén yuj q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto.

⁴² Axo ix tz'acvi slajchavil ab'il sq'uinal Jesús, ix b'atxi eb' d'a Jerusalén d'a q'uiñ chi' ichataxon sleyal. ⁴³ Ayic ix lajvi jun q'uiñ chi', ix paxta eb'. Axo yune' quelem Jesús, ix can d'a Jerusalén, max snalaj ix snun yed' viñaj José tato ix cani. ⁴⁴ A snaan eb' to tzac'an yed' juntzañxo eb' tziytumal anima. Yuj chi', jun c'ual ix b'ey eb'. Axo ix sayanec' eb' d'a scal eb' sc'ab' yoc yed' eb' yamigo, ⁴⁵ malaj. Yuj chi', ix meltzajxi eb' d'a Jerusalén chi' sayxi.

⁴⁶ Ato d'a schab'jial ix ilchaj yuj eb' d'a yamaq'uil stemplo Dios, c'ojanem d'a scal juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, van smaclan yab'i tas syal eb' viñ, sc'anb'anpax yab' d'a eb' viñ. ⁴⁷ Masanil eb' ix ab'an sloloni, ix te och q'uelan eb', yujto te ñican, te jelan pax spacani. ⁴⁸ Axo ix yilan eb' smam snun chi', ix te sat sc'ool eb'. Axo ix snun chi' ix alani:

—Ach vune', ¿tas yuj icha tic tzoñ utej? A viñ a mam tic yed' in, te ilc'olal caji, van ach co sayaneq'ui, xchi ix d'ay.

49 Ix tac'vi Jesús d'a ix icha tic:

—¿Tas yuj tzin e sayeq'ui? ¿Tom mañ eyojtacoc to yovalil a smunlajel in Mam tzul in b'o'o? xchi.

50 Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yala'.

51 Ichato chi' ix paxta yed' eb' d'a Nazaret, ix sc'anab'ajan tas ix yal eb'. Axo ix snun chi', ix can juntzañ chi' d'a spensar ix, ix ste naub'tañan ix.

52 Vanñej sq'uib' Jesús chi', ipan yaj spensar. Stzalaj val Dios yed'oc, stzalaj pax eb' anima yed'oc.

3

Ix yalel slolonel Dios viñaj Juan

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1-2 A viñaj Juan yuninal viñaj Zacarías, ayec' viñ d'a tz'inan luum. Ata' ix yal Dios tas ol yal viñ d'a eb' anima. A jun tic ujinac ayic 15 ab'ilxo yoch viñaj Tiberio yajalil, ayic ayoch viñaj Poncio Pilato gobernadoral d'a Judea, axo viñaj Herodes ayoch gobernadoral d'a Galilea. Axo viñaj Felipe yuc'tac viñaj Herodes chi', ayoch gobernadoral d'a Iturea yed' d'a Traconite. Axo viñaj Lisantias ayoch gobernadoral d'a Abilinia. Axo eb' viñ sat sacerdote, aton viñaj Anás yed' viñaj Caifás. 3 A d'a jun tiempoal chi', ix schael yich viñaj Juan chi' yec' d'a masanil juntzañ lugar ay d'a slac'anil sti' a' Jordán. Ix laj yalan viñ d'a eb' anima to syac' bautizar sb'a eb', snaan sb'a eb' yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. 4 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios, ayic yalannaccan yab'ixal viñaj Juan chi' viñ icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi'

tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viñ
Cajal.

⁵ Masanil ch'olquixtac ol laj pañanb'oc. Masanil
lum vitz yed' lum tzalan ol pañlajoc. Axo
juntzañ b'e cumquiltac ol tojolb'oc yed'
juntzañ amquiltac tojolxoñej ol ajoc.

⁶ A junjun choñab' ol ilanoc to ay colnab'il syac'
Dios, xchicani.

⁷ Ayic ix javi eb' anima d'a viñaj Juan chi' yic
tz'ac'ji bautizar eb' yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan.
¿Mach ix alan d'ayex tato ol yal e colan e b'a d'a
jun nivan yaelal van sjavi yuj yoval sc'ol Dios?

⁸ Tato tze na e b'a d'a e mul, yovalil vach' tzeyutej e
b'eyb'al, yic scheclajeli to yel ix e na e b'a. Mañ eyal
icha tic: Malaj pena, yiñtiloñcan viñaj Abraham,
mañ xe chioc. Yujto a in tic sval d'ayex, tato sgana
Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtiloc
viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. ⁹ A jun nivan
yaelal ol javoc, lajan icha junoc viñ lista yaj yed'
sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej
te' chuclaj sat syac'a', ol laj sch'aquel te' viñ. Ol
syumanb'at te' viñ d'a cal c'ac', xchi viñaj Juan chi'
d'a eb'.

¹⁰ —¿Tas vach' sco c'ulej jun? xchi eb' d'a viñ.

¹¹ —A eb' ay chab'oc scamix, yac'ocab' junoc eb'
d'a eb' malaj yico'. A eb' ay tas sva'a, spucocab' ec'
eb' d'a eb' malaj yico', xchi viñ d'a eb'.

¹² Ix c'och pax juntzañ eb' tecumel alcabar yic
syac'an bautizar sb'a eb'. Ix sc'anb'an eb' d'a viñ:

—Ach co c'ayb'umal, ¿tas vach' sco c'ulej? xchi
eb'.

¹³ —Ayic tze c'ananel stumin eb' anima, mañ e c'an jab'ocxo d'a yib'añ icha syal ley, xchi viñ d'a eb'.

¹⁴ Ay pax eb' soldado ix c'anb'an d'a viñ:

—A oñxo pax tic, ¿tas sco c'ulej? xchi eb'.

—Mañ e xib'tej eb' anima yuj eyesanoch junoc tas d'a yib'añ yic tzeyiq'uec' junoc tas d'a eb'. Schaocab' e c'ool ichataxon e tojol, xchi viñ d'a eb'.

¹⁵ Ay eb' anima chi' ix naub'tañani, ix sc'anb'an eb' tato a viñaj Juan chi' aton Cristo. ¹⁶ Palta ix yalan viñ d'a eb' smasanil:

—Val yel, a in tic tzex vac' bautizar d'a a a', palta ay junxo toto ol javoc. A' ol ac'anoch Yespíritu Dios d'ayex, icha c'ac' ol em d'a eyib'añ. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuj. A jun chi' ec'to yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc svac' servil, vach'chom toñej tzin tij sch'añal xañab'. ¹⁷ A jun chi' lajan icha junoc viñ schayej strigo, tz'el smatz'il d'a scal. Slajvi schayan ixim, syac'ancanem ixim d'a yol yed'tal. Axo smatz'il ixim tz'elcani, slañcamb'at viñ d'a yib'añ jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan chi'.

¹⁸ Tzijtumto juntzañxo c'ayb'ub'al icha juntzañ tic ix yalel viñ d'a eb' anima chi', ix yalanpax vach' ab'ix viñ d'a eb'. ¹⁹ A viñ ix cachanpax viñaj Herodes, viñ ayoch gobernadoral, yujto ix yic' ix smu' viñ scuchan Herodías. Ix scachanpax viñ yuj juntzañxo chucal sc'ulej. ²⁰ Palta a viñaj Herodes chi' maj sc'anab'ajej viñ tas ix alji d'ay. Ay junxo chucal ix sc'ulej viñ yujto ix yac'och viñaj Juan chi' viñ d'a preso.

Ix ac'ji bautizar Jesús
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Ayic mantzac och viñaj Juan chi' d'a preso, van yac'an bautizar eb' anima viñ, ix yac' pax bautizar Jesús viñ. Yacb'an van slesalvi Jesús, ix jacvi satchaañ. ²² Axo Yespíritu Dios ix emul d'a yib'añ icha noc' paramuch. Ix yab'an yoch jun lolonel d'a satchaañ icha tic:

—A ach tic, Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi jun av chi'.

Eb' smam yicham Jesús
(Mt 1.1-17)

²³ A Jesús ayxom 30 ab'iloc sq'uinal ayic ix syamanoch smunlaji. Tz'alji d'ay to yuninal viñaj José. Aton sb'i smacañil eb' smam yicham tic: Schab'at d'a viñaj Elí masanto slajvican c'och d'a viñaj Adán. Viñaj Elí, ²⁴ viñaj Matat, viñaj Leví, viñaj Melqui, viñaj Jana, viñaj José, ²⁵ viñaj Matatías, viñaj Amós, viñaj Nahum, viñaj Esli, viñaj Nagai, ²⁶ viñaj Maat, viñaj Matatías, viñaj Semei, viñaj José, viñaj Judá, ²⁷ viñaj Joana, viñaj Resa, viñaj Zorobabel, viñaj Salatiel, viñaj Neri, ²⁸ viñaj Melqui, viñaj Adi, viñaj Cosam, viñaj Elmadam, viñaj Er, ²⁹ viñaj Josué, viñaj Eliezer, viñaj Jorim, viñaj Matat, ³⁰ viñaj Leví, viñaj Simeón, viñaj Judá, viñaj José, viñaj Jonam, viñaj Eliaquim, ³¹ viñaj Melea, viñaj Mainán, viñaj Matata, viñaj Natán, ³² viñaj David, viñaj Isaí, viñaj Obed, viñaj Booz, viñaj Salmón, viñaj Naasón, ³³ viñaj Aminadab, viñaj Admin, viñaj Aram, viñaj Esrom, viñaj Fares, viñaj Judá, ³⁴ viñaj Jacob, viñaj Isaac, viñaj Abraham, viñaj Taré, viñaj Nacor, ³⁵ viñaj

Serug, viñaj Ragau, viñaj Peleg, viñaj Heber, viñaj Sala, ³⁶ viñaj Cainán, viñaj Arfaxad, viñaj Sem, viñaj Noé, viñaj Lamec, ³⁷ viñaj Matusalén, viñaj Enoc, viñaj Jared, viñaj Mahalaleel, viñaj Cainán, ³⁸ viñaj Enós, viñaj Set, viñaj Adán. A viñaj Adán chi', a Dios b'oannac viñ.

4

Ac'jinac proval Jesús yuj viñ diablo (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ A Jesús te ayoch Yespíritu Dios d'ay, ix el b'aj ayec' d'a a' nivan Jordán. Ix ic'jib'at yuj Espíritu chi' d'a tz'inan luum. ² 40 c'ual ix ec' ta', axo viñ diablo ix c'och yac' proval. Maj valaj Jesús chi' d'a juntzañ c'ual chi', yuj chi' ix och svejel. ³ Ix yalan viñ diablo chi' d'ay:

—Ina Yuninal ach Dios, al d'a jun q'ueen tic to tz'och panil, xchi viñ d'ay.

⁴ Ix tac'vi Jesús d'a viñ:

—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co q'uinal, xchi Slolonel chi', xchi d'a viñ. ⁵ Ix lajvi chi', ix ic'jiq'ue Jesús d'a jun nivan tzalan yuj viñ. Ix sch'oxan juntzañ nivac choñab' viñ d'a masanil yolyib'añq'uinal tic d'a Jesús chi'. ⁶ Ix yalan viñ d'ay:

—Ol ach vac'och yajalil d'a masanil juntzañ choñab' tzin ch'ox tic d'ayach. Ol ach och b'eyumal yuuj. A juntzañ tic d'a yol in c'ab' ay, svac'ñej d'a mach b'aj in gana svac'a'. ⁷ Tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, icñej yaj juntzañ tic smasanil, xchi viñ diablo chi' d'ay.

⁸ Axo ix yalan Jesús d'a viñ:

—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Añej d'a Dios Cajal tzeyal e b'a. Añej pax d'ay tzeyaq'uem e b'a, xchi d'a Slolonel chi', xchi d'a viñ.

⁹ Ix lajvi chi', ix ic'jixib'at Jesús yuj viñ diablo chi' d'a choñab' Jerusalén. Ix yic'anq'ue viñ d'a schon stemplo Dios, ix yalan viñ d'ay:

—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat luum chi', ¹⁰ yujto syal d'a Slolonel Dios chi': Ol yal Dios d'a eb' yángel to tzach stañvej eb'.

¹¹ Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchi Slolonel Dios chi', xchi viñ diablo chi'. ¹² Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tz'ib'yajpaxcani: Mañ eyac' proval Cajal, aton co Diosal, xchi d'a Slolonel Dios, xchi Jesús.

¹³ Yujto mañxa junocxo tas b'aj syal yac'ji proval Jesús yuj viñ diablo chi', yuj chi' ix actajcan yuj viñ junoc tiempoal.

Elnac yich smunlajel Jesús
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁴ Ix jax Jesús d'a Galilea, te ayoch spoder Yespíritu Dios d'ay. Ix laj ab'chaj yab'ixal d'a juntzañ lugar chi'. ¹⁵ Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Masanil eb' ix alan vach' lolonel d'ay.

¹⁶ Ichato chi' ix c'och d'a choñab' Nazaret b'aj q'uib'nac. Axo d'a sc'ual syic' yip eb' israel, ix och d'a yol spatil culto ichataxon smodo. Ix q'ue liñan yic syavtan Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.^{4.16}
¹⁷ Yuj chi', ix ac'jib'at jun b'aj tz'ib'ab'ilcan Slolonel

4.16 **4:16** Sq'ue liñan mach tz'avtan Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

Dios chi' d'ay, aton tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios. Ix xuyanb'ati, ix sayan b'aj syal icha tic:

¹⁸ A Yespíritu Dios Cajal ayoch d'ayin, yujto a' ac'jinac vopisio yic svalanel jun vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. In scheccoti yic svac' snivanil sc'ool eb' ilc'olal yaji. Tzul val yab' eb' icha preso yaji chajtil tz'aj scolchaj eb'. In checjicot vac' b'oxoc eb' max uji yilani. Tzul vic'anel eb' ayoch tas d'a yib'añ d'a libre.

¹⁹ Añejtona' tzul valaneli to toxo sja stiempoal jun colnab'il syac' Dios Cajal. Icha chi' syal Slolonel Dios tic, xchi Jesús d'a eb'.

²⁰ Ix chulanxican jun b'aj tz'ib'ab'ilcan chi', ix yac'anxi d'a viñ sic'umal. Ichato chi' ix em c'ojan^{4.20} sc'ayb'ej eb'. Axo masanil eb' ayoch d'a yol chi', ix te och q'uelan eb' d'ay. ²¹ Ix syamanoch sc'ayb'an eb', ix yalani:

—A val d'a jun c'ual tic, ix elc'och syal Slolonel Dios tic d'a eyichañ, xchi d'a eb'.

²² Masanil eb' ix te sat sc'ool yuj juntzañ lolonel vach' ix yal Jesús, yuj chi' ix yal vach' lolonel eb' d'ay. Ix laj sc'anb'an yab' junjun eb':

—¿Mañtoc a viñ tic yuninal viñaj José? xchi eb'.

²³ Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':

—A ex ton tic ol eyal d'ayin: Ach añtum, munil tzañtej a b'a. A tas a c'ulejnac d'a choñab' Capernaum, c'ulej pax d'a a choñab' tic quila', xe cham d'ayin. ²⁴ Val yel sval d'ayex, malaj junoc schecab' Dios ay yelc'och d'a sat eb' yetchoñab'.

²⁵ Tze nacot yab'ixal viñaj Elías d'a peca', chajtil

4.20 **4:20** Tz'em c'ojan eb' ayic syalanel slolonel co Mam Dios eb'.

ec'nac viñ. Nañal schañil ab'il mañixo yac'nacoc ñab'. Te nivan vejel janac d'a yib'añ eb' anima smasanil. A d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb' ix chamnac yetb'eyum ay d'a scal eb' quetisraelal. ²⁶ Palta mañoc d'a junoc eb' ix chi' checjinacb'at viñaj Elías yuj co Mam Dios yic scolvaji. Añej d'a jun ix aj Sarepta d'a yol yic Sidón, añej ta' c'ochnac viñ. ²⁷ Añejtona', tze napaxcot yab'ixal jun viñ schecab' Dios scuchan Eliseo. Tzijtum eb' quetisraelal yamchajnac yuj jun yab'il scuch lepra. Palta malaj junoc eb' b'oxinac yuj viñaj Eliseo chi', añej jun viñ aj Siria scuchan Naamán, añej viñ b'oxinac yuj viñ, xchi Jesús d'a eb'. ²⁸ Axo eb' ayec' yed' ta', ayic ix yab'an eb', ix te cot yoval eb' smasanil d'ay. ²⁹ Yuj chi' ix laj q'ue vaan eb', ix spechanel eb' d'a stiel choñab', yujto a jun choñab' chi' d'a jolom tzalan ay, ata' ijan ix syumb'at eb' d'a sat c'acap. ³⁰ Palta axo Jesús b'eñej ix ec'b'at d'a scal eb', ix b'ati.

*Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch enemigo d'ay
(Mr 1.21-28)*

³¹ Ichato chi', ix emta Jesús d'a choñab' Capernaum d'a yol yic Galilea. Ata' ix sc'ayb'ej eb' anima d'a sc'ual ic'oj ip. ³² Ix te sat sc'ool eb' yab'an juntzañ c'ayb'ub'al chi', yujto ayic ix yalaneli, ix checlaji to te ay yopisio yuj Dios.

³³ A d'a yol spatil culto ay jun viñ ayoch enemigo d'ay. Ix el yav jun enemigo chi'.

³⁴ —Ach Jesús aj Nazaret. ¿Tas yuj tzac'och a b'a qued'oc? ¿Tom tzach javi oñ a sateli? Vojtac ach, a ach tic sic'b'il ach el yuj Dios, xchi jun enemigo chi'.

³⁵ Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi', ix yalan d'ay:

—Tz'in xa chi, actejcan jun viñ tic, xchi d'ay. Ix lajviñej chi', ix syuman telvoc jun viñ b'aj ayoch chi', ix eli, maj lajvoclaaj viñ yuuj. ³⁶ Masanil eb' anima ayec' ta', ix te sat sc'ol eb' yuuj, ix laj yalan junjun eb':

—¿Tastaxlaj yaj juntzañ slolonel jun viñ tic? A slolonel viñ tic sch'oxaneli to ay spoder schecanel juntzañ enemigo tic, tz'el eb' b'ian, xchi eb'.

³⁷ Ix laj el yab'ixal Jesús d'a juntzañ lugar ay d'a slac'anil chi'.

*Ix laj b'oxi sc'ol eb' penaay yuj Jesús
(Mt 8.14-17; Mr 1.29-34)*

³⁸ Axo ix elta Jesús d'a yol spatil culto, ix c'och d'a spat viñaj Simón. A ix sñi' viñaj Simón chi', te penaay ix yuj c'ac'al yab'il. Ix tevi eb' d'a Jesús yuj ix. ³⁹ Ix snitzanb'at sb'a Jesús chi' b'aj jichanec' ix chi', ix scachanoch vaan jun ilya chi'. Ix el jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Junanto rato chi' ix q'ue vaan ix, ix c'atc'ajcot eb' yuj ix.

⁴⁰ Axo d'a yemc'ualil, masanil juntzañ eb' penaay ix ic'jicot d'a Jesús. Ch'occh'oc ilyail tz'ic'an eb'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'añ eb', ix laj b'oxican eb'. ⁴¹ Tzijtum eb' anima b'aj ix laj el eb' enemigo, ix laj el yav eb', ix yalan eb':

—A ach tic Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

Palta axo Jesús ix cachan eb' enemigo chi', maj schalaj lolon eb', yujto ojtacab'il yuj eb' to Cristo.

*Ix yalel slolonel Dios Jesús d'a Galilea
(Mr 1.35-39)*

⁴² Ayic van sacb'i, ix b'at Jesús d'a stiel choñab' b'aj tz'inan. Axo eb' anima, van sayjiec' yuj eb', ix c'och eb' b'aj ayec' chi'. Sgana eb' maj b'atlaj Jesús chi', ⁴³ palta ix yalan d'a eb':

—Yovalil ol b'at val pax el yab'ixal d'a juntzañxo choñab', yic syab' eb' chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' in checjicoti, xchi d'a eb'.

⁴⁴ Ix ec'riey Jesús d'a yoltac spatil culto d'a yol yic Judea. Ix yalanel slolonel Dios.

5

Tzijtum noc' chay ix yamchaji (Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ A junel ayec' Jesús d'a sti' a' ñajab' Gene-saret.^{5.1} Tzijtum anima ix c'och d'ay, ix te vitz'c'aj yuj eb' yujto snib'ej eb' syab' slolonel Dios. ² Ix yilani ayec' chab' yunetac barco d'a sti' a', malaj mach ayoch d'a yool, yujto ix elta juntzañ eb' yamum chay d'a yol te', van sjuc'anel schimpa eb', yic syamlab' chay chi'. ³ Yuj chi' ix och Jesús d'a yol jun te' barco chi', aton te' yic viñaj Simón. Ix yalan d'a viñ to snitzoch jab'oc te' viñ d'a yol a'. Ix lajvi chi' ix em c'ojan d'a yol te', ix och ijan sc'ayb'an eb' anima chi' d'a sti' a'. ⁴ Ix lajvi sc'ayb'an eb', ix yalanpax d'a viñaj Simón chi':

—Coyec yed' te' e barco tic b'aj te jul a', ata' ol eyaq'uem e chimpa, xchi Jesús chi'.

⁵ —Ach co C'ayb'umal, jun ac'val ix cac'lej co yaman noc' q'uiq'ui, malaj val junoc noc' ix quic'a'. Palta yujñej to a ach tzala', ol b'at caq'uem co chimpa tic junelxo, xchi viñaj Simón chi' d'ay.

5.1 **5:1** Arñeja' sb'i a' ñajab' yic Galilea.

⁶ Axo yic ix yac'anem eb', mañxo jantacoc noc' ix yamchaji. A schimpa eb' chi' ijan ix ñic'chajb'ati.

⁷ Ix sb'ehc'ab'ancot juntzañxo eb' yetb'eyum eb' d'a junxo barco yic tz'och eb' yed' eb'. Ix javi eb', ix b'ud'ji chab' te' barco chi'. Ijan ix b'at te' d'a yol a' yuj yalil noc'. ⁸ Axo ix yilan jun chi' viñaj Simón Pedro chi', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, ma max ach el d'a in tz'ey, yujto a in tic, te chuc in, xchi viñ.

⁹ Icha chi' ix yutej viñ yalani, yujto ix te sat sc'ol viñ yed' juntzañxo eb' yetb'eyum yuj juntzañ noc' tzijtumul chay ix syam eb' chi'. ¹⁰ Añejtona' viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, aton eb' viñ yuninal viñaj Zebedeo, ix te sat sc'ol eb' viñ. Yetyamum chayil sb'a eb' viñ yed' viñaj Simón chi'. Ix yalan Jesús d'a viñaj Simón chi':

—Mañ ach xivoc. Icha tzutej a yaman noc' chay tic, icha chi' ol utoc ic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a viñ.

¹¹ Axo ix elc'och juntzañ barco chi' d'a sti' a', ix yactancan juntzañ syamc'ab' eb' chi', ix och tzac'an eb' yuj Jesús.

*B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj lepra
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² A junel ayec' Jesús d'a jun choñab', ix c'och jun viñ d'ay, ayq'ue yab'il lepra d'a snivanil viñ smasanil. A ix yilanoch Jesús chi' viñ, ix em cumnaj viñ, ix em ñojnaj viñ d'a sat luum, ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, ta syal a c'ool tzin a b'oxicani, xchi viñ.

¹³ Axo Jesús ix yamlan viñ, ix yalani:

—In gana sb'oxican a c'ool, xchi d'a viñ. Ayic ix yalan Jesús icha chi', ix el jun yab'il chi' d'a viñ.

¹⁴ Ix lajvi chi', ix cham val yalan d'a viñ:

—Ayta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, b'at ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. B'at ac'an jun silab' d'a Dios, icha yalnaccan viñaj Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús chi' d'a viñ.

¹⁵ A yab'ixal Jesús chi', ix pucaxñej d'a scal eb' anima. Tzijtum eb' ix smolb'ej sb'a yic syab' eb' tas syala', yic sb'oxican sc'ol eb' yuuj. ¹⁶ Ix yiq'uel sb'a d'a scal eb', ix b'at lesal b'aj malaj eb' anima.

*B'oxinac sc'ool jun viñ sich'inaqueli
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ D'a jun c'u van sc'ayb'an eb' anima Jesús, c'ojc'umb'a juntzañ eb' fariseo yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. A d'a junjun choñab' d'a yol yic Galilea yed' d'a yol yic Judea ix laj cot eb'. Ay pax eb' ix cot d'a Jerusalén. Axo Jesús ix checlajel spoder Dios d'ay, ayic ix yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. ¹⁸ Ichato chi' ix c'och juntzañ eb' viñ, b'achb'il jun viñ sich'inaquel yuj eb' viñ yed' svaynub'. Sgana eb' viñ tz'och d'a yol pat syac'anoch eb' viñ d'a yichañ Jesús. ¹⁹ Palta maj ilchajlaj yuj eb' viñ b'aj tz'ochi yujto te vitz'an yuj eb' anima. Yuj chi' ix q'ue eb' viñ d'a spañanil yib'añ jun pat chi', ix yolan yib'añ pat chi' eb' viñ, ix yac'anemta viñ penaay chi' eb' viñ yed' svaynub' d'a scal eb' anima d'a yichañ Jesús chi'. ²⁰ Axo ix yilan Jesús chi' to ix yac'och sc'ool eb' viñ d'ay, yuj chi' ix yalan d'a viñ penaay chi':

—Ach anima, toxo ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viñ.

²¹ Yuj chi', axo eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ix och ijan eb' snaub'tañani: ¿Tas yaj jun viñ tic? Van sb'uchvaj viñ d'a Dios. Malaj junoc mach syal yac'an lajvoc mul, añej Dios, xchi eb' d'a spensar.

²² Palta a Jesús yojtacxo tas van snaan eb' chi', yuj chi' ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tze naub'tañej jun tic? ²³ ¿Tas junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? ²⁴ A ticnaic, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' anima ay d'a yolyib'ariq'uinal tic.

Ix yalan Jesús d'a viñ sich'inaquel chi':

—A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, ixic d'a a pat, xchi d'a viñ.

²⁵ D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ sich'inaquel chi' d'a yichañ eb'. Ix yic'ancharañ svaynub' viñ b'aj jichan ec' chi'. Ix pax viñ d'a spat, ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. ²⁶ Ix laj och q'uelan eb' smasanil ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios, ix te sat sc'ol eb', yuj chi' ix laj yal eb':

—Ix te sat co c'ool quilan juntzañ tic, xchi eb'.

Ix avtaj viñaj Leví yuj Jesús

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Ix lajvi chi', ix elta Jesús, ix yilan jun viñ tecumel alcabar scuchan Leví,^{5.27} c'ojanec' viñ b'aj stequel alcabar chi'. Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi.

5.27 5:27 A viñaj Leví, Mateo pax sb'i viñ d'a Evangelio San Mateo 9.9.

²⁸ Ix q'ue vaan viñ, ix yactancan smasanil, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús chi'.

²⁹ Ichato chi', ix och jun nivan vael d'a spat viñ yic sva Jesús yed'oc. Tzigtum eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' anima ix och yed' eb' d'a mexa. ³⁰ Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi', ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' icha tic:

—¿Tas yuj tzex va'i, tzeyuc'an a' yed' juntzañ eb' viñ tecumel alcabar tic yed' eb' chuc sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ d'a eb'.

³¹ Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc viñ añtum ticnaic. A eb' vach' sc'ool, ¿tom ay tz'och viñ yuj eb'? Añej eb' penaay ay tz'och viñ yuuj. ³² Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani, in javi. Palta yuj vavtan eb' yojtac to chuc sb'eyb'al, yic vach' sna sb'a eb' yuj smul, xchi d'a eb' viñ.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar yed' eb' sc'ayb'um eb' viñ fariseo, tzigtum el tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal, slesalvi eb'. Palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj añej vael syac' eb'? xchi eb' viñ d'ay.

³⁴ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc nupnajel, ¿tom syal eyac'anoch eb' avtab'il d'a nupnajel chi' d'a tzec'ojc'olal yacb'an aytoec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? ³⁵ Palta ol ja sc'ual ol

ic'joc el viñ d'a scal eb', ichato chi' ol och eb' d'a tze'ojc'olal, xchi d'a eb' viñ.

³⁶ Ix lajvi chi', ix yalanxi junxo ab'ix tic d'a eb' viñ:

—Malaj junoc oñ ay junoc ac' pichul sco ñiq'uelta jab'oc, scac'anoch snipuloc junoc c'a pichul. Tato icha chi' scutej, tz'ixtaxel jun ac'to chi'. Añejtona', tz'ixtax pax el jun c'a pichul chi' yuj jun ac'to chi'. ³⁷ Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc noc' c'a tz'um yed'tal vino,^{5.37} tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi' yuj vino chi', tz'ixtax scha macañil. ³⁸ Yuj chi', a d'a yol noc' ac' tz'uum tze'yaq'uem vino manto sipji, icha chi' vach' ol can schab'il. ³⁹ Añejtona', tato ay eb' añeja' tzato uc'an peca' vino, axo jun vino toto sb'oi, malaj yelc'och d'a sat eb'. Syalan eb': A jun peca' vino tic, más vach', xchi eb', xchi Jesús.

6

Yalnac Jesús yuj sc'ual ic'oj ip (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ A d'a jun sc'ual ic'oj ip ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal juntzañ ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix sc'utzelta sjolom ixim eb', ix svuchanel ixim eb', ix sc'uxan ixim eb'. ² Axo juntzañ eb' fariseo ix c'anb'an d'a eb':

—¿Tas yuj tze c'ulej junoc tas to mañ smojoc sc'ulaj d'a sc'ual ic'oj ip? xchi eb' viñ.

³ Ix tac'vi Jesús d'a eb' viñ icha tic:

5.37 5:37 Il nota d'a Mateo 9.17.

—¿Tom manta b'aj tzeyila' tas sc'ulejnac viñaj David yed' eb' ajun yed'oc ayic yochnac svejel eb' jun el? ⁴ Xid'naquec' viñ d'a scaj nub' Dios, svanac juntzañ ixim pan viñ yicñej Dios yaji, yac'annac pax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ pan chi', añej eb' viñ sacerdote ay yalan yic svaani, palta maj ochlaj smul viñaj David yed' eb' ajun yed' chi', xchi d'a eb' viñ.

⁵ Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas smoj sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip.

A jun viñ sich'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ D'a junxo sc'ual ic'oj ip, ix och Jesús d'a yol spatil culto, ix och ijan sc'ayb'an eb'. Ata' ay jun viñ sich'inaquel svach' c'ab'. ⁷ Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, van smaclan eb' viñ yila' tato ol b'oxoc sc'ab' jun viñ chi' yuj Jesús d'a sc'ual ic'oj ip chi', yic vach' syac'och eb' viñ d'a yib'añ. ⁸ Palta axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viñ, yuj chi' ix yalan d'a viñ sich'inaquel sc'ab' chi':

—Q'ueañ liñan d'a co cal tic, xchi d'a viñ. Ix q'ue liñan viñ b'ian. ⁹ Ix yalan Jesús d'a eb' smasanil:

—Tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tas junoc smoj co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip? ¿Tzam yal co c'ulan juntzañ tas vach', mato a juntzañ chucal? ¿Tzam yal co colan junoc penaay, mato vach' sco mac'chamoc? xchi d'a eb'.

¹⁰ Ix lajvi chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb' oyanec' chi', ix yalan d'a viñ penaay chi':

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viñ.

Ix slianel sc'ab' viñ chi', ix b'oxican viñ. ¹¹ Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viñ fariseo, ix te cot yoval eb' viñ, ix och ijan eb' viñ sc'anb'an d'ay junjun tas vach' syutej eb' viñ yic'ancot d'a yib'añ Jesús chi'.

*A Jesús ix sic'anel eb' lajchavañ sc'ayb'um
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

¹² A d'a juntzañ c'ual chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan lesal. Jun ac'val ix lesalvi d'a Dios. ¹³ Axo ix sach'i ix sic'anel eb' viñ sc'ayb'um, ix sic'anelta lajchavañ eb' viñ. A eb' viñ chi', ix yac'och schecab'oc. ¹⁴ Aton eb' viñ tic: Viñaj Simón, scuchan pax Pedro yuj Jesús, viñaj Andrés yuc'tac viñaj Simón chi', viñaj Jacobo, viñaj Juan, viñaj Felipe yed' viñaj Bartolomé. ¹⁵ Viñaj Mateo, viñaj Tomás, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Simón tz'alji pax Zeloteal. ¹⁶ Viñaj Judas, yuc'tac viñaj Jacobo yed' viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ac'jinacoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo. Aton eb' viñ tic ix siq'uelta Jesús, yic tz'och eb' viñ schecab'oc.

*Tzijtum eb' anima ix sc'ayb'ej Jesús
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Ix emixta Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan chi', ix och vaan d'a jun ac'lic. Ata' ix smolb'ej sb'a jantac eb' anima tzac'anoch yuuj, yed' pax eb' cotnac d'a yol yic Judea, d'a choñab' Jerusalén yed' d'a stitac a' mar d'a yol yic Tiro yed' Sidón. Ix javi eb' smaclej yab' tas syal Jesús chi', yic sb'oxipaxcan eb' penaay. ¹⁸ A eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo, ix b'oxipaxcan eb'. ¹⁹ Masanil eb' sgana

syamlan Jesús, yujto sb'oxican sc'ool eb' smasanil yuj spoder.

Eb' vach' yico' yed' eb' chuc yico'
(Mt 5.1-12)

²⁰ Axo Jesús ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:

—A ex meb'a' ex, te vach' eyico', yujto ayexxo och d'a yol sc'ab' Dios.

²¹ A ex ay e vejel ticnaic, te vach' eyico', yujto ol ex b'ud'joccanoc.

A ex tzex oq'ui, te vach' eyico' yujto slajvi chi' ol ex tzevajoc.

²² Vujñej a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol chichon sc'ool eb' anima d'ayex, ol ex spechelta eb' d'a scal, ol ex sb'uchan eb'. Te chuc ol yal eb' d'a e patic vuuj. Palta ayic ol ex yutan eb' icha chi', te vach' eyico'. ²³ Tzex te q'uechaañ, tzex te tzalaji, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaañ, yujto icha chi' utab'il eb' schecab' Dios d'a peca' yuj smam yicham eb' anima tic.

²⁴ Ob'iltac ex b'eyum ex, yujto toxo ix eyil svach'il d'a tic.

²⁵ A ex b'ud'anñej e c'ool ticnaic, te chuc eyico', yujto ol ja jun tiempoal ol te och e vejel.

Ob'iltac ex, mach ex tzex tzevaji, ol ex oc' pax yuj cusc'olal.

²⁶ Ayic syalan eb' anima smasanil to vach' ex, te chuc eyico', yujto icha chi' ix utaj eb' ix yaloch sb'a schecab'oc Dios d'a peca' yuj eb' smam yicham eb' anima tic.

Sco xajanej eb' cajc'ool
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Palta a exxo tzeyab' tas sval tic, sval d'ayex: Xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e b'a d'a eb' tzex chacaneli. 28 Tato ay eb' sc'anancot yaelal d'a eyib'añ, a exxo, a svach'c'olal Dios tze c'ancot d'a yib'añ eb'. Tato ay eb' tzex b'uchani, tzex lesalvi yuj eb'. 29 Tato ay eb' stz'itanb'at junoc spac'ul e ti', meltzitejeb'at junxo pac'añ d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' e chumpa, aq'uec pax b'at e camix d'a eb'. 30 Tato ay eb' sc'anan junoc tas d'ayex, tzeyac'ñej d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' junoc tas eyico', mañxo e c'anxi meltzaj d'a eb'. 31 Tato tze nib'ej vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex, icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb'.

32 Tato añej eb' anima xajan ex yuuj tze xajanej, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Añeja' eb' chuc icha pax chi' syutej sb'a eb'. 33 Tato añej eb' vach' syutej sb'a d'ayex b'aj vach' tzeyutej e b'a, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Añeja' eb' chuc icha pax chi' sc'ulej eb'. 34 Tato ay eb' sc'anan sq'uex junoc tas d'ayex, tato añej d'a eb' syal yac'anxi d'ayex, añej d'a eb' tzeyac'a' ¿tom vach' tze c'ulej icha chi'? Icha chi' syutej sb'a eb' chuc yac'an junoc tas majanil d'a eb' yetchucal, yujto sna eb' to ol schapax tas eb' d'a eb'. 35 Palta a extic, xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e c'ool. Tato ay junoc tas tzeyac' majanil, mañ e na to ol tupjoc d'ayex. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan spac ol e cha'a. Ol checlajeloc to yuninal ex Dios nivan yelc'ochi, yujto añeja' icha chi' Dios chi', vach' syutej sb'a d'a eb' max yac' yuj diosal yed' pax d'a eb' chuc sc'ulej d'ay. 36 Oc'ocab' e c'ool d'a eb' eyetanimail, icha tz'aj yoc' sc'ol Dios d'ayex.

*Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo
(Mt 7.1-5)*

³⁷ Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo mach, yuj chi' mañ ol ex sch'olb'itejpax Dios. Mañ eyac'b'at d'a yib'añ junocxo mach, yic vach' a Dios mañ ol ac'anb'at d'a eyib'añ. Tzeyac' nivanc'olal, tato icha chi', axo Dios ol ac'an lajvoc e mul. ³⁸ Aq'uec tas tz'och yuj junocxo mach. Axo Dios ol ac'anpax d'ayex. Icha junoc mucuc tz'och echlab'il, ste b'ud'ji, tenb'il tz'aji, mañxa b'aj syal yem jab'ocxo, icha chi' ol yutoc Dios yac'an tastac d'ayex. Yujto icha tzeyutej eyac'an d'a eb' eyetanimail, icha pax chi' ol yutoc Dios yac'an d'ayex.

³⁹ Ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús:

—Q'uinaloc a junoc mach max uji yilani, a sch'oxan b'e d'a junocxo mach max uji pax yilani, tato icha chi', syetb'atejb'at sb'a eb' d'a junoc jul. ⁴⁰ Malaj junoc mach van sc'ayb'aji, ec'to d'a yichañ jun sc'ayb'umal chi', vach'chom ayic toxo ix yilel smasanil, lajan tz'aj yed' sc'ayb'umal chi'.

⁴¹ Q'uinaloc ay junoc eyetanimail, ayb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo a junoc te' patzab'^{6.41} ayoch d'a yol e sat. Tato max eyila' to ayoch jun te' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat jun eyetanimail chi'? ⁴² Tato ayoch jun te' patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom smoj eyalan d'a junxo chi': Ina yajelta jab' c'alem d'a yol a sat chi', tzin nib'ej sviq'uelta d'ayach, tom xe chi d'ay? Tato icha chi' tzeyutej eyalani, te chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejelta jun te' patzab' chi'

6.41 **6:41** Il nota d'a Mateo 7.3.

d'a yol e sat. Ichato chi', syal eyic'anelta jab' c'alem d'a yic jun eyetanimail chi'.

A te te' tz'ojtacajel yuj sat
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Malaj junoc te te' vach' chuclaj sat syac'a'. Malaj pax junoc te te' chuc vach' sat syac'a'.

⁴⁴ Yujto a sat junjun te', a tz'ac'an cojtaquejeli tas yaj junjun te'. Q'uinaloc ay junoc te' q'uiix, ¿tom higo sat te' syac'a'? Q'uinaloc ay junoc te' mequix, ¿tom uva sat te' syac'a'? ⁴⁵ Icha pax chi' eb' anima vach', vach' tas syal eb', yujto a tas vach' sna eb'. A eb' anima chuc, chuc tas syal eb', yujto chuc tas sna eb'. A tas scala', a d'a co pensar scoti.

Chab'yich pat ayemi
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Tas yuj tzeyal d'ayin: Ach Mamin Vajal, xe chi, palta max e c'anab'ajej tas svala'? ⁴⁷ Ol val d'ayex chajtil yaj eb' sjavi d'ayin, syab'an in lolonel eb', sc'anab'ajan pax eb': ⁴⁸ Lajan eb' icha jun viñ ix sjuc yed'tal spat masanto ix c'och b'aj ay lum stzatzil.^{6.48} Ichato chi' ix sb'oanq'ue spat viñ chi'. Axo ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', maj ib'xoclay yuj a', yujto a d'a lum stzatzil ayem yich. ⁴⁹ Axo eb' tz'ab'an in lolonel, palta max sc'anab'ajej eb', lajan eb' icha jun viñ ix sb'oq'ue spat b'aj nab'a tza luum, mañ tzatzoclay ix ajem yich. Axo yic ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', ix em lañajoc, mañxa jab'oc tas ix cani, xchi Jesús d'a eb'.

6.48 **6:48** “Masanto tz'emc'och d'a q'uen q'ueen,” icha chi' ix aj yalan Jesús d'a jun versículo tic.

7

*Ix b'oxi sc'ool jun viñ schecab' viñ yajal soldado
(Mt 8.5-13)*

¹ Ayic ix lajvi sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix c'och d'a choñab' Capernaum. ² Ata' ay jun viñ yajal soldado romano, ay jun viñ schecab' viñ te xajan yuuj, palta te penaay viñ, van scham viñ. ³ Ayic ix yab'an yab'ixal Jesús viñ, ix schecancot juntzañ eb' viñ ichamtac vinac israel viñ, b'at yalan eb' viñ d'a Jesús yic scot yac' b'oxoc viñ schecab' viñ chi'. ⁴ Ayic ix ilchaj Jesús yuj eb' viñ, ix och ijan eb' viñ yalani:

—Smoj ton tza col viñ, ⁵ yujto xajan co choñab' tic yuj viñ. A viñ ix ac'an tumin ayic ix b'o spatil co culto.

⁶ Yuj chi', ix b'at Jesús yed' eb' viñ. Vanxo sc'och eb' d'a slac'anil spat viñ, axo viñ ix checancot juntzañ eb' yamigo yal d'a Jesús icha tic:

—Ix yalcot viñ yajal soldado icha tic: Mamin, mocab' ixtej a b'a a ja d'ayin, yujto mañ in mojoc tzach och d'a yol in pat. ⁷ Yuj chi' in q'uixvi ach in sayaneq'ui. Toñejocab' tzala', ol b'oxoc sc'ool viñ in checab' tic uuj. ⁸ Vojtac to a in tic ayin d'a yalañ smandar viñ tzin ac'an mandar, ay pax eb' soldado ayoch d'a yalañ in mandar. Tato sval d'a junoc: Ixic, ta xin xchi, sb'atñej. Svalanpax d'a junocxo: Cotañ, ta xin xchi, scotñej. Tato tzin chec sc'ulej junoc tas junoc in checab', sc'ulejñej. Icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi' tzutej ac'an mandar smasanil tas a ach tic, xchicot viñ, xchi eb'.

⁹ Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix te sat sc'ool yuj viñ, ix och q'uelan d'a juntzañ eb' anima tzac'anoch yuuj, ix yalan d'a eb':

—Val yel, manta b'aj svil junoc d'a scal eb' quetis-raelal tzin ac'anoch d'a sc'ool icha jun viñ tic, xchi Jesús.

¹⁰ Ayic ix jax eb' schecab' viñ yajal soldado chi', ix yilan eb' to vach'xo sc'ol viñ penaay chi'.

Pitzvinacxi jun viñ quelem

¹¹ Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun choñab' scuch Naín, tzijtum eb' sc'ayb'um ix b'at yed'oc yed' jantac pax eb' anima. ¹² Axo yic van sc'och eb' d'a jun choñab' chi', ix yilan eb', van b'at smucchaj jun chamnac. Tzijtum eb' ay d'a jun choñab' chi' ed'jinac. A viñ ix cham chi', aton jun pitañ yune' jun ix chamnac yetb'eyum. ¹³ Ayic ix yilanoch ix snun viñ chamnac chi' Jesús, ix oc' sc'ol d'a ix, ix yalan d'a ix:

—Mañ ach oc'oc, xchi d'a ix.

¹⁴ Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey b'aj ayec' b'achan jun chamnac chi', ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'añ. Ix och vaan eb' b'achjinac chi'. Ix yalan Jesús d'ay:

—Ach quelem, a in sval d'ayach: Q'ueañ vaan, xchi.

¹⁵ Axo viñ quelem chi', ix q'uex c'ojan viñ, ix och ijan viñ sloloni. Axo Jesús ix ac'anxican viñ d'a ix snun chi'. ¹⁶ Ayic ix yilan jun chi' eb', ix xivq'ue eb', ix och ijan eb' yalan vach' lolonel d'a Dios, ix yalan eb':

—Ay jun schecab' Dios ix checlaj d'a co cal tic, te nivan yelc'ochi, xchi eb'. Ix yalanpax eb':

—Ix ja Dios oñ scol a oñ schoñab' oñ tic, xchi eb'.

¹⁷ A d'a masanil yol yic Judea yed' d'a spatic yichañ, ix ab'chaj tas ix sc'ulej Jesús.

A eb' schecab' viñaj Juan

(Mt 11.2-19)

¹⁸ A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, xid' alan d'ay yuj jantacñej tas ix sc'ulej Jesús. Yuj chi', ix yavtancot chavañ eb' sc'ayb'um viñ, ¹⁹ ix schecanb'at eb' viñ sc'anb'ej d'a Jesús tato a Cristo, mato ch'oc junocxo van stañvan eb' sjavi. ²⁰ Yuj chi', ix c'och eb' d'ay. Ix yalan eb' icha tic:

—A viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar oñ checancoti yic tzul co c'anb'ej d'ayach tato a ach tañvab'iltaxon a javi, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi, xchi eb' d'ay.

²¹ A ix c'och eb', mañ jantacoc eb' penaay yuj juntzañ ilya ix b'oxi sc'ol yuj Jesús. Ay eb' b'aj ix ic'jiel juntzañ eb' enemigo yed' pax eb' max uji yilani ix laj b'oxi yilan eb'. ²² Ix tac'vi Jesús d'a eb' schecab' viñaj Juan chi':

—Paxañec, ix alec d'a viñaj Juan chi' tas ix eyila', tas ix eyab'i. Alec d'a viñ to a eb' toxonton max uji yilani, vach'xo yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, sb'eyxi eb'. A eb' slaj c'a yuj yab'il lepra, ix b'oxi sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb'. Ay eb' channac, ix pitzvixi. Axo d'a eb' meb'a van yaljiel yab'ixal colnab'il. ²³ A eb' max somchajel spensar vuuj, vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñ e c'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

²⁴ Ayic toxo ix pax eb' schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj viñ:

—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac? ²⁵ Tato

malaj jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a junoc anima te vach' spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' yed' eb' syac' sgana, ayec' eb' d'a spat eb' viñ yajal. ²⁶ Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi'. Palta mañocřej jun chi' yopisio viñ. ²⁷ Aton yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayocto yalannaccan yuj viñ icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'lajb'at uuj.

Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol aj sb'o sb'eyb'al eb' anima yuuj, yic manto ach c'ochi, xchi d'a Slolonel chi'.

²⁸ Sval d'ayex to d'a scal eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj junoc mach ec'alto d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb' malaj val yelc'ochi, ec'alto svach'il yic eb' d'a yichañ viñaj Juan chi', xchi Jesús d'a eb'.

²⁹ A eb' anima smasanil yed' eb' tecumel alcabar, ayic ix yab'an eb' tas ix yal Jesús, ix yalan eb' to te yel syal Dios, yujto ac'b'il bautizar eb' yuj viñaj Juan chi'. ³⁰ Palta axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, mañ ac'b'iloclaj bautizar eb' viñ yuj viñ, icha chi' ix aj sch'oxani to a tas sgana Dios d'a eb' viñ, malaj yelc'och d'a sat eb' viñ. ³¹ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Mach yed' ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze na'a? ³² Lajan eb' icha eb' unin stajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal: Ayic ix co pu'an co flauta, maj ex chañalvocljaj. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil,

maj ex oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic. ³³ Yujto ix ulec' viñaj Juan, maj valaj viñ, maj yuc'laj vino viñ d'a scal eb' yetanimail. A exxo ix eyala' to ayoch enemigo d'a viñ.

³⁴ A ticnaic in ja paxi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a scal eb' quetanimail. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ, svamigoan pax eb' tz'em d'a ajmulal yed' eb' viñ tecumel alcabar. ³⁵ Palta a eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajel sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

Ayec' Jesús d'a spat jun viñ fariseo

³⁶ Ay jun viñ fariseo scuch Simón ix avtan Jesús d'a spat yic sva yed' viñ. Ix c'och d'a spat viñ, tz'eyan ix ajem d'a sat jun alañ lich'anem d'a sat luum yic vael. ³⁷ Ay jun ix ay d'a choñab' chi', ay specal to ajmul ix ix. Ix yab'an ix to ix c'och Jesús vael d'a spat viñ fariseo chi'. Yuj chi' ix c'och ix b'aj ay yoc Jesús, yed'nac jun alabastro^{7.37} ix, b'ud'an yuj jun yal suc'uq'ui sjab'. ³⁸ Ix och ijan ix yoq'ui, ix sb'icanel yoc chi' ix yed' yal sat. Axo d'a xil sjolom ix, ix suc tacjoc. Ix stz'ub'anelta yoc chi' ix, ix stob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab' chi' ix d'a yoc Jesús chi'. ³⁹ Axo ix yilan viñ fariseo chi', ix snaan viñ: Tato yel schecab' Dios jun viñ tic, tzam nachajel yuj viñ to a jun ix ix van syaman yoc viñ tic, ajmul ix ix, xchi viñ d'a spensar. ⁴⁰ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach Simón, ay jun tas ol val d'ayach, xchi d'a viñ.

7.37 7:37 Il nota d'a Mateo 26.7.

—Al d'ayin ach co C'ayb'umal, xchi viñ.

⁴¹ —Ay chavañ eb' viñ vinac ay smajan tumin d'a spatrón. Ay jun viñ, 500 denario smajan viñ. Axo junxo viñ 50 denario ñej smajan viñ chi'. ⁴² Yujto maj tzac'van eb' viñ stupan sb'oc chi', yuj chi' toñej ix ac'ji lajvoc sb'oc eb' viñ yuj viñ ay yic q'uen tumin chi'. Al d'ayin, ¿mach junoc eb' viñ más val stzalaj yed' viñ ay yic q'uen tumin chi'? xchi d'a viñ.

⁴³ —A tzin na'a, a viñ más nivan yic ix ac'ji lajvoc chi', a viñ más val stzalaj yed' viñ, xchi viñaj Simón chi' d'ay.

—Yel tzala', aton viñ, xchi Jesús.

⁴⁴ Ix lajvi chi' ix och q'uelan Jesús d'a jun ix ix chi', ix yalan d'a viñaj Simón chi':

—¿Tzam il jun ix ix tic? Ayic in ochul d'a yol a pat, maj ac' jab'oc a' b'aj tzin b'iquel voc.^{7.44-46} Axo jun ix ix tic, a d'a yal sat ix sb'iquel voc, sucán tacjoc ix yed' xil sjolom. ⁴⁵ Maj a tz'ub'laj in ti', yic tzac'an stzatzil in c'ool. Axo jun ix tic, yictax in ja d'a tic, max och van ix stz'ub'anelta voc tic. ⁴⁶ Maj ac'q'ue aceite d'a in jolom, axo ix, ix tob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab' d'a voc tic. ⁴⁷ Yuj chi' sval d'ayach to nivan smul ix ix ac'ji lajvoc, yuj chi' tzin ste sxajanej ix. Xal junoc anima jab'ñej smul tz'ac'ji lajvoc, jab'ñej tzin sxajanej, xchi d'a viñ.

⁴⁸ Ix yalan Jesús d'a ix icha tic:

—A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xchi d'a ix.

⁴⁹ A juntzañxo eb' avtab'il, c'ojjab' em eb' ta' yed'oc, ix och ijan eb' yalani:

^{7.44-46} **7:44** A sc'och eb' paxyalvum d'a junoc pat d'a peca' chi', sb'icji yoc eb', stz'ub'jielta sti' eb', sb'onjiec' aceite d'a eb', yuj sch'oxan eb' aj pat chi' to xajan eb'.

—¿Tas yaj jun viñ tic, yuj chi' syal viñ to syac' lajvoc mul viñ? xchi eb'.

⁵⁰ Axo Jesús ix alan d'a ix:

—Ach colchaji yujto in ac'och d'a a c'ool. Yuj chi' junc'olal tzach paxi, xchi d'a ix.

8

A eb' ix ix scolvaj yed' Jesús

¹ Ix lajvi juntzañ tic, ix och ijan Jesús yec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea, ix laj yalanel vach' ab'ix tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Ix ec' eb' lajchavañ schecab' yed'oc.

² Ay pax juntzañ eb' ix ix elnac enemigo d'ay, ix ec' yed' eb' yed' juntzañxo eb' ix penaay b'onacxi sc'ol yuuj. D'a scal eb' ix chi', ay jun ix scuchan María aj Magdala, aton jun ix b'aj ic'b'ilel ucvañ eb' enemigo. ³ Ay pax junxo ix scuchan Juana yetb'eyum viñaj Chuza, aton viñ smayordomo viñaj Herodes. Ay junxo ix scuchan Susana yed' juntzañxo eb' ix. Ix colvaj eb' ix d'a Jesús yed' jab'oc tastac ay d'a eb' ix.

A yab'ixal viñ tzicumb'at trigo

(Mt 13.1-23; Mr 4.1-20)

⁴ Tzijtum anima ix cot d'a junjun choñab', ix smolb'an sb'a eb' b'aj ayec' Jesús. Yuj chi', ix yal jun ab'ix tic d'a eb'. Ix yalan icha tic:

⁵ —Ay jun viñ ix b'at tzicanb'at strigo. Axo yic van stzicanb'at ixim viñ, ay juntzañ ixim ix emcan d'a yol b'e, ix laj tec'ji ixim, axo noc' much ix lojanq'ue ixim. ⁶ Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen q'ueen. Axo ix javi ixim ix tacjiel ixim yujto jab'ñej sch'ayanil luum. ⁷ Ay juntzañxo

ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac, axo ix q'uib' ixim, toñej ix tacjiel ixim yuj juntzañ añc'ultac ix ja chi' yed'oc. ⁸ Palta ay juntzañixo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, axo yic ix q'uib' ixim, nivan sat ixim ix yac'a'. Ay ixim jun ciento sat d'a junjun sjolom, xchi Jesús.

Ayic ix yalan jun tic, te chaañ ix yutej yalani:

—A ex ix eyab' jun lolonel tic, naub'tañejec, xchi d'a eb'.

⁹ Axo eb' sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ch'oxnab'il chi'. ¹⁰ Ix yalan d'a eb':

—A ex tic, ix ac'ji eyojtaquej juntzañ tas ix sch'ox Dios yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab'. Palta tzin lolon d'a juntzañixo eb' anima d'a ch'oxnab'il, yuj chi' vach'chom syil eb', añeja' yaj eb', ichato malaj tas syil eb', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.

¹¹ A jun ch'oxnab'il tic syalelc'ochi: A juntzañ iñat chi', a slolonel Dios sch'oxeli. ¹² A ixim ix emcan d'a yol b'e sch'oxanel eb' anima tz'ab'ani, axo sc'och viñ diablo d'a eb', tz'ic'jipaxec' jun lolonel chi' d'a eb' yic max yac'och eb' d'a sc'ool, yic max colchaj eb'. ¹³ Axo juntzañixo ixim ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen chi' sch'oxanel eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, scha eb' d'a tzalajc'olal. Icha junoc te te' malaj sch'añal yib', icha chi' yaj eb'. Syac'och eb' d'a sc'ool jayeoc c'ual, axo sja syaelal eb', syic'anxiel sb'a eb'. ¹⁴ Axo juntzañixo ixim ix emcan d'a cal añc'ultac chi' sch'oxanel eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta axo sb'ey tiempo, tzijtum tas sna eb'. Sna sb'eyumal eb', sna eb' yuj yic snivanil. Yuj val juntzañ chi', tz'ixtaxel spensar eb'.

Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo max och sat. ¹⁵ Axo juntzañoxo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum chi' sch'oxanel eb' tz'ac'anoch jun lolonel chi' d'a sc'ool, sc'anab'ajan eb', tec'an syutej sb'a eb'. Aton eb' tic lajan yed' ixim trigo vach' sjolom syac'a'.

*A jun ch'oxnab'il yuj candil
(Mr 4.21-25)*

¹⁶ Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil ¿tom a d'a yol junoc chen scaq'uemi, mato d'a yalañ te ch'at scac'ochi? Maay, palta d'a yib'añ junoc tas chaañ yajq'uei, ata' scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'ochc'och d'a yol pat chi'. ¹⁷ Jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol checlajelta yed' jantacñej tas esalil ayeq'ui, ol ojtacajeloc, ol checlajeloc.

¹⁸ Yuj chi' scham val eyab'ani, yujto a mach sgana snachajel juntzañ tic yuuj, ol ac'joc sjelanil yic sic'lab'il ol nachajel yuuj. Axo mach malaj sgana snachajel juntzañ tic yuj jun, a jab'oc ijan ol nachajel yuuj ol vach' ic'joquec' d'ay, xchi Jesús.

*A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

¹⁹ A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac ix c'och eb' b'aj ayeq'ui, palta max yal-laj sc'och eb' d'ay yujto mañoxo jantacoc anima. ²⁰ Yuj chi' ix alchaj d'ay:

—A ix a nun yed' eb' uc'tac van yec' eb' ach say d'a ti pat chi', xchi eb'.

²¹ Palta ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi':

—A eb' tz'ab'an slolonel Dios, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' icha in nun, icha vuc'tac yaji, xchi Jesús d'a eb'.

Ix numc'aj ic'yed' a' ñajab'
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² D'a junel ix och Jesús d'a yol jun barco yed' eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb':

—Coyec d'a sc'axepal a' ñajab' tic, xchi.

Ix b'at eb' b'ian. ²³ Yach'an van sb'ey te', ix vayb'at Jesús chi'. Elañchamel ix ja jun nivan ic', ix och ijan sb'ud'ji te' barco chi' yuj a'. Ijan sb'at te' d'a yich a'. ²⁴ Axo eb' sc'ayb'um chi' ix pitzanel svayañ, ix yalan eb' d'ay:

—Mamin, Mamin, van co b'at d'a yol a', xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix q'ue vaan, ix scachan jun ic' chi' yed' a' sq'ue chulan chi'. Ix numc'aj smasanil yuuj.

²⁵ Ichato chi' b'ian, ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—¿Tas yuj max eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.

Toxoñej ix och q'uelan eb', ix sat sc'ool eb', ix yalan eb':

—¿Tas yaj jun viñ tic? Scachji jun ic' tic yed' a a' tic yuj viñ, ix c'anab'ajax viñ yuj juntzañ tic, xchi eb'.

A jun viñ aj Gerasa ayoch enemigo d'ay
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a yol yic Gerasa, d'a sc'axepalec' a' ñajab' yic Galilea chi'. ²⁷ Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco chi' d'a sat luum, ix c'och jun viñ ay d'a choñab' chi' d'ay. Ayxo scajvi yixtaj viñ yuj juntzañ eb' enemigo ayoch d'ay. Max yac'ochlaj spichul viñ, max canlaj van viñ d'a yol junoc pat, axoñej b'aj mucan eb' chamnac ayec' viñ. ²⁸⁻²⁹ Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. Axo Jesús ix alan d'a eb' enemigo chi'

to tz'el eb' d'a viñ. Yuj chi' ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:

—Ach Jesús, Yuninal ach Dios Nivan Yelc'ochi, ¿tas alan ic d'ayin? Tzin tevi d'ayach, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.

Tzijtum elxo syamchaj viñ yuj eb' enemigo chi', yuj chi' stzec'ji viñ d'a q'uen cadena yuj eb' anima, tz'och q'uen d'a yoc viñ yed' d'a sc'ab' viñ. Palta sd'iñchitejb'at q'uen viñ. Ix ic'jib'at viñ yuj eb' enemigo chi' b'aj malaj anima. ³⁰ Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:

—¿Tas a b'i? xchi.

—Legión in b'i, xchi viñ.

Ix yal jun chi' viñ yujto tzijtum eb' enemigo chuc ayoch d'a viñ. ³¹ Axo juntzañ eb' enemigo chi', ix tevioch eb' d'a Jesús: Mañ oñ ac'b'at d'a jun xab' olan, xchi eb'. ³² Ay juntzañ noc' tzijtumal chitam van sva d'a jun tzalan. Ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús to tz'ac'jib'at eb' d'a noc'. Ix schaanb'at eb'. ³³ Ix elcan juntzañ enemigo chi' d'a viñ, ix b'atcan eb' d'a noc' chitam chi'. Axo noc' chitam chi' ix b'at noc' d'a jun chaañ, ix emc'och noc' d'a yol a' ñajab', ix sjic' a' noc', ix cham noc'.

³⁴ Axo ix yilan eb' tañvum chitam chi' tas ix uji, ix b'at lemnaj eb' yal d'a eb' anima ay d'a choñab' chi' yed' d'a eb' ayb'at munlajel. ³⁵ Yuj chi' ix cot eb' anima yila' tas ix uji. Ayic ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to ayec' jun viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi', c'ojanem viñ d'a yichañ Jesús. Ayxo och spichul viñ, vach'xo spensar viñ. Ix te xivb'at eb' yilani. ³⁶ A eb' ix ilan chi', ix laj yalan eb' chajtil ix aj sb'oxi sc'ol viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi'. ³⁷ Ix och ijan masanil eb' anima aj Gerasa

chi' yalan d'a Jesús to tz'el b'aj ay eb' chi', yujto te xivnac eb' yuuj. Yuj chi' ix ochxi d'a yol te' barco chi' yic spaxi. ³⁸ Ix yal viñ b'aj ix el eb' enemigo chi' d'a Jesús to sb'at viñ yed'oc, palta maj schab'atlaj viñ.

³⁹ —Paxañ d'a a pat, ixic, al masanil tas ix sb'o Dios d'ayach, xchi Jesús d'a viñ.

Ix b'at viñ, ix laj yalan viñ d'a masanil eb' anima tas ix utaj yuj Jesús.

*A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix penaay
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Ayic ix c'ochxi Jesús d'a sc'axepal a' ñajab' chi', ix chaji yuj eb' anima smasanil d'a tzalajc'olal, yujto tañvab'il yuj eb' smasanil. ⁴¹ Ix ja jun viñ scuch Jairo, viñ yajal yaj d'a spatil culto ta'. Ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús chi', ix sc'anan viñ d'ay to sb'at yed'oc d'a spat, ⁴² yujto ay jun pitañ yisil viñ van schami, slajchavil ab'il sq'uinal ix. Ayic van sb'at Jesús, tzijtum anima ix b'at yed'oc, yuj chi' ix te vitz'c'aji.

⁴³ D'a scal eb', ay jun ix slajchavilxo ab'il penaay yuj jun a' tz'el d'a snivanil. Ix lajviel masanil tastac ay d'a ix, yic stupan eb' tz'añtani, palta max b'olaj ix. ⁴⁴ Ix snitzancot sb'a ix d'a stz'ey Jesús, ix syaman sti' spichul ix. D'a jun rato chi' ix b'o jun syaelal ix chi'.

⁴⁵ Ix sc'anb'an Jesús:

—¿Mach tzin yaman chi'? xchi.

Yujto masanil eb' tz'alani to mañoclay eb', yuj chi' ix yal viñaj Pedro:

—Mamin, a eb' anima, tzach yec tic tzach yec tic eb', tzalanpaxi: ¿Mach tzin yamani? xa chi, xchi viñ d'ay.

⁴⁶ —Ay jun mach ix in yamani, yujto ix vab' sb'oxi sc'ool jun anima chi' yuj in poder, xchi Jesús chi'.

⁴⁷ Ayic ix yilan jun ix ix chi' to ix checlajelta tas ix sc'ulej ix chi', ix c'och ix d'a yichañ Jesús, sluclon ix yuj xivelal, ix em cuman ix d'ay. Ix yalan ix d'a yichañ eb' smasanil tas yuj ix syam spichul chi' ix, ix yalan ix tas ix aj sb'oxi ix d'a jun rato chi'. ⁴⁸ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a ix:

—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, ach b'oxi. Junc'olal a paxi, xchi d'a ix.

⁴⁹ Vanto yalan d'a ix, ix c'och jun spetoj d'a spat viñaj Jairo chi', ix yalani:

—A ix isil chi' toxo ix cham ix. ¿Tasto yuj tza tzuntzej viñ co c'ayb'umal tic? xchi viñ.

⁵⁰ Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a viñaj Jairo chi':

—Mañ ach xivoc, añej to tzac'och Dios d'a a c'ool, a ix isil chi' ol b'oxoc sc'ool ix, xchi d'a viñ.

⁵¹ Axo yic ix c'och Jesús chi' d'a spat viñ, malaj mach ix chajiochi, añej viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan yed' smam snun ix unin chi'. ⁵² Tziztum eb' anima tz'oc' yuj ix. Axo ix yalan Jesús d'a eb':

—Mañ ex oc'oc. Mañ chamnacoclay ix, toñej vaynac ix, xchi d'a eb'.

⁵³ Ix tzetzej yuj eb', yujto ix yil eb' to toxo ix cham ix. ⁵⁴ Axo Jesús ix yaman sc'ab' ix, te chañ ix yala':

—Ach cob'es unin, q'ueañ vaan, xchi.

⁵⁵ Ix pitzvixi ix d'a elañchamel, ix q'ue van ix. Axo Jesús ix alani to tz'ac'ji va ix. ⁵⁶ Axo eb' smam

snun ix chi', ix te satb'at sc'ol eb', palta ix yalan Jesús d'a eb' to malaj junoc mach b'aj syal eb' tas ix aj spitzvixi ix.

9

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ A Jesús ix molb'an eb' lajchavañ sc'ayb'um, ix yac'an yopisio eb' yic'anel masanil macañil enemigo yed' pax yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay eb'. ² Ix checjib'at eb' yaleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios yed' yac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay eb'. ³ Ix yalan d'a eb':

—Malaj tas tzeyic'b'at yicoc yol e b'e, mañ eyic'b'at e c'ococh, e pa, e yooch yed' e tumin. Añej e pichul ayoch eyuj tzeyic'b'ati. ⁴ Yalñej b'aj ay junoc pat b'aj tzex chaji, ata' tzex cani, masanto tzex b'at d'a junocxo choñab'. ⁵ Tato max ex chaji d'a junoc choñab', tzex el ta', tze tzicancanel spococal eyoc yic tze ch'oxancaneli to mañxa eyalan eyic d'a eb', xchi Jesús d'a eb'.

⁶ Ix b'at eb', ix ec' eb' d'a junjun choñab', ix yalanel yab'ixal colnab'il eb', ix b'oxican sc'ool eb' penaay yuj eb' d'a junjun lugar.

⁷ Ayic ix yab'an viñaj Herodes ayoch yajalil tastac sc'ulej Jesús, toñej ix te sat sc'ol viñ, yujto ay eb' ix alani to a viñaj Juan ix pitzvixi. ⁸ Ay juntzañxo eb' ix alani: Aton viñaj Elías tzul sch'ox sb'a, xchi eb'. Añejtona' ay eb' ix alanxi: Aton jun schecab' Dios ec'nac d'a peca' ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi eb'.

⁹ Palta ix yalan viñaj Herodes chi' icha tic:

—A in tic in checnac ic'joquel sjolom viñaj Juan chi'. ¿Mach jun viñ svab' yalji chi' jun? xchi viñ. Sgana viñaj Herodes chi' yilan Jesús.

*A Jesús ix ac'an va oye' mil eb' viñ vinac
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

¹⁰ Ayic ix jax eb' schecab' Jesús b'aj ix xid'ec' chi', ix yalan eb' d'ay tastac ix sc'ulej eb'. Ix yic'anel eb' schecab' chi' d'a scal eb' anima, ix b'at eb' d'a slac'anil choñab' Betsaida. ¹¹ Axo ix yab'an eb' anima to ata' ayec' Jesús chi', ix och tzac'an eb' yuu. Ayic ix c'och eb', ix chaji eb' yuu. Ix och ijan yalan d'a eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios, ix laj b'oxipax sc'ol eb' penaay yuu.

¹² Ayic ix yilan eb' lajchavañ sc'ayb'um chi' to van yem c'u, ix yalan eb' d'ay:

—Chec pax eb' anima tic yic syic' yip eb', b'atocab' eb' sman va sb'a d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ lugar ay d'a co lac'anil tic, yujto malaj tas sva eb' b'aj ayon ec' tic, xchi eb'.

¹³ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—Aq'uec va eb' a ex tic, xchi d'a eb'.

—Oyexoñej ixim pan qued'nac yed' chavañ noc' chay. ¿Tom tzoñ b'at co man va eb' anima tic smasanil? xchi eb'.

¹⁴ Ay am junoc oye' mil eb' viñ vinac ayec' chi' ta'. Axo Jesús ix alan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chequec em c'ojan eb'. 50 tac tz'aj junjun macañ eb', xchi.

¹⁵ Icha chi' ix yutej eb', ix em c'ojan eb' smasanil.

¹⁶ Axo Jesús ix ic'ancharañ oye' ixim pan yed' chavañ noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchañ ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix xepanb'at ixim.

Ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. ¹⁷ Ix va eb' smasanil, ix laj b'ud'ji eb'. Ix lajvi chi', ix sic'anq'ue van lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'.

*Yalnac viñaj Pedro to a Jesús aton Cristo
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸ A junel, van yac'an lesal Jesús b'aj malaj eb' anima, ayec' eb' sc'ayb'um yed'oc, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

¹⁹ —Ay eb' tz'alani to a ach Juan ach, viñ ac'jinac bautizar. Ay pax eb' tz'alani to Elías ach. Añejtona' ay eb' tz'alanpaxi to a ach junoc schecab' Dios ec'nac d'a peca' pitzvinacxi, xchi eb' sc'ayb'um chi'.

²⁰ Xal ex pax tic, ¿mach in e naani? xchi Jesús d'a eb'.

Axo viñaj Pedro ix alani:

—A ach ton tic Cristo ach, a ach ton Ac'b'il ach cot yuj Dios, xchi viñ.

*Ayocto ix yalan Jesús yuj schamel
(Mt 16.20-28; Mr 8.30–9.1)*

²¹ Ix cham val yalan Jesús d'a eb' to malaj b'aj syalel jun chi' eb'. Ix yalanpax icha tic d'a eb':

²² —A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syaelal, ol in spatiquejel eb' ichamtac vinac yed' eb' yajal eb' sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in smilancham eb', axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

²³ Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb' smasanil:

—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, mañxoocab' yicoc sb'a eb', sb'ecocab' sb'a eb'

scham vuuj d'a junjun c'u, vach'chom d'a te' culus. Tato icha chi', tz'och eb' in c'ayb'umoc. ²⁴ Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' syac'cham sb'a vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. ²⁵ Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej ¿tas co ganar? ²⁶ Tato ay eb' sq'uixvi vuuj, tato sq'uixvi pax eb' yuj in lolonel, añejtona' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in q'uixvoc pax yuj eb', a ol in javoc voch Reyal yed' in tziquiquial, aton stziquiquial in Mam yed' pax eb' ángel yicñej yaji. ²⁷ Val yel sval d'ayex, ay jayvañ ex d'a e cal tic, mañ ol ex chamlaj masanto ol eyil yoch Dios Yajalil d'a yel.

*Ix q'uexmaj yilji Jesús
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

²⁸ Ucub'ixitax chi', ix q'uec'och Jesús d'a jun tzalan yac' lesal. A viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan ix b'at yed'oc. ²⁹ Yach'an van slesalvi, ix q'uexmaj yilji sat yed' spichul. Ix te sacb'i, toxoñej ix tziquiqui. ³⁰ Ay chavañ vinac ix sch'ox sb'a yed'oc, aton viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed'oc. ³¹ Ix yalan eb' tas ol aj yelc'och schamel d'a Jerusalén. D'a spatic yichañ eb' toxoñej scopopi yuj saquilq'uinal chi'. ³² Te aycan svayañ viñaj Pedro chi' yed' eb' ajun yed' chi', palta maj vayb'atlaj eb'. Yuj chi' ix yil val stziquiquial Jesús chi' eb' yed' eb' chavañ ayec' yed' chi'. ³³ Vanxo satxiq'ue eb' chavañ chi', ix yalan viñaj Pedro chi' d'ay:

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Co b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' pax junoc yic viñaj Elías, xchi viñi.

Palta mañ yojtacoc viñ tas van yalani. ³⁴Yacb'an van yalan viñ chi', ix ja jun asun, ix em moynaj d'a yib'añ eb', ix xivq'ue eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a scal. ³⁵Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, sic'b'ilel vuuj. Aq'uec och e chiquin d'a tas syala', xchi jun lolonel chi'.

³⁶Ayic ix lajvi yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um chi', ix yilan eb', axoñej Jesús ayec' sch'ocoj. Malaj mach b'aj ix yal eb' tas ix yil eb' d'a jun tzalan chi'.

*Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch jun enemigo d'ay
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷Axo d'a junxo c'u, ix paxta eb' d'a jun tzalan chi'. Tzajtum anima ix javi scha Jesús. ³⁸Ay jun viñ d'a scal eb' te chañ ix yala':

—Mamin, tzin c'an d'ayach, il jun vunin tic in c'ana', yujto jun pitaññej. ³⁹Ay b'aj tz'och jun enemigo d'ay, tz'el yav, scot numnaj d'a sjolom, svoman sti'. Tz'ixtaj viñ yuuj, max el-laj jab'oc d'ay. ⁴⁰Tzin tevi val d'a eb' a c'ayb'um yic syiq'uel eb', palta max ujilaj yic'anel eb', xchi viñ d'a Jesús chi'.

⁴¹Yuj chi' ix yalanxi Jesús:

—A ex tic, mañ jab'oc tzeyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Ina ayxo tiempo ayinec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñ val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. B'at ic'cot viñ uninal chi' d'ayin, xchi.

⁴²Ayic vanxo slac'anb'ic'och jun unin chi' d'a Jesús, axo jun enemigo chi' ix yumanxi telvoc, ix

cot numnaj d'a sjolom. Ix stuman jun enemigo chi' Jesús, ix b'oxi sc'ol viñ unin chi' yuuj, ix yac'anxi d'a viñ smam chi'. ⁴³ Ix sat sc'ol eb' smasanil, yujto te nivan spoder Dios ix yil eb'.

Yacb'an satnac sc'ol eb' yuj tas ix sc'ulej chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' sc'ayb'um:

⁴⁴ —Scham val eyab'an jun tic, mañ eyac' sat e c'ool d'ay. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'joc och d'a yol sc'ab' eb' anima, xchi.

⁴⁵ Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yal chi', yujto maj ac'jilaj nachajel yuj eb'. Ix xiv eb' sc'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ix yal chi'.

¿Mach junoc ec'al yelc'ochi?

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Ix och ijan eb' sc'ayb'um stelan sb'a mach junoc eb' nivan yelc'ochi. ⁴⁷ Palta yojtac Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yic'cot jun unin, ix yac'anoch d'a stz'ey. ⁴⁸ Ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—A mach schaan jun unin tic, yujto vico', a in tzin scha'a. A mach tzin chaani, a jun checjinac in coti, a scha'a. A junoc mach malaj yelc'och d'a e cal, a jun chi' te nivan yelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' mañ ajc'oloc d'ayoñ, qued' ayoch eb'

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Yuj chi' ix yalan viñaj Juan d'a Jesús:

—Mamin, ay jun viñ ix quila', van yac'lab'an a b'i viñ yic'anel eb' enemigo d'a eb' anima. Ix co cach viñ yujto mañ junñejoc tz'ec' viñ qued'oc, xchi viñ.

⁵⁰ —Mañ e cach viñ, yujto a eb' mañ ajc'oloc d'ayoñ, qued' ayoch eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ix cachji viñaj Jacobo yed' viñaj Juan

⁵¹ Ayic van sc'och stiempoal spax Jesús d'a satchaani, tec'tec' ix yutej sb'a sb'at d'a Jerusalén.

⁵² Ix sb'ab'laj chequejb'at eb' schecab', yic b'at saychaj sposado eb' d'a jun aldea ay d'a yol yic Samaria. ⁵³ Axo eb' aj Samaria chi' maj chaanlaj, yujto ix yil eb' to van sb'at d'a Jerusalén. ⁵⁴ Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, ix yalan eb' d'ay:

—Mamin, ¿mama a gana sco c'ancot c'ac' d'a satchaani yic stz'ab'at juntzani anima tic? xchi eb' viñ.

⁵⁵⁻⁵⁶ Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb' viñ, ix scachan eb' viñ.

Ichato chi' ix b'at eb' d'a junxo choñab'.

*A eb' snib'ej tz'och sc'ayb'umoc Jesús
(Mt 8.19-22)*

⁵⁷ Ayic van sb'at eb' d'a yol b'e, ix yalan jun viñ d'a Jesús:

—Mamin, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay. Ix yalan Jesús d'a viñ:

⁵⁸ —A noc' vaax ay sñaq'ueen noc' yed' pax noc' much ay so' noc'. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viñ.

⁵⁹ Ix lajvi chi' ix yalanpax d'a junxo viñ:

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi d'a viñ.

Palta ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, ac' in permiso, ato yic ol cham viñ in mam, ato ta' ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay.

⁶⁰ —A eb' chamnacto d'a yichañ Dios, a eb' syal smucan eb' yetchamnaquil chi', palta a ach tic, ixic b'at aleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.

61 Icha pax chi' ix yal junxo viñ:

—Mamin, in gana tzin och a c'ayb'umoc, palta in gana b'ab'el tzac' in permiso sb'at in tac'ancan in b'a d'a eb' ay d'a in pat, xchi viñ.

62 Palta ix yalanpax d'a viñ:

—Q'uinaloc ay junoc viñ vinac smunlaj yed' noc' vacax, syamem sd'oclab' lum noc', slajvi chi', smeltzajxi b'at q'uelan viñ d'a spatic. Tato ay eb' icha chi' yaj spensar, malaj jab'oc yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús.

10

A Jesús ix checanb'at 72 eb' sc'ayb'um

¹ Ix lajvi chi', ix yac'an yopisio juntzañxo eb' sc'ayb'um Jesús, 72 sb'isul eb'. Ix sb'ab'laj checanb'at eb'. Chatacvañil ix aj sb'at eb' d'a junjun choñab', d'a junjun lugar b'aj ol ec' pax Jesús chi'. ² Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':

—A eb' anima tic, lajanxo eb' icha ixim trigo stienpoalxo sjochchaji. Val yel nivanto eb', palta jayvaññej mach smunlaj d'a scal eb'. Yuj chi', lesalvañec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schech'at eb' smunlajvum b'at yic'chañ eb'. ³ Ixiquec a ex tic. Icha tz'aj sb'at noc' calnel d'a scal noc' oques, icha chi' tz'aj ex in checanb'ati. ⁴ Mañ eyic'b'at e pa, yed'tal e tumin yed' pax e xañab'. Mañ ex och liñan lolonel yed' eb' anima tze cha d'a yoltac b'e.

⁵ Ayic tzex c'och d'a junoc pat, tzeyac'an statzil sc'ol eb' icha tic: Ayocab' junc'olal d'a yol e pat tic, xe chi d'a eb'. ⁶ Tato ay eb' snib'an junc'olal chi', ol ac'joc d'a eb' icha tz'aj eyalan chi'. Tato max snib'ej eb' jun, mañ ol elc'ochlaj icha tzeyal chi' d'a eb'.

⁷ Añej d'a jun pat chi' tzeyac' e posado. A tas sva eb' tze va yed' eb', yujto a mach smunlaji, smoj schaan stojol. Max yal toñej tzex b'eyec' d'a caltac pat. ⁸ Ayic tzex c'och d'a junjun choñab' b'aj tzex chaji, tze vañej tas syac' eb' d'ayex. ⁹ Tzeyac' b'oxoc sc'ol eb' penaay b'aj tzex c'och chi', tzeyalan d'a eb': Stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. ¹⁰ Tato max ex chaji d'a junoc choñab' b'aj tzex c'ochi, tzex ec' d'a yoltac calle, tzeyalan icha tic: ¹¹ A spococal jun e choñab' tic ix can d'a coc, sco tziccaneli,^{10.11} sco ch'oxancaneli to mañxa calan quic d'ayex. Palta nachajocab'el eyuuj to stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. ¹² A in tic sval d'ayex to ayic ol ja sc'ual yic ol ch'olb'itaj eb' anima, más nivan syaelal jun choñab' chi' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma.

A juntzañ choñab' max c'anab'ajani
(Mt 11.20-24)

¹³ A ex val tic ex aj Corazín yed' ex ex aj Betsaida, te chuc eyico'. Octom d'a choñab' Tiro yed' d'a choñab' Sidón b'ob'il juntzañ milagro icha ix in b'o d'a e cal tic. Tato icha chi', pecataxom snanac sb'a eb' ay d'a choñab' chi'. Yac'nac am och juntzañ spichul eb' ya sva'i, yac'nac am q'ue q'uen tic'ag'uil taañ eb' d'a sjolom, yic scheclaji to scus eb' yuj smul. ¹⁴ Palta a d'a sc'ual yic ol ch'olb'itaj eb' anima, ec'al yaelal ol ac'jococh d'a eyib'añ d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. ¹⁵ Añejtona' ex pax tic ex aj Capernaum, ¿tom tze na to ol eyic'chañ e b'a? Sval d'ayex to ol ex lajvoqueloc.

10.11 **10:11** Il nota d'a Mateo 10.14.

¹⁶ Xal ex in c'ayb'um ex, a eb' ol chaan yab' d'ayex, syalelc'ochi, a d'ayin ol scha yab' eb'. A eb' tzex paticaneli, syalelc'ochi, a in tzin spatiquejel eb'. A eb' tzin paticanel chi', a jun checjinac in coti, a spatiquejel eb', xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Ix jax eb' 72 sc'ayb'um Jesús

¹⁷ Ix jax eb' 72 d'a tzalajc'olal, ix yalan eb':

—Mamin, a eb' enemigo ix sc'anab'ajej eb' tas ix cala' ayic ix cac'lab'an a b'i, xchi eb'.

¹⁸ Ix yalan Jesús d'a eb':

—A in tic vilmac tas ajnac scot viñ Satanás d'a satchaari yemnac ul viñ d'a yolyib'añq'uinal tic, icha yec' copnaj leb'lon ayic sc'añ c'u. ¹⁹ A in tic svac' eyopisio yic syal eyem tec'tec' d'a yib'añ noc' chan yed' noc' sinaan, yic tzeyac'an ganar d'a yib'añ jantacñej yipalil viñ eyajc'ool. Malaj junoc tas syal ex yixtani. ²⁰ Mañ yujoc to tzex sc'anab'ajej eb' enemigo tzex tzalaji, palta tzalajañec yujto tz'ib'ab'ilxo e b'i d'a satchaari, xchi Jesús d'a eb'.

Ix tzalaj Jesús

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A d'a jun rato chi', a Jesús ix te tzalaj yuj Yespíritu Dios, ix yalani:

—Mamin, a ach Yajal ach d'a satchaari yed' d'a yolyib'añq'uinal tic, sval vach' lolonel d'ayach, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan yed' d'a eb' ec'al spensar d'a yichañ eb' yetanimail. Axo d'a eb' emnaquil syutej sb'a icha unin ix ac' ojtacajeloc. Icha chi' ix utej Mamin, yujto icha chi' ix el d'a a c'ool, xchi Jesús d'a slesal.

²² Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima ayec' ta':

—A in Mam ac'jinac masanil tastac d'a yol in c'ab'. Malaj mach ojtannac in a in Yuninal in tic. Añej in Mam chi' ojtannac in. Añeja', malaj mach ojtannac in Mam chi', a inñej Yuninal in vojta yed' eb' in gana svac' yojtaquejeli, xchi Jesús d'a eb'.

²³ Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:

—Vach' yic eb' tz'ılan juntzañ tzeyil tic. ²⁴ Val yel sval d'ayex to tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed' eb' rey snib'ejnac yil jun van eyilan tic, palta mañ yilnacoclay eb'. Añejtona' jun van eyab'an tic, snib'ej eb' yab'nac, palta mañ yab'nacoclay eb', xchi d'a eb'.

A jun viñ aj Samaria vach' spensar

²⁵ Ix lajvi chi', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix q'ue liñan. Ix snib'ej viñ ix yac' proval Jesús, yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ¿tas ol aj in chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.

²⁶ —¿Tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés? ¿Tas xchi ayic tzavtan yab' eb' anima? xchi Jesús chi' d'a viñ.

²⁷ —Syal icha tic: Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil eyip, d'a smasanil e pensar. Icha eya'ılan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi viñ d'a Jesús.

²⁸ —Vach' ix utej alani, tato icha chi' tzutej a b'a, ol a cha a q'uinal d'a junelñej, xchi Jesús d'a viñ.

²⁹ Palta a viñ, snib'ej viñ scol sb'a d'ay, yic max can viñ d'a q'uixvelal, yuj chi' ix yalanxi viñ d'a Jesús:

—¿Mach eb' yovalil tzin xajanej chi' syal chi'? xchi viñ d'ay.

³⁰ Yuj chi' ix yalxi jun ab'ix tic Jesús d'a viñ:

—A junel ay jun viñ van sb'ey d'a jun b'e scot d'a Jerusalén sc'och d'a Jericó. Ix yamji viñ yuj juntzañ eb' elc'um. Ix laj elc'ajel tastac yed'nac viñ yed' spichul viñ. Ix mac'ji vecchaj viñ, ijan ix cham viñ smac'an eb'. ³¹ Axo ix ec' jun viñ sacerdote d'a jun b'e chi', toñej ix b'atcan q'uelan viñ d'a viñ, b'eñej ix ec'b'at viñ. ³² Ix c'ochpax jun viñ yirñtilal Leví, axo ix yilanb'at viñ ix mac'ji vecchaj chi' viñ, ix sq'uexb'ean sb'a viñ d'a viñ, ix ec'b'at viñ. ^{10.32}

³³ Palta ix ec'pax jun viñ aj Samaria ta'. Ayic ix yilan viñ, ix oc' sc'ool viñ d'a viñ. ³⁴ Ix c'och viñ d'a stz'ey viñ, ix yañtan viñ, ix yac'anoch aceite viñ yed' vino b'ajtac ix lajvi chi'. Ix sb'ac'an viñ. Ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ schej, ix yic'anb'at viñ b'aj ay posado, ix stañvan viñ ta'. ³⁵ Axo d'a junxo c'u, ix yac'anelta chab' tumin viñ d'a viñ ay yic posado chi', ix yalan viñ: Tzil val janic' jun viñ penaay tic. Tato nivan tza laj yuj viñ, ol in tup d'ayach a ol in jax junelxo, xchican viñ. ³⁶ Yuj chi' tzin c'anb'ej d'ayach, ¿mach junoc eb' viñ oxvañ tic yetanimail sb'a yed' viñ ix yamji yuj eb' elc'um chi' tza na'a? xchi Jesús d'a viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi'.

³⁷ —Aton viñ ix oc' sc'ool chi' d'a viñ, xchi viñ d'a Jesús.

—Yel, atoni. Yuj chi', ixic, icha chi' tzutej a b'a, xchi Jesús d'a viñ.

10.32 **10:32** A eb' levita yed' eb' sacerdote ay yopisio eb' yac'an servil Dios, yuj chi' smoj ton yoc' sc'ool eb' d'a viñ lajvinac chi'.

Ayec' Jesús d'a spat ix Marta yed' ix María

³⁸ Axo ix b'at Jesús d'a yol b'e, ix c'och d'a jun aldea. Ata' ay jun ix scuch Marta. Ix schaanoch Jesús chi' ix d'a yol spat. ³⁹ Ay pax junxo ix snulej ix scuchan María. A ix María chi', ix em c'ojan ix d'a yichañ Jesús yic syab' ix tas syala'. ⁴⁰ Axo ix Marta chi', mañ jantacoc tas sc'ulej ix, ix c'och ix d'a Jesús chi', ix yalan ix:

—Mamin, ¿tom max il jab'oc, to a ix in nulej tic, in yactejan ix d'a yol sc'ab' in munlajel tic in ch'ocoj? Al d'a ix to scolvaj ix ved'oc, xchi ix.

⁴¹ Ix yalan Jesús d'a ix:

—Marta, Marta, te ay ach och d'a ilc'olal yuj jantac tas tza c'ulej chi'. ⁴² Palta junñej val tas te yovalil sc'ulaji, aton jun chi' sgana ix María tic, yuj chi' malaj junoc mach ol yal yic'anec' d'a ix, xchi d'a ix.

11

A Jesús ix alancan yuj lesal
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ A junel van slesalvi Jesús d'a jun lugar. Axo ix lajvi slesalvi, ix yalan jun sc'ayb'um d'ay:

—Mamin, ¿tom max oñ a c'ayb'ej d'a lesal icha ix yutej viñaj Juan sc'ayb'an eb' sc'ayb'um? xchi viñ d'ay.

² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Icha tic tzeyutej e lesalvi:

Ach co Mam, nivanocab' elc'och d'a yichañ eb' anima. Ach ochocab' Yajalil d'a tic.

³ Ac' tas sco va yed' tas tz'och cuy d'a junjun c'u.

⁴ Ac' lajvoc co mul, yujto a oñ tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayoñ.

Mañ ori a cha ac'joc proval, xe chi, xchi Jesús.

⁵ Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Q'uinaloc ayex tzex c'och d'a junoc eyamigo d'a chimilac'val, tzeyalani: Ach vetanimail, q'ueañ vaan, ac' in q'uex jayeoc ooch, ⁶ yujto ay jun vamigo toto ix javi b'aj ix xid'eq'ui, malaj tas svac' d'ay, xe chi. ⁷ Tato toñej stac'vielta d'ayex: Mañ in a tzuntzejoch ta. Macanxo in pat, vaynac inxo yed' eb' unin. Max yal-laj in q'ue van vac' d'ayach, ta xchi. ⁸ Sval d'ayex, mañ yujoc to yamigo ex sq'ue vaan yac' d'ayex, palta yujto av tzeyac'och d'ay syab'i syac' d'ayex jantac tas tze c'an d'ay yic maxtzac e tzuntzej. ⁹ Yuj chi' sval d'ayex: C'anec, a Dios ol ac'an d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajañec och d'a ti' puerta, ol jacjoc te' d'ayex. ¹⁰ Yujto a mach sc'anani, scha'a. A eb' sayani, tz'ilchaj yuj eb'. Añejtona' eb' tz'avajoch d'a ti' puerta, sjacchaj te' d'a eb'.

¹¹ A ex mamab'il ex, tato a junoc eyuninal sc'anan junoc noc' chay d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'ay? ¹² Ta a junoc noc' ñolob' sc'an d'ayex, ¿tom a junoc noc' sinaan tzeyac' d'ay? ¹³ A ex tic eyojtac eyac'an jab'oc tas vach' d'a eb' eyuninal vach'chom chuc ex. Ocxom pax co Mam ay d'a satchaani, ol yac' Yespíritu d'a eb' sc'anan d'ay, xchi Jesús d'a eb'.

*Ay eb' tz'alani to ayoch viñ diablo yed' Jesús
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

¹⁴ A junel ay jun viñ ayoch jun enemigo max uji slolon d'ay, yuj chi' max ujipaxlaj slolon viñ yuuj. Axo Jesús ix ic'anel jun enemigo chi' d'a viñ. Ichato

chi' ix lolonq'ue viñ. Ix sat sc'ol eb' anima yuj jun chi'. ¹⁵ Palta ay eb' ix alani:

—A jun viñ tic syal yic'anel eb' enemigo viñ yujto a viñ Beelzebú yajalil eb' enemigo ayoch yed' viñ, xchi eb'.

¹⁶ Ay juntzañxo eb' sgana yac'an proval Jesús. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' sch'oxan spoder Dios. ¹⁷ Palta yojtacxo Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Q'uinaloc ay junoc nación spoj sb'a eb' yajal d'ay, syac'an oval eb'. Tato icha chi', tz'ixtaxel snación eb' chi'. Q'uinaloc ay junoc patil eb' anima spoj sb'a yuj oval. Tato icha chi' sjuviel jun patil eb' chi'. ¹⁸ Icha chi' yaj viñ Satanás, tato spoj sb'a viñ d'a yol yico', ¿tom ol najtilax yopisio viñ? A jun tic sval d'ayex, yujto a ex tic tzeyala' to sviq'uel eb' enemigo yuj spoder Beelzebú. ¹⁹ Palta tato icha chi', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'umal chi' ayic spechanel eb' enemigo eb'? Yuj chi' añeja' eb' e c'ayb'umal chi' sch'oxanel e paltail. ²⁰ Palta yujñej spoder Dios tzin pechel eb' enemigo chi', yuj chi' scheclaji to toxo ix syamoch Dios yac'an Yajalil d'a e cal.

²¹ Q'uinaloc ay junoc viñ vinac te ay yip, ay syamc'ab' viñ yic stañvej spat, mañ comonoc syal yic'jielta sc'ael viñ. ²² Palta tato sc'och junocxo mach ec'al yip d'a viñ, tato tz'ac'ji ganar viñ yuuj, tz'ic'jiec' jantac syamc'ab' viñ ayoch yipoc sc'ool chi' yed' pax masanil tas ay d'a viñ. Snaan viñ tas syutej juntzañ syiq'uec' chi'. Icha viñ aj pat chi', icha chi' yaj viñ diablo.

²³ A eb' mañ ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima ved'oc, a eb'

spechan saclem eb' anima chi'.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal
(Mt 12.43-45)

²⁴ Q'uinaloc ay junoc enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic, tz'ec' d'a tz'inan luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. Yuj chi' snaan icha tic: Ol in pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. ²⁵ Axo yic sc'ochxi, syilan spixan jun anima chi', icha junoc pat mesb'il yool, vach' yilji. ²⁶ Yuj chi' sb'atxi, sb'at yic'ancot ucvañocxo eb' enemigo másto chuc d'a yichañ. Svach' och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' vach'yico'

²⁷ Yacb'an a Jesús van yalan juntzañ chi', ay jun ix ix, ix avajq'ue d'a scal eb' anima, ix yalan ix:
—Te vach' yic jun ix ix b'aj ach alji, b'aj ach chuni, xchi ix d'a Jesús.

²⁸ Axo ix yalan Jesús chi' d'a ix:

—Más vach' yic eb' tz'ab'an tas syal Dios, sc'anab'ajan eb', xchi.

Ay eb' sc'anan yil junoc milagro
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Tzijtun anima ix och oyan d'a spatic Jesús. Ix yalan d'a eb':

—A val eb' anima d'a jun tiempoal tic, te chuc eb'. Yuj chi' toñej sc'an yil junoc milagro eb', junoc sch'oxan spoder Dios. Palta añej jun milagro ol ch'oxjoc yil eb', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viñ schecab' scuchan Jonás. ³⁰ Yujto a viñaj Jonás chi' ch'oxannaquel spoder Dios d'a eb' ay d'a

choñab' Nínive d'a peca'. Icha chi' vaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yic tzin ch'oxel spoder Dios d'a e cal. ³¹ Ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a jun ix yajal d'a Sur d'a peca', ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix, yujto najat cotnac ix yab'i jantac sjelanil viñaj Salomón. A d'a tic, ay jun ec'al yopisio d'a yichañ viñaj Salomón chi', palta max cotlaj eb' anima smaclej yab' d'ay. ³² A eb' aj Nínive chi', snanac sb'a eb' yuj tas yalnac viñaj Jonás chi'. Axo d'a tic ay jun ec'al yopisio d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e na e b'a. Yuj chi', ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'.

A yab'ixal candil

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, max cac'can b'aj mañ chequeloc, max cac' pax och d'a yalañ junoc tasi. Palta chaañ scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. ³⁴ A yol co sat, icha yaj candil yaj d'a co nivanil. Yuj chi' tato junñej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. Palta tato ch'occh'oc b'aj scac'och co sat, tzoñ can d'a cal q'uic'alq'uinal yuuj. ³⁵ Tzeyil val e b'a, yic vach' a jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, max meltzajxioch q'uic'alq'uinalil. ³⁶ Tato saquilq'uinal yaj e nivanil smasanil, tato malaj jab'oc q'uic'alq'uinal ayoch d'ayex, saquilq'uinalñej ton eyaji, icha junoc candil syac' saquilq'uinal, xchi Jesús.

A Jesús ix alan smul eb' fariseo yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ay jun viñ fariseo ix avtan yed' vael d'a spat. Tz'eyan ix aj em c'ojan b'aj ix va chi'. ³⁸ Axo viñ fariseo chi', ix sat sc'ol viñ yilani to maj sb'icljaj sc'ab' ichataxon smodo eb'. ³⁹ Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—A ex fariseo ex tic, lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool, miictac. Ichex ta', te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichañ eb' anima. Palta axo d'a elc'altac, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan eb' anima chi', yuj eyac'an sgana e pec'al. ⁴⁰ Te malaj jab'oc e pensar. ¿Tom mañ eyojtacoc to a jun ix b'oan juntzañ tas squil tic, a' ix b'oanpax juntzañ tas mañ chequelo-claj, aton co pensar? ⁴¹ Octom d'a smasanil e c'ool tzex colvaj d'a eb' meb'a'. Tato icha chi' scheclajeli to vach' ex d'a smasanil.

⁴² Ex fariseo, te chuc eyico'. A ex tic tzeyac' sdiezmoal te' alavena yed' te' ruda. Jantacñej juntzañ itaj, tzeyac'ñej sdiezmoal. Palta tze na to mañ yovaliloc tojol tzeyutej e b'a d'a anima. Malaj tze na' vach'chom mañ xajanoc Dios eyuuj. Octom a juntzañ tic tze b'eyb'alej, max eyactejan pax juntzañ chi'.

⁴³ Ex fariseo, te chuc eyico'. A d'a spatil culto, añej d'a xila eb' nivac vinac b'aj tze nib'ej tzex em c'ojan. Axo yic tzex ec' d'a yol calle, tze nib'ej tz'em ñojan eb' anima d'ayex, ayic tzex sc'uman eb'. ⁴⁴ Ob'iltac ex, lajan ex icha b'aj smucji eb' chamnac, 11.44 mañxo chequeloc b'aj mucan.

11.44 **11:44** A juntzañ b'aj smucji eb' chamnac, syac' uc' eb' d'a sacsac pintura, yic vach' max ixtaxel eb' d'a yichañ ley, talaj c'uxan syamchajc'och junoc smucnab'il chamnac.

Tz'ec' eb' anima d'a yib'añ, yujto mañxo chequeloc tato ay anima mucan ta', xchi Jesús d'a eb'.

⁴⁵ Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ayic tzalan juntzañ tic, te chuc pax scab' a oñ tic, xchi viñ.

⁴⁶ Ix yalanpax Jesús d'a eb':

—Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc pax eyico', yujto a juntzañ e leyal, lajan icha junoc icatz te al. Toñej tze tusb'ejq'uei yic scuchan eb' anima, palta max eyac'och junoc yiximal e c'ab' e d'uñanb'at d'a yib'añ eb'.

⁴⁷ Palta chuc eyico'. Tzato e vach' b'oej yed'tal eb' schecab' Dios d'a e campusante, aton eb' milb'ilcham yuj eb' e mam eyicham. ⁴⁸ Ayic tze b'oan juntzañ chi', tze ch'oxeli to vach' yutejnac sb'a eb' e mam eyicham chi' e naani. A eb' miljinaccham eb', a exxo tic, tzato e b'opaxq'ue yed'tal eb' chi'.

⁴⁹ Yuj chi' ix yalcan Dios yed' sjelanil: Ol in checb'at juntzañ eb' in checab' yalel in lolonel d'ayex. Ay eb' ol e milchamoc, ay pax eb' toñej ol eyac'och d'a syaelal, xchi. ⁵⁰ Yuj chi' d'a eyib'añ d'a jun tiempoal tic ol yac'can Dios masanil schamel eb' schecab' milb'ilcham yictax ix el yich jun yolyib'añq'uinal tic. ⁵¹ Mañ jantacoc eb' schecab' Dios milb'ilchamoc yictax ix miljicham viñaj Abel,^{11.51} masanto ayic ix miljicham viñaj Zacarías d'a snañal altar yed' stemplo Dios. Yuj chi' sval d'ayex to a Dios ol ac'ancan schamel juntzañ eb' schecab' chi' d'a eyib'añ.

11.51 **11:51** Il nota d'a Mateo 23.35.

⁵² Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc eyico', yujto munil ix eyac'och eyopisio e jacan spensar eb' anima yed' slolonel Dios, palta max eyac'och e pensar d'a slolonel chi', axo eb' sgana syac'och spensar d'ay, max e chalaj yac'och eb', xchi Jesús chi'.

⁵³ Ayic ix yalan juntzañ chi', ix te cot yoval eb' viñ c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viñ fariseo chi'. Ix och ijan eb' viñ stzuntzan yuj juntzañ tas sc'anb'ej eb' viñ d'ay. ⁵⁴ Smaclej yab' eb' viñ tato ay junoc b'aj slectaj sloloni, yic syac'och eb' viñ d'a yib'añ.

12

Ix yalcan Jesús yuj chab'satil

¹ A junel smilalxo eb' anima ix smolb'ej sb'a d'a Jesús. Ix laj ste svitz'ej sb'a eb', ix laj stec'laj yoc eb'. Axo Jesús chi' ix b'ab'laj alan d'a eb' sc'ayb'um:

—Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo, syalelc'ochi, aton schab'satil eb', ² yujto jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' pax jantacñej c'ub'eltac yaji, ol ojtacajeloc. ³ Yuj chi' masanil tas tzeyal d'a c'ub'eltac, ol laj yab' eb' anima smasanil. Yed' pax masanil tastac slaj e sajlajoych d'a e chiquin, ol laj pucaxel d'a scal eb' anima smasanil.

Añej d'a Dios yovalil tzoñ xivi

(Mt 10.28-31)

⁴ Sval d'ayex ex vamigo, mañ ex xiv d'a eb' smilan e nivanil tic, yujto ayic slajvi ex smilan eb', malaj junocxo tas syal ex yutan eb'. ⁵ Palta sval d'ayex mach b'aj yovalil tzex xivi: Xivañec d'a Dios. Aton jun syal yic'anel e q'uinal, slajvi

chi' tzex yac'anb'at d'a infierno. Yuj chi' val yel xivañec d'ay.

⁶ Ilec nab' noc' cotac much, malaj yelc'och noc'. Ayic schoñchaj noc', ovañ noc' d'a chab' cotac tumin, palta a Dios max satlaj sc'ool d'a junoc noc'.

⁷ A ex xo tic, ec'alto eyelc'och d'a yichañ jantac noc' yunetac much chi'. Inatax xil e jolom, b'isb'il yuj Dios chi'. Yuj chi' mañ ex och ilc'olal.

*Eb' max q'uixvi yalani to yic Cristo eb'
(Mt 10.32-33; 10.19-20)*

⁸ A in sval d'ayex, yalñej mach junoc eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to vic eb', icha in pax ta', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol val eb' vicoc d'a yichañ eb' yángel Dios. ⁹ A eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc eb', a in xo ol val pax el d'a yichañ eb' yángel Dios to mañ vicoc eb'.

¹⁰ A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'. Axo eb' tz'alan junoc chucal d'a spatíc Yespíritu Dios, a jun mul chi', mañxo ol ec'b'atlaj.

¹¹ Ayic ol ex ic'jocb'at d'a spatil culto, ma tzex ic'jib'at d'a yichañ eb' viñ juez, ma eb' viñ yajal, mañ eyac' pensar yuj tas ol eyutoc e colan e b'a d'a eb', ma yuj tas ol eyala', ¹² yujto ayic ol c'och stiempoal eyalani, a Yespíritu Dios ol alan d'ayex tas ol eyala', xchi Jesús d'a eb'.

Ay smay jun b'eyumal

¹³ A d'a scal juntzañ anima chi', ay jun viñ ix alan d'a Jesús:

—Ach co C'ayb'umal, al d'a viñ vuc'tac to a tas aycan d'a viñ yuj viñ co mam syac' nañaloc vic viñ yed'oc, xchi viñ.

¹⁴ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach vamigo, ¿tom ay mach ix ac'an vopisio voch juezal d'ayex, yic tzin pucanb'at juntzañ e c'ael chi'? xchi d'a viñ.

¹⁵ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima:

—Tzeyil e b'a, tze tañvej val e b'a, yic malaj b'aj ol eyil e c'ool d'a junoc tas, yujto vach'chom tzijtum tas ay d'ayoñ, mañ yujoc chi' tzalajc'olal tzoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi.

¹⁶ Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic d'a eb':

—Ay jun viñ b'eyum, tzijtum sat tas syavej viñ ix el d'a sat sluum. ¹⁷ Ix snaub'tañan viñ: ¿Tas svutej? Mañxa b'aj syal in molancan sat tas ix vavej tic.

¹⁸ Ix snaan viñ icha tic: Ol in pojel juntzañ spatil sat vavb'en tic, ol in b'oan juntzañocxo nivac. Ata' ol in molcanoch masanil tastac ix vavej yed' masanil in c'ael. ¹⁹ Ol lajvoc chi', ol valan icha tic: A ticnaic, nivan tas ix in molb'ejcani, nivan tiempo ol in c'ana', yuj chi' syal vic'an vip ticnaic, syal tzin va'i, svuc'an a', jantacñej tas tzin nib'ej. Syal vac'an tzalajb'oc in c'ool, xin chama, xchi viñ.

²⁰ Palta ix yalan Dios d'a viñ: A ach tic te malaj a pensar. D'a jun ac'val tic ol ach chamoc. A juntzañ molb'ilcan tic uuj, ¿mach ay yico'? xchi Dios d'a viñ.

²¹ Icha chi' yaj eb' smolan sb'eyumal d'a yol yico', axo d'a yic Dios meb'a' eb', xchi Jesús d'a eb' anima.

A Dios tz'ílan eb' yuninal

(Mt 6.25-34)

²² Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Sval d'ayex, mañ eyac' pensar yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj. Yuj tas tze va'a yed' pax yuj e pichul tzeyac'ochi. ²³ A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocxom tas sco va'a, ¿tom mañ ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co pichul? ²⁴ Ina noc' much, ¿tom ay tas syavej noc'? ¿tom ay tas sjach' noc'? Malaj yed'tal b'aj smolb'ej jab'oc svael noc', palta a Dios tz'ac'anñej tas sva noc'. A ex xo pax tic, ec'al eyelc'och d'a yichañ noc' much chi'. ²⁵ ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch nañalocxo vara e teel yujto tzeyac' pensar? ²⁶ Yuj chi' tato max techaj e b'oan juntzañ tas malaj yelc'ochi, ¿tas yuj tzeyac' pensar yuj juntzañocxo tasi?

²⁷ Ilec nab' te' xumac sq'uib'i. Max munlaj te', max ch'alvi te'. Vach'chom icha chi', ayic yec'nac viñaj rey Salomón d'a peca', te vach' yilji viñ yed' spichul, palta maj tzac'van yilji viñ icha te' xumac chi'. ²⁸ A juntzañ te' chi', toñej ayec' te' d'a caltac te', axo d'a junxo c'u sñusjitz'a te' d'a yol horno. Vach'chom icha chi' yaj te', a Dios tz'ac'an svach'il yilji te'. Yuj chi' a ex tic, yelxo val ol yac' e pichul Dios, palta a ex pural tzeyac'och d'a e c'ool. ²⁹ Yuj chi' mañ eyac' pensar yuj tas ol e va'a, yed' yuj tas ol eyuq'uej. ³⁰ A eb' mañ ojtannacoc Dios, aton d'a spatic juntzañ tic q'uelanoch eb', palta yojtac Dios to ay tz'och juntzañ chi' cuuj, yujto co Mam yaji. ³¹ Yuj chi', aq'uec eyip e c'anab'ajan Dios Cajal. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ac'jocpax masanil juntzañ chi' d'ayex.

*Molec e b'eyumal d'a satchaañ
(Mt 6.19-21)*

³² A ex tic, icha in calnel eyaji. Vach'chom jayvañ exñej, palta mañ ex och ilc'olal, yujto a co Mam Dios ix ex ac'an och d'a yol sc'ab', yujto icha chi' ix el d'a sc'ool. ³³ Choriëccan el tastac ay d'ayex, aq'uec d'a eb' malaj yico'. Icha chi' ol aj smolchaj e b'eyumal d'a satchaari, ichoc d'a yol junoc yed'tal malaj b'aq'uiñ ol c'aoc. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Ata', malaj junoc elc'um syal yelc'anelta. Añejtona', mañ ol och pax ijaxoc. ³⁴ A b'aj ay co b'eyumal, ata' ayb'at co pensar.

*Yovalil lista scutej co b'a
(Mt 24.45-51)*

³⁵ Te lista tzeyutej e b'a icha eb' ayoch spichul, ay pax och scandil eb' stañvani. ³⁶ Q'uinaloc ay eb' checab' van stañvan sjax spatrón d'a junoc q'uiñ nupnajel, sjax d'a spat. A sjavi, tz'avajochi, lista yaj eb' checab' chi' sjacanoch d'a elañchamel. Icha syutej sb'a eb' checab' chi' stañvani, icha chi' tzeyutej e b'a. ³⁷ Tato pitzan eb' checab' chi' ayic sjax spatrón eb' chi', te vach' yic eb'. Val yel sval d'ayex to a val viñ patrón chi' sb'oanem c'ojjab' eb' d'a mexa, tz'ac'ji va eb' yuj viñ. ³⁸ Vach'chom chimilac'valxo, ma ayto sc'ana', ta pitzan eb' schecab' chi', te vach' yic eb'. ³⁹ Nachajocab'el jun ab'ix tic eyuuj. Q'uinaloc ay junoc viñ ix och elc'um d'a yol spat, tato yojtac viñ jantac hora sc'och jun elc'um chi', majam scha jacjoclej spat viñ chi'. ⁴⁰ A exxo pax tic, lista tzeyutej e b'a, tze maclani, yujto ayic manto in e na javoc, ol in ja jucnaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

⁴¹ Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Pedro d'ay:

—Mamin, ¿cuujñej a ma ix al jun ch'oxnab'il tic, ma yuj eb' anima smasanil? xchi viñ.

⁴² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Mach eb' sch'ox eb' checab' vach' chi' tze na'a? Q'uinaloc ay junoc patrón, tato ay junoc checab' sc'anab'ajani, jelan paxi, aton jun chi' tz'ac'jioch yopisio yoch mayordomoal yic syil eb' schecab' chi' smasanil, syac'an va eb' d'a junjuntac el.

⁴³ Tato a jun checab' chi' van smunlaj icha sgana spatrón, te vach' yico' ayic ol jax spatrón chi'.

⁴⁴ Val yel sval d'ayex to ol yac'och viñ yilumaloc jantac tas ay d'ay.

⁴⁵ Palta q'uinaloc a jun checab' chi' snaani to manto ol ja spatrón chi', yuj chi' syamanoch smac'an eb' yetchecab'vumal chi' yed' eb' ix ix smunlaji, toñej syac' sgana sva'i, syuc'an añ. ⁴⁶ Axo d'a junoc c'u sna'a to manto ol jalaj viñ spatrón chi', palta a d'a jun c'u chi' ol javoc viñ. Ta sjavi viñ ayic mañ tañvab'iloc, mañ naanoc yuj jun checab' chi', te nivan syaelal ol ac'jococh d'a yib'añ. Ol yac'anb'at viñ d'a scal eb' maj ac'an och Dios d'a sc'ool.

⁴⁷ Q'uinaloc ay junoc checab' ojtannac tas sgana spatrón d'ay. Palta mañ listaoc syutej sb'a, max sc'anab'ajej paxi. Te nivan yaelal ol ochcan d'a yib'añ. ⁴⁸ Palta q'uinaloc ay jun checab' mañ ojtannacoc tas sgana spatrón, sc'ulej juntzañ tas smoj tz'ac'jicot yaelal d'a yib'añ yuuj, quenñej yaelal chi' ol cot d'a yib'añ. A eb' nivan tas ix ac'ji d'ay, nivan pax tas ol c'anb'aj d'a eb'. Yed' eb' nivan tas ix ac'jioch d'a yol sc'ab', nivan pax tas ol yac'xi entregar eb'.

Yuj Jesús ay eb' ol spojel sb'a
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ A in tic, in ja vac'och jun icha c'ac' d'a yolyib'añq'uinal tic. Comonoc val vanxo sq'ue tiñton sc'ac'al ticnaic. ⁵⁰ Ay val jun nivan yaelal ol ja d'a vib'añ, ichato ol in ac'joc bautizar yuuj. Tzin cus val sic'lab'il ticnaic masanto ol ujoc elc'ochi. ⁵¹ ¿Tom tze na a ex tic to in ja vac'och junc'olal d'a yolyib'añq'uinal tic? Sval eyab'i to maay. In javi vac' spoj sb'a eb' anima. ⁵² Q'uinaloc ay ovañoc d'a junoc pat, ol och oxvañoc ajc'olal d'a chavañxo. Axo eb' chavañ chi' ol och ajc'olal pax d'a eb' oxvañ chi'. Icha chi' ol aj eb' anima d'a jun tiempoal tic. ⁵³ A eb' mamab'il, ol yac' oval eb' yed' eb' yuninal. Añeja' pax eb' ix nunab'il, ol yac' oval eb' ix yed' yune'. Ay pax eb' ix alib'al ol yac' oval yed' eb' ix yalib', xchi Jesús d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Ix yalan juntzañxo tic Jesús d'a eb' anima:
—Ayic tzeyilan sq'ue vaan asun b'aj tz'em c'u, elañchamel tzeyala' to ol yac' ñab'. Yel toni, icha chi' yaji. ⁵⁵ Axo yic scot ic' d'a sur, tzeyalani to ol q'uixnajoc. Yel tzeyala', sq'uixnaji. ⁵⁶ Palta a ex tic, chab' sat ex. Jelan snachajel juntzañ chi' eyuuj, juntzañ scot d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic, palta ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas syalelc'och jun tiempoal tic?

Sco b'o co b'a yed' eb' cajc'ool
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Tas yuj max e b'eyc'olej e b'a tato tojol tas tze c'ulej d'a yichañ Dios? ⁵⁸ Q'uinaloc ay junoc mach

tz'ac'anoch tas d'a eyib'añ ticnaic, ayic vanto e b'at yed' d'a yol b'e, tzeyalan e b'a d'ay, yic maxtzac ex c'och d'a yichañ viñ alcal. Yujto a viñ alcal chi' ol ex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' viñ polencia. Axo eb' viñ ol ex ac'anoch d'a preso. ⁵⁹ Sval d'ayex, max ex el d'a libre, masanto tze tup e multa smasanil.

13

Yovalil sco na co b'a yuj co mul

¹ A d'a jun tiempoal chi', ay juntzañ eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan yab'ixal juntzañ eb' aj Galilea eb', chajtil ix yutej viñaj Pilato smilancham eb' ayic van yac'an juntzañ silab' eb' d'a Dios. ² Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tzam e na tas yuj icha chi' ix aj eb' viñ aj Galilea chi'? ¿Yuj am to te chuc eb' viñ d'a yichañ juntzañ eb' yetchoñab' chi' tze na'a? ³ Sval d'ayex to maay. A ex tic, tato max e na e b'a yuj e mul, ol ex champax e masanil. ⁴ Naeccot yuj 18 eb' anima chamnac yuj jun pat te chañ steel lañchajnac d'a Siloé. ¿Tas yuj icha chi' ajnac eb' tze na'a? ¿Tom te chuc eb' d'a yichañ juntzañxo eb' yetchoñab' d'a Jerusalén chi'? ⁵ Sval d'ayex to maay. A ex tic, tato max e na e b'a yuj e mul, e masanil ol ex champaxoc, xchi Jesús d'a eb'.

⁶ Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':

—Ay jun viñ avab'il jun te' higo yuj d'a sat sluum. Ix b'at viñ yila' tato ay sat te', palta axo ix c'och viñ, malaj junoc sat te' ix ilchaj yuj viñ. ⁷ Yuj chi' ix yalan viñ d'a viñ smunlaj d'a sluum chi': Ina yoxilxo ab'il in cajvi vec' in say junoc sat te', palta malaj juneloc svil junoc pitañ. Yuj chi' sval

d'ayach, ch'aquel te'. Nab'añej tz'ixtax lum luum macb'il tic yuj te', xchi viñ. ⁸ Axo viñ smunlaj chi' ix alani: Mamin patrón, tañvej junocxo ab'il. Ol vac'lej in d'ocan c'unb'oc lum d'a yich te', ol vac'an och abono d'a te', ⁹ talaj icha chi' ol yac' sat te'. Palta tato maay, ol in ch'acanel te' icha tzal chi', xchi viñ, xchi Jesús.

B'oxinac sc'ool jun ix ix d'a sc'ual ic'oj ip

¹⁰ A d'a sc'ual ic'oj ip ix c'och Jesús d'a yol spatil culto, yic sc'ayb'ej eb' anima. ¹¹ Ayec' jun ix ix ta', 18 ab'ilxo yoch jun enemigo d'a ix. Ix coxob'ican snañal ix, toxoñej ñojanem ix. Maxtzac yal-laj stojlb'iq'ue liñan ix. ¹² Axo yic ix ilchaj ix yuj Jesús, ix avtajcot ix yuuj, ix yalan d'a ix:

—Ach ix, toxo ach colchaj d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.

¹³ Ix yac'anec' sc'ab' Jesús d'a yib'añ ix, val d'a jun rato chi' ix tojlb'iq'ue liñan ix. Ix och ijan ix yalan vach' lolonel d'a Dios. ¹⁴ Axo viñ yajal b'aj ayec' eb' chi', ix cot yoval viñ yujto a Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ol jun ix ix chi' d'a sc'ual ic'oj ip, yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' anima ayec' ta':

—Vaqueñej c'u smoj tzoñ munlaj d'a yol semana. A d'a juntzañ c'ual chi' syal tzex ja e c'an b'oxoc e c'ool. Mañoc d'a sc'ual ic'oj ip, xchi viñ yajal chi'.

¹⁵ Ix tac'vi Jesús d'a viñ:

—A ex tic, chab' sat ex. Q'uinaloc ay junoc noc' e vacax, ma junoc noc' e b'uru etzan d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom mañ ol eyiq'uelta noc' yic b'at eyac'an yuc' a' noc'? ¹⁶ A jun ix tic, yiñtilal Abraham ix. Ayxo 18 ab'il yamb'il ix yuj viñ Satanás, ichato tzec'b'il

ix yuj viñ. ¿Tom mañ smojoc scolchaj ix d'a jun syaelal tic yujto sc'ual ic'oj ip? xchi Jesús.

¹⁷ Ayic ix yalan jun chi', masanil eb' ayoch ajc'olal d'ay, ix te q'uixvi eb'. Palta masanil juntzañxo eb' anima, ix te tzalaj eb' yilan juntzañ tas ix sc'ulej Jesús chi', yujto te nivan yelc'och juntzañ milagro chi'.

*A yab'ixal sat añ mostaza
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)*

¹⁸ Ix yalan Jesús:

—¿Chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol val jun ab'ix tic eyab'i yic ol nachajel eyuuj. ¹⁹ A jun chi' lajan icha sat añ mostaza ix yavej jun viñ d'a sat sluum. Sq'uib' añ, lajan tz'aj añ yed' juntzañ te' nivac te'. Yuj chi' syal svay noc' much d'a sc'ab' añ, xchi Jesús.

*A yab'ixal yich pan
(Mt 13.33)*

²⁰ Ix yalan junxo ab'ix Jesús:

—Ol val junxo ab'ix d'ayex chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios. ²¹ A jun chi' lajan icha jab'oc yich pan syac'och jun ix ix d'a scal oxe' almul harina. Spajb'i masanil ixim yuj jab' yich pan chi', sipji ixim yuuj, xchi Jesús.

*A jun puerta yuneñej
(Mt 7.13-14,21-23)*

²² Añejtona' van sb'at Jesús d'a sb'eal Jerusalén, ix lajec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea b'aj ix sc'ayb'ej eb' anima. ²³ Ay jun anima ix c'anb'an d'ay:

—Mamin, ¿tom jayvaññej eb' ol colchajoc? xchi. Yuj chi' ix yalan Jesús:

24 —Aq'uec eyip eyoch d'a jun puerta yuneriej, yujto sval d'ayex to tzijtum eb' sgana yochi palta max yal-laj yoch eb'. 25 A in tic, icha yajal pat vaji. Tato tzin q'ue liñan tzin macan in pat yacb'an ayexto ec' d'a sti' te' pat chi', ol ex avajochoc, Mamin, jac oñ ochi, xe chama. Axo ol valani: Mañ vojtcacoc mach ex, xin chama. 26 Palta a oñ tic vanac oñ, cuc'nac a' ed'oc. A c'ayb'ejnac oñ d'a yoltac calle, xe cham d'ayin. 27 Axo ol valan d'ayex: Toxo ix val d'ayex, mañ ex vojtcacoc. Elañec e masanil, yujto añej chucal tze c'u lej, xin cham d'ayex. 28 Ato ta' ol ex siq'uic'oc eyoq'ui ayic ol eyilani, ayec' viñaj Abraham, viñaj Isaac, viñaj Jacob yed' smasanil eb' schecab' Dios ayxo ec' d'a yol sc'ab' Dios, a exxo tic, ayex can elta d'a spatic. 29 Yujto ay eb' ol cot d'a junjun choñab', b'aj sja c'u, b'aj tz'em c'u, d'a norte yed' d'a sur, ol em c'ojan eb' sva d'a smexa eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios chi'. 30 Ay eb' malaj yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi' nivan ol aj yelc'och eb'. Ay pax eb' nivan yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi', malaj jab'oc ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

*Cusnac Jesús yuj eb' aj choñab' Jerusalén
(Mt 23.37-39)*

31 Añeja' d'a jun c'u chi', ix c'och juntzañ eb' viñ fariseo d'a Jesús, ix yalan eb' viñ:

—Elañ d'a tic, yujto sgana viñaj Herodes tzach smilchamoc, xchi eb' viñ d'ay.

32 Ix tac'vi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A viñ chi', lajan viñ icha noc' vaax, ¿toc ay yelc'och noc'? Ixi quec, alec d'a viñ: A ticnaic yed' q'uic'an sviq'uel eb' enemigo d'a eb' anima,

ol laj b'oxoc eb' penaay vuuj. Axo chab'ej tzin vach' b'oan in munlajel tic, xchi Jesús, xe chi d'a viñ. ³³ Palta a in tic, añaña' ol in b'at ticnaic, q'uic'an yed' chab'ej, yujto añañ d'a Jerusalén tzoñ miljicham a oñ schecab' oñ Dios tic.

³⁴ A ex tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ol eyuuj. Tze milñañcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot yuj Dios d'ayex, toñañ slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzajtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyq'ue d'a yalañ sc'axil, palta max yal e c'ool tzex coti. ³⁵ Ab'ec. A jun e templo tic ol can tz'inan, ^{13.35} yujto sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Calec vach' lolonel d'a jun checb' ilcot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

14

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay

¹ A d'a jun sc'ual ic'oj ip, aton d'a sábado, ix c'och Jesús vael d'a spat jun viñ yajal eb' viñ fariseo. Axo juntzañxo eb' viñ yetfariseoal viñ ix maclan yila' tas ol yutej sb'a. ² Ata' ayec' jun viñ penaay yuj mal c'ab' oc d'a yichañ Jesús. ³ Axo Jesús chi' ix c'anb'an d'a eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' d'a eb' viñ fariseo chi':

—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc sc'ol junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi d'a eb' viñ.

⁴ Mañxalaj tas ix yal eb' viñ. Ichato chi' ix chaji viñ penaay chi' yuj Jesús, ix b'oxi sc'ool viñ yuuj, ix

13.35 [13:35](#) Il nota d'a Mateo 23.38.

yalan d'a viř to spax viř. ⁵ Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viř fariseo chi':

—Q'uinaloc a ex tic ay junoc eyuninal ma junoc e vacax, sb'at d'a yol junoc xab', ¿tom max b'at eyic'q'ueta d'a elarichamel, vach'chom sc'ual ic'oj ip? xchi d'a eb' viř.

⁶ Majxo nachajlaj tas syutej eb' viř spacan d'ay.

A yab'ixal eb' avtab'il d'a jun nupnajel

⁷ Ix yilan Jesús tas ix yutej sb'a eb' avtab'il d'a jun vael. Snib'ej eb' tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' nivac vinac. Yuj chi' ix yalan jun tic d'a eb':

⁸ —Tato ay b'aj tzex avtaj d'a junoc q'uiř nupnajel, mař ex em c'ojan d'a sc'ojnub' eb' nivac vinac. Talaj icha chi' ay junoc viř ec'al yelc'och d'ayex sc'och ta', ⁹ axo viř tzex avtan chi' tz'alan d'ayex: Elař d'a te' xila tic, ac'b'at te' d'a viř tic, tato xchi. Tzex q'uixvi, axo d'a xila eb' malaj yelc'och tzex emcan c'ojan. ¹⁰ Palta ayic tzex avtaji, tzex em c'ojan b'aj malaj val yelc'ochi, yic axo sja viř tzex avtan chi', syalan viř d'ayex: Ach vamigo, ochař d'a jun lugar b'aj tz'em c'ojan eb' nivac yelc'ochi, xcham viř. Ichato chi', nivan tz'aj eyelc'och d'a yichař eb' ayec' d'a mexa chi'. ¹¹ Yalřej mach syic'chař sb'a, ol ic'joc emta. Axo eb' emnaquil syutej sb'a, ol ic'joc chař eb'.

¹² Ix yalanpax d'a viř ix avtan eb' vael chi':

—Ayic tza b'oan junoc nivan vael, mař avtej eb' amigo, eb' uc'tac, eb' a c'ab' oc yed' eb' b'eyum d'a a lac'anil. Yujto ol ach yavtej pax eb' d'a yico', icha chi' ol a chaanxi spac chi'. ¹³ Palta ayic tza b'oan junoc nivan vael, tzavtej eb' meb'a', eb' elnac sc'ab', eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani.

14 Tato icha chi' tzutej, vach' ic syal chi', yujto vach'chom max a cha spac d'a eb', ol a cha spac ayic ol pitzvocxi eb' vach' sb'eyb'al, xchi Jesús d'a viñ.

A yab'ixal jun nivan vael

(Mt 22.1-10)

15 Ay jun viñ ayoch d'a scal eb' ayoch d'a jun mexa chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:

—Te vach' yic eb' ol och vael b'aj ayoch Dios Yajalil, xchi viñ.

16 Yuj chi' ix yal jun ab'ix tic Jesús:

—A junel, ay jun viñ ix b'oan jun nivan vael. Tzijtum eb' anima ix yavtej viñ. 17 Axo ix c'och yorail jun vael chi', ix schecanb'at jun schecab' viñ, ix b'at yalan d'a eb' avtab'il, ix yalan d'a eb': Cotañec. Ix c'och yorail yoch vael, vach'xo yaj smasanil, xchi d'a eb'. 18 Palta ix laj sc'anan nivanc'olal sb'a eb'. A jun viñ b'ab'el, ix yal viñ icha tic: Ay jun in luum toto ix in mana', yovalil b'at vila'. Sval in b'a d'ayach, aq'uin nivanc'olal, xa chi, xchi viñ. 19 Axo ix yalan junxo viñ: Ato val slajvi in manan oye' par in vacax tic, ol b'at vac'lej proval noc'. Ac'ab' nivanc'olal, xa chi d'a viñ, xchi viñ. 20 Ix yalan junxo viñ: Toto ix och vetb'eyum, yuj chi' max yal-laj in b'ati, xa chi, xchi viñ. 21 Yuj chi' a viñ checab' chi' ix alan juntzañ tic d'a spatrón. Ix cot yoval viñ patrón chi', ix yalan viñ icha tic: Ixic elañchamel d'a yoltac calle d'a juntzañ b'e tz'ec' d'a cal choñab' tic, tzic'cot eb' meb'a', eb' ay spaltail, eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani, xchi viñ. 22 Axo ix c'ochxi viñ

schecab' chi' junelxo, ix yalan viñ d'a viñ: Mamin patrón, ix in c'anab'ajej tas ix ala', palta ayto sc'an sb'ud'ji, xchi viñ. ²³ Ix yalanxi viñ d'a viñ: Ixic d'a yoltac calle, d'a juntzañxo b'e tz'ec' d'a yol choñab' tic, tzac'an plural eb' scoti yic sb'ud'ji in pat tic yuj eb'. ²⁴ Yujto sval d'ayach, malaj junoc eb' ix in b'ab'laj avtej ol va d'a jun nivan vael tic, xchi viñ patrón chi', xchi Jesús.

A eb' tz'och sc'ayb'umoc Jesús yovalil syab' syail eb'

²⁵ Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuj Jesús, yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan d'a eb', ix yalani:

²⁶ —Tato ay eb' sja d'ayin, palta ta más nivan yelc'och smam snun eb' d'a vichañ snaani, ma ix yetb'eyum, yuninal, eb' yuc'tac, eb' ix yanab', ma sq'uinal eb', tato icha chi', max yal-laj yoch eb' in c'ayb'umoc. ²⁷ A eb' sb'eyb'alan in b'eyb'al, sb'ecanpax cham sb'a eb' d'a te' culus vuuj, añej eb' smoj yoch in c'ayb'umoc. ²⁸ Q'uinaloc ay junoc ex tze nib'ej tze b'o junoc nivan pat, ayic manto eyamoch e b'oani, ¿tom max ex em c'ojan tze naan yuj stojol tato c'ocb'il syab'i? ²⁹ Tato maay, toñej tzeyac'canem yich, axo eb' anima tzex b'uchani. ³⁰ Syalan eb': A jun viñ tic, ix syamoch viñ sb'oan spat, palta maj b'olaj yuj viñ, xcham eb'. ³¹ Q'uinaloc ay junoc viñ rey van sb'at yac' oval yed' junocxo viñ rey, palta añej lajuñe' mil soldado viñ yed'nac. Axo pax junxo viñ rey chi', ay 20 mil soldado viñ yed'nac. Ayic manto b'atlaj viñ, ¿tom max em c'ojan viñ snaan sic'lab'il tato stechaj yac'an jun oval chi' viñ? ³² Tato sna viñ to max techaj yuuj, schecanb'at junoc schecab' viñ d'a

viñ yed'nac syac'an oval chi', yacb'an najatto van scot viñ, yic syalan viñ to tz'och eb' d'a junc'olal. ³³ Ichex pax ta', tato max eyactejan jantac tas ay d'ayex, max yal eyoch in c'ayb'umoc.

Ayic slajviac' sc'achial atz'am atz'am
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ A atz'am atz'am, vach' ton atz'am. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto tz'aj sc'anchaji? ³⁵ Mañxalaj tz'ochi, mañoc d'a lum luum, mañoc d'a abonoal, toxoñej syumchajeli. A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

15

A yab'ixal jun noc' calnel satnac
(Mt 18.10-14)

¹ Masanil eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc d'a yol sat eb' anima, ix c'och eb' d'a stz'ey Jesús smaclej yab' tas syala'. ² Yuj chi' a eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, b'uchumtac slolon eb' viñ d'a spatic Jesús chi', ix yalan eb' viñ:

—A jun viñ tic scharñej eb' chuc sb'eyb'al viñ sc'och d'ay. Ina sva viñ yed' eb', xchi eb' viñ.

³ Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús d'a eb' viñ:

⁴ —Q'uinaloc ay junoc viñ d'a e cal tic ay cienoc noc' scalnel. Tato ay junoc noc' satcani, scan noc' yetb'eyum noc' chi' d'a junoc ac'lic, sb'at viñ say noc' satcan chi', masanto schax noc' yuj viñ. ⁵ Axo schaxc'och noc' chi', schelancot noc' viñ. Ste tzalaj val viñ. ⁶ Ayic sc'ochxi viñ d'a spat, syavtancot eb' yamigo viñ yed' eb' ay d'a slac'anil. Syalan viñ d'a

eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ix sat jun noc' in calnel. Palta toxo ix ilchajxi noc' vuuj, xchi viñ d'a eb'.
 7 Añejtona', q'uinaloc ay 99-oc anima, toxonton tojol spensar, mañ yovaliloc sna sb'a eb' snaani, malaj tzalajc'olal d'a satchaañ yuj eb'. Palta a in sval d'ayex, tato ay junoc malaj svach'il sb'eyb'al, sna sb'a yuj smul, yelxo val nivan tzalajc'olal yuj jun chi' d'a satchaañ.

A yab'ixal jun tumin sati

8 Q'uinaloc ay junoc ix ix ay lajuñeoc stumin. Tato satb'at junoc, syac'och staj ix, slaj smesanelta yol spat ix. Syac' val sgana ix sayani masanto tz'ilchaji. 9 Axo schax q'uen yuj ix, smolb'an eb' ix svach'c'ool ix yed' eb' ay d'a slac'anil ix. Syalan ix d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ay jun q'uen in tumin ix sati. Axo ticnaic, ix chax q'uen vuuj, xchi ix d'a eb'. 10 Val yel sval d'ayex, icha pax chi' stzalaj Dios yed' eb' yángel d'a satchaañ yuj junoc anima chuc sb'eyb'al sna sb'a d'a smul, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati

11 Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:

—Ay jun viñ ay chavañ yuninal. 12 A viñ tzac'an unin ix alan d'a viñ smam icha tic: Mamin, pojcan snañal tastac ol ac'can d'ayoñ ato syala' jantac ol ac' d'ayin, xchi viñ. Yuj chí', a viñ mamab'il chi' ix pojancan d'a eb' viñ. 13 Jayeanto c'ual chi', ix laj schoñanel tastac ix ac'jican d'a viñ yuj smam chí', ix b'at viñ d'a junxo choñab' te najat. Ata' ix b'at slajel stumin viñ d'a juntzañ chucal. 14 Ayic toxo ix lajviel q'uen tumin chí', ix ja jun nivan vejel d'a jun choñab' chí'. Mañxalaj tas sva viñ, syac' val techaj vejel viñ. 15 Yuj chí' ix b'at sc'an munlaj sb'a viñ d'a

jun viñ ay d'a choñab' chi'. Axo viñ ix checanb'at viñ d'a jun sluum tañvoj chitam. ¹⁶ Scham viñ yuj vejel, yuj chi' ix snib'ej viñ yab'lej tas syab'lej noc' chitam chi', palta malaj mach tz'ac'an jab'oc tas d'a viñ. ¹⁷ Ichato chi' ix snaan sb'a viñ: ¿Tas yuj icha tic tzin c'ulej, svac'cham in b'a yuj vejel d'a tic, axom d'a viñ in mam jantac am tas sva eb' smajan viñ, syac' sobre tas sva eb'? ¹⁸ Más vach' tzin pax b'aj ay viñ in mam chi'. Ol valan d'a viñ: Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. ¹⁹ Mañxo in al uninaloc. Ichocab' junoc a majan tzin ajcani, xin chama, xchi viñ. ²⁰ Ix meltzaj viñ b'ian.

Najatto van scot viñ, ix yilanb'at viñ smam viñ chi', ix te oc' sc'ool viñ d'a viñ. Ix b'at lemnaj viñ schacot viñ. Ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix stz'ub'anelta sti' viñ d'a tzalajc'olal. ²¹ Ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. Mañxo smojoc tzin al uninaloc, xchi viñ. ²² Axo viñ mamab'il chi' ix alan d'a eb' smajan: Lemec, iq'ueccot jun mojoc pichul te vach', tzeyac'anoch d'a viñ vuninal tic. Tzeyac'anpax och junoc colc'ab' d'a sc'ab' viñ, tzeyac'anoch xañab' viñ. ²³ Slajvi chi', tzeyic'ancot junoc noc' yune' vacax, aton noc' te b'aq'uech, tze milancham noc'. To ol och jun nivan vael, ol cac'anoch q'uiñ. ²⁴ Yujto a viñ vuninal tic, chamnaxo viñ in naani, palta tob'an pitzan viñ. Satnacb'at viñ, axo ticnaic ix jax viñ d'ayin, xchi viñ. Ichato chi', ix syamanoch eb' yac'anoch q'uiñ chi'.

²⁵ Axo viñ b'ab'el unin, ayb'at viñ d'a smunlajel. Axo ix jax viñ, ix yab'an viñ ayoch son, van yec' eb' chañal. ²⁶ Yuj chi' ix yavtancot jun smajan viñ smam viñ chi', ix sc'anb'an viñ d'ay: ¿Tas yuj ayoch

jun q'uiñ tic? xchi viñ. ²⁷ Yuj viñ uc'tac ix jaxi. A viñ a mam ix checan miljoccham noc' yune' vacax b'aq'uech, yujto vach' sc'ool viñ ix jax viñ, malaj tas ix ic'an viñ, xchi jun majan chi' d'a viñ. ²⁸ Yuj chi' ix cot yoval viñ. Mañxalaj sgana viñ yoch d'a yol pat. Yuj chi' ix elta viñ smam viñ chi', ix och ijan viñ smontan viñ yic tz'och viñ. ²⁹ Palta ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Ojtac jantacxo tiempo tzin munlaji, malaj b'aj ix in pitej in b'a d'ayach. Manta b'aj tzac' junoc noc' yune' chiva yic svac'och in q'uiñ yed' eb' vamigo. ³⁰ Axo ticnaic ix jax viñ uninal xid' satanel a tumin yed' eb' ix ajmul ix. Axo yuj viñ tza milancham noc' vacax b'aq'uech, xchi viñ d'a viñ smam chi'. ³¹ Axo ix yalan viñ smam viñ chi': Ach vuninal, ay achñej ec' ved'oc. Masanil tas ay d'ayin icñej yaji. ³² Yuj chi' smoj ton cac'an och q'uiñ yic tzoñ tzalaji. Yujto a viñ uc'tac tic, chamnacxo viñ co naani, tob'an pitzan viñ. Satnac b'at viñ, palta ix jax viñ d'ayin, xchi viñ mamab'il chi', xchi Jesús.

16

A yab'ixal viñ mayordomo

¹ Ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay jun viñ patrón te b'eyum. Ay jun viñ smayordomo viñ. Ix yab'an specal viñ to a viñ smayordomo viñ chi' van satanel tastac ay d'a viñ.

² Axo viñ patrón chi' ix avtan viñ, ix yalan viñ: Ay juntzañ tas ix vab' d'a a patic. Yuj chi' ac' entregar a cuenta d'ayin. Mañxo ol ach munlaj d'a jun opisio tic d'ayin, xchi viñ. ³ Yuj chi' ix snaan viñ mayordomo chi', ¿tas ol vutoc in b'a ticnaic? Ol

in yiq'uel viñ d'a vopisio, palta max uji junocxo munlajel vuuj. Tzin q'uixvi vec' d'a titac pat in c'an va in b'a. ⁴ Toxo ix in na ticnaic tas ol vutoc in b'a. Yuj chi' vach'chom malaj in munlajel, tecan ay eb' ol in chaanoch d'a yol spat, xchi viñ. ⁵ Ix lajvi chi', ix laj yavtancot eb' viñ ay sb'oc d'a viñ spatrón viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ ix b'ab'lajc'ochi: ¿Jantac a b'oc d'a viñ patrón? xchi viñ. ⁶ Cien barril in b'oc aceite d'a viñ, xchi viñ. Inye, tato icha chi' a b'oc aceite chi', ina jun yumal a b'oc chi'. Elañchamel tzach em c'ojan, tza b'oan junocxo, 50-ñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ mayordomo chi' d'a viñ. ⁷ Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a junxo viñ: Xal ach, ¿jantac pax ic d'a viñ? xchi viñ. A in tic, cien quintal in b'oc trigo d'a viñ, xchi junxo viñ chi'. Tato icha chi', a tz'ajxican d'a yumal a b'oc chi', 80-xoñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ d'a viñ. ⁸ Ix yalan viñ patrón chi' to te jelan ix yutej sb'a jun viñ mayordomo chi' d'a elc'al. Yujto a eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, te jelan syutej sb'a eb' d'a yichañ eb' ayoch saquilq'uinal Dios d'ay. ⁹ A in sval d'ayex, a q'uen tumin, secojtac sc'anji q'uen d'a chucal. Palta vach' tzeyamc'ab'ej q'uen d'a vach'il, yic tz'aj eyamigo. Tato icha chi', ayic ol lajvoc yopisio q'uen e tumin chi', ol ex chajoc d'a jun eyed'tal ay d'a junelñej. ¹⁰ A eb' tojol syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' tojol pax syutej sb'a eb' d'a jantac tas nivan ay d'ay. A eb' mañ tojoloc syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' mañ tojoloc ol yutoc sb'a eb' yed' junoc nivan ol ac'joc d'ay. ¹¹ Yuj chi', tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a yed' q'uen tumin sc'anchaj d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj mach ol ac'an junoc b'eyumal nivan yelc'och d'a yol e c'ab'. ¹² Tato mañ

tojoloc tzeyutej e b'a d'a junoc tas ch'oc mach ay yico', malaj mach ol ac'an junoc eyico'.

¹³ Malaj junoc mach syal yac'an servil chavañoc spatrón, yujto ay jun malaj yelc'och d'ay. Axo junxo te nivan yelc'och d'ay. Vach' syutej sb'a d'a junoc, axo d'a junxo chuc syutej sb'a. Max yal-laj cac'an servil Dios yed' q'uen tumin, xchi Jesús d'a eb'.

¹⁴ Axo eb' viñ fariseo, añej d'a q'uen tumin ay-och spensar eb' viñ. Yuj chi', ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix b'uchvaj eb' viñ d'a Jesús. ¹⁵ Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A ex pax tic, d'a yichañ eb' anima, vach' tzeyutej e b'a. Axo pax Dios yojtac tas yaj e pensar. Ay juntzañ tas nivan yelc'och d'a yichañ eb' anima, axo d'a yichañ Dios, chach'ileli.

¹⁶ Añej ley Moisés yed' juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' aycanoch yopisio masantax ix ulec' viñaj Juan viñ ac'jinac bautizar. Axo ticnaic, atax ix ulec' viñ ix elcan yich yaljiel jun vach' ab'ix chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' masanil eb' syac' yip yoch d'a yol sc'ab' Dios.

¹⁷ Vach'chom ol lajvoc ec' satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, axo pax jun ley chi', vach'chom junoc letra, malaj val junoc b'aj mañ ol elc'och tas syala'.

*Ix yalcan Jesús yuj eb' spuclaj sb'a
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

¹⁸ A junoc viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Tato ay

junoc viñ tz'ic'an pax junoc ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', tz'empax viñ ajmulal.

A yab'ixal jun viñ b'eyum yed' viñaj Lázaro

¹⁹ A junel ay jun viñ te b'eyum. Vach' sb'o viñ yed' spichul te caro stojol. Junjun c'u syac'an q'uiñ viñ, tzijtum tas syac' chijoc viñ. ²⁰ Ay pax jun viñ meb'a' scuch Lázaro, ayq'ue yab'il yaxc'a d'a viñ. Tz'em c'ojan viñ d'a sat luum d'a sti' spuertail spat viñ b'eyum chi'. ²¹ A viñ meb'a' chi', snib'ej viñ sva jab'oc juntzañ sc'ajil vael tz'em d'a yalañ smexa viñ b'eyum chi'. Axo noc' tz'i' b'at lec'anel sat yab'il yaxc'a ayq'ue chi' d'a viñ. ²² Ix c'och sc'ual ix cham viñ meb'a' chi', axo eb' ángel ix ic'anb'at viñ d'a svach'ilal b'aj ayec' viñaj Abraham. Ix c'och pax sc'ual ix cham viñ b'eyum chi'. Ix mucchaj viñ. ²³ Ix c'och spixan viñ b'aj ay spixan eb' chamnaxo. Axo yic van yab'an syail viñ, ix q'ue q'uelan viñ, najatto ix yilb'at viñaj Abraham chi' viñ. Ayec' viñaj Lázaro d'a stz'ey viñ. ²⁴ Yuj chi' ix avaj viñ b'eyum chi' icha tic: Mamin Abraham, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Checcot viñaj Lázaro chi', sch'ayan yiximal sc'ab' viñ, tzul yac'anoch viñ d'a sñi' vac' yic siclab' jab'oc, yujto max techaj vab'an syail d'a cal c'ac' tic, xchi viñ. ²⁵ Axo ix yalan viñaj Abraham chi': A ach tic, nacoti to te vach' ach ec' d'a yolyib'añq'uinal, axo viñaj Lázaro tic, d'a syaelal ix ec' viñ. A ticnaic jun, van schaan snivanil sc'ol viñ d'a tic. Añejtona' ach, van ab'an syail ta'. ²⁶ A junxo svala', ay jun nivan xab' olan d'a co cal eyed'oc. Yuj chi', vach'chom ay eb' ay d'a tic, sgana sc'axpaj ta', max yal-laj. Añejtona' ex, max yal-laj e c'axpajec' ta' d'a tic, xchi viñ. ²⁷ Tato

icha chi' jun mamin, comonoc tza checb'at viñaj Lázaro chi' d'a spat viñ in mam. ²⁸ Ata' ay ovañ eb' viñ vuc'tac. Syalan viñ yab' eb' viñ yic vach' mañ ol ja eb' viñ ved' d'a scal yaelal tic, xchi viñ. ²⁹ Ix yalan viñaj Abraham chi': A d'a eb' ayec' juntzañ tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios. Yac'ocab'och eb' d'a sc'ool tas syal juntzañ chi', xchi viñ. ³⁰ Mañ c'ocb'iloc jun chi' mamin, palta tato ol pitzvocxi junoc d'a scal eb' chamnac yal yab' eb', ol ton sna sb'a eb', xchi viñ. ³¹ Ix yalanxi viñaj Abraham chi': Tato max yac'och sc'ol eb' d'a tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios chi', vach'chom ay junoc ol pitzvoc d'a scal eb' chamnac, añejtona' mañ ol yac'och eb' d'a sc'ool, xchi viñaj Abraham chi' d'a viñ, xchi Jesús.

17

*Ay smay cac'an somchaj spensar junoc mach
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)*

¹ Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay juntzañ tastac tz'ic'an somchajel spensar eb' anima, palta a val mach tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yico'. ² Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic' a' schami, yacb'an manto yac' somchaj spensar junoc uninto. Tato icha chi', te vach' yico'. ^{17.2} ³ Yuj chi' tzeyil val e b'a.

Tato ay junoc eyetanimail tz'och smul d'ayex, tzeyal d'ay. Tato sna sb'a, tzeyac' nivanc'olal. ⁴ Vach'chom uquel tz'och smul d'ayex d'a junoc c'u,

17.2 **17:2** Il nota d'a Mateo 18.6.

palta uquel sb'at yalxi sb'a d'ayex syalan icha tic: Aq'uin nivanc'olal, mañxo ol in c'ulej junelxo, tato xchi, yovalil tzeyac' nivanc'olal, xchi Jesús.

Tato scac'och Dios d'a co c'ool

⁵ A eb' schecab' Jesús ix alan d'ay:

—Ochañ qued'oc yic sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, xchi eb'.

⁶ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, vach'chom jab'řej, icha quilan junoc pitañ sat añ mostaza, ol yal eyalan d'a jun nivan te' tic: Q'ueañcot yed' sch'añal ib'. Tzach b'atcan d'a yol a' mar. B'at avejempax a b'a ta', tato xe chi, ol sc'anab'ajej te' icha tzeyal chi'.

A yopisio eb' tz'ac'an servil Dios

⁷ Q'uinaloc ay junoc co checab' tzoñ ac'an servil. Tato ayb'at d'a co munlajel, mato ayb'at iloj calnel, ma iloj vacax, axo yic sjaxi, ¿tom naan calan d'ay? Ochañ, emañ c'ojan, va'añ, ¿tom xco chi d'ay? ⁸ Maay jun. Tecan icha tic scutej calan d'ay: Q'uexel a b'a, b'iquel a c'ab'. Tza b'oan in vael, tzac'ancot d'ayin. Ichato chi' ol ach va ach tic, xco chi d'ay. ⁹ ¿Tom scac' yuj diosal d'ay yujřej to ix sc'anab'ajej tas ix cal chi'? Maay. ¹⁰ Icha jun checab' chi', ichex ta'. Ayic toxo ix lajvi e c'anab'ajan masanil schecnab'il Dios, smoj tzeyal icha tic: Te malaj vach' cochi, añej juntzañ tas ix checji co c'ulej ix co b'o'o, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

Lajuñvañ eb' viñ vinac ix b'oxi sc'ol yuj Jesús

¹¹ Axo Jesús, añeja' sb'at d'a sb'eal Jerusalén, ix c'och d'a smojonal Samaria yed' Galilea. ¹² Ayic ix c'och d'a jun aldea, ay lajuñvañ eb' viñ penaay yuj

jun yab'il scuch lepra. Yuj chi' maj snitzochlaj sb'a eb' viñ d'a stz'ey Jesús, ¹³ toñej ix avajcot eb' viñ d'ay:

—Mamin Jesús, oc'oc val a c'ool d'ayoñ, xchicot eb' viñ.

¹⁴ Axo ix iljib'at eb' yuj Jesús, ix yalanb'at d'a eb':

—Ixiquec, ix ch'oxec e b'a d'a eb' sacerdote, xchi d'a eb' viñ.

Yacb'an van sb'ey eb' viñ, ipan sb'oxi eb' viñ.

¹⁵ Ay jun viñ d'a scal eb' viñ chi', ayic ix yilan viñ to toxo ix b'o sc'ool, ix meltzaj viñ, ix och ijan viñ yalan vach' lolonel d'a Dios, ix avaj val chaañ viñ.

¹⁶ Ix javi viñ d'a yichañ Jesús, ix em cumnaj viñ d'a sat luum yic syac'an yuj diosal viñ d'ay. Aj Samaria jun viñ chi'. ¹⁷ Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Tom mañ lajuñvañoc eb' viñ ix b'oxi sc'ool? ¿B'aj ay b'aluñvañoxo eb' viñ chi'? ¹⁸ A jun viñ tic, ch'oc choñab'il viñ, palta añej viñ ix ul alan vach' lolonel d'a Dios.

¹⁹ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Q'ueañ vaan, paxañ. Ach b'oxi yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a viñ.

A chajtil tz'aj yoch Dios Cajaloc

(Mt 24.23-28,36-41)

²⁰ Ay juntzañ eb' viñ fariseo ix c'anb'an d'a Jesús:

—¿B'aq'uiñ val ol och Dios Cajaloc? xchi eb' viñ d'ay.

—Ayic ol och Dios Cajaloc, max yal-laj quilan yed' co sat. ²¹ Max yal-laj calani: Ayec' d'a tic, ma ayec' d'a chi', mañ xco chioc, yujto a d'a co pixan tz'och Yajalil, xchi Jesús d'a eb' viñ.

²² Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay val jun tiempoal ol javoc, ol eyalan icha tic: Tzoc val jax junelxo jun Ac'b'ilocot yuj Dios d'a co cal tic, vach'chom junñejlaj c'ual, xe chama. Palta mañixo ol jalaj. ²³ Ay eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a tic, ma ina yajec' d'a chi', xcham eb', palta mañ ex b'atoc, mañ ex och tzac'an yuj eb'. ²⁴ Yujto icha val yec' copnaj leb'lon, sach'i smasanil satchaañ yuuj, icha chi' ol aj in ja d'a jun c'ual a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ²⁵ Palta yovalil ol in b'ab'laj ab'ej val syail sic'lab'il. Ol in spatiquejel eb' anima d'a jun tiempoal tic. ²⁶ Ayic ol in jaxoc, lajan ol aj icha jun tiempoal ayic yec'nac viñaj Noé. ²⁷ Yujto a eb' anima d'a jun tiempoal chi', ichñejta' yec' c'u yuj eb': Sva eb', syuc'an a' eb', ay eb' van yoch yetb'eyum, ay eb' van sc'anji yisil. Max snalaj eb' tato ay tas ol ja d'a yib'añ eb'. Icha chi' yec' tiempo yuj eb' masanto c'och sc'ual yoch viñaj Noé chi' d'a yol te' arca. Aton ta' cotnac jun nivan a' mucvajum, laj cham eb' smasanil. ²⁸ Icha pax chi', ujinac d'a stiempoal pax viñaj Lot: Sva eb', syuc'an a' eb', smanvaj eb', schoñvaj eb', syavej tastac eb', slaj sb'oan spat eb'. ²⁹ A val yelcancot viñaj Lot d'a yol choñab' Sodoma, yemul jun c'ac' yed' juntzañ cotac q'ueen chac xilinac. Icha val yem ñab', icha chi' yemta d'a satchaañ. Icha chi' aj scham eb' smasanil. ³⁰ Icha val ajnac d'a jun tiempoal chi', icha chi' ol aj in ja in tic, xchi Jesús.

³¹ A d'a jun c'ual chi', tato ay eb' ayq'ue d'a yib'añ spat, vach'chom ay tas aycan yuj eb' d'a yol spat, mocxob' emtalaj eb' yiq'ueli. Tato ay eb' ayb'at munlajel, mocxob' meltzaj eb' d'a spat. ³² Tze nacot tas ajnac ix yetb'eyum viñaj Lot chi'. ³³ A

eb' snib'ej scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' syac'cham sb'a vuuj, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej.

³⁴ Sval d'ayex, tato ay chavañoc vaynac d'a sat sch'at d'a jun ac'val chí', ay jun ol ic'jocb'atoc, ay junxo ol canoc. ³⁵⁻³⁶ Q'uinaloc ay chavañoc eb' ix van smol cheni, jun ix ol ic'jocb'atoc, axo junxo ix ol canoc, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

³⁷ Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿B'ajtil ol ujoc jun chi' Mamin? xchi eb'.

—Icha tz'ajc'och noc' ostoc b'aj ay junoc chamnac noc', icha chi' ol ajoc, xchi Jesús d'a eb'.

18

Ix chamnac yetb'eyum yed' viñ juez

¹ Ay jun ab'ix ix yal Jesús d'a eb' sc'ayb'um, yic snachajel yuj eb' to max yal stzactzaj eb' yac'an lesal d'a masanil tiempo. ² Icha tic ix yutej yalan d'a eb':

—A junel ay jun viñ juez d'a jun choñab'. Malaj yelc'och Dios d'a sat viñ. Malaj pax yelc'och eb' anima d'a viñ. ³ A d'a jun choñab' chi', ay jun ix chamnac yetb'eyum. Junjun c'u b'at sc'an ix d'a viñ juez chi' to sb'o yaj yoval ix. ⁴ Te ni-vanxo tiempo tz'eq'ui, malaj sgana viñ juez chi' sb'oan yaj d'a ix. Palta yib'añtaquilito ix snaan viñ: Vach'chom max in c'anab'ajej Dios, malaj pax tz'och eb' anima d'ayin, ⁵ palta a jun ix tic, ol in b'o yaj yoval ix, yujto junjun c'u tzul avaj ochta ix d'ayin. Tato maay, mañxo ol techajlaj ix vuuj, xchi viñ.

⁶ Icha chi' ix yutej viñ juez chuc chi' snaani.
⁷ Axo pax Dios, ¿tom mañ ol sb'o yaj d'a eb' sic'b'ilel yuuj, eb' tz'avtan d'a c'ual d'ac'val? ¿Tom ol ec' tiempo scolvaj d'a eb' tze na'a? ⁸ Sval d'ayex, ol sb'o yaj d'a eb' d'a elañchamel. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ayic ol in jaxoc, ¿ay am eb' aytoec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añaña' ayoch Dios d'a sc'ool? xchi Jesús Cajal.

Viñ fariseo yed' viñ tecumel alcabar

⁹ Ix yalanxi junxo ab'ix tic Jesús d'a juntzañ eb' vach' spensar snaani. A d'a sat eb' chi', malaj svach'il juntzañxo eb' anima. Yuj chi', icha tic ix aj yalan d'a eb':

¹⁰ –Ay chavañ eb' viñ vinac ix b'at lesal d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ay jun viñ fariseo, ay pax jun viñ tecumel alcabar. ¹¹ Ayic ix c'och viñ fariseo chi', ix q'ue liñan viñ. Ix lesalvi viñ icha tic: Ach in Diosal, svac' yuj diosal d'ayach, yujto mañ in lajanoc yed' juntzañxo eb' anima. A eb' chi', elc'um eb', mañ vach'oc syutej sb'a eb', tz'em eb' d'a ajmulal. Yed' pax jun viñ tecumel alcabar tic, svac' yuj diosal d'ayach yujto mañ in lajanoc yed' viñ. ¹² Yujto a in tic, chael tzin och d'a tze'ojc'olal d'a junjun semana. Añañtona' svac' sdiezmoal d'ayach yuj jantac tas svac' ganar, xchi viñ. ¹³ Axo pax viñ tecumel alcabar chi', najatto ix cotcan liñan viñ, yujto xiv viñ, mañ jab'oc ix q'ue q'uelan viñ d'a satchaani. Ix smac' sñi' sc'ol viñ, ix yalan viñ icha tic: Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, te chuc in, xchi viñ d'a Dios. ¹⁴ A in tic svala' to ayic ix pax viñ tecumel alcabar chi', vach'xo viñ d'a yichañ Dios. Axo pax viñ fariseo chi', mañ

vach'oc viñ d'a yichañ Dios, yujto a eb' syic'chaañ sb'a, ol ic'jocxiemta eb'. Axo eb' syiq'uemta sb'a, nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

*Sch'oxnac svach'c'olal Jesús d'a eb' unin
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Ay eb' mamab'il ix ic'ancot eb' yuninal d'a Jesús yic syaq'uec' sc'ab' d'a yib'añ eb'. Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um to icha chi', ix cot yoval eb' d'a eb' ix ic'ancot eb' chi', ix cachji eb' yuj eb'. ¹⁶ Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um chí', ix yalan d'a eb':

—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cachoch vaan eb', yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, añej eb' ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. ¹⁷ Val yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej eb' unin schaani, malaj b'aq'uiñ ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús.

*A jun viñ b'eyum ix lolon yed' Jesús
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

¹⁸ Ay jun viñ yajal d'a scal eb' ix c'anb'an d'a Jesús:

—Ach vach' c'ayb'um, ¿tas vach' tzin c'ulej yic tzin chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.

¹⁹ —¿Tas yuj tzin al vach'il? Malaj junoc mach vach', añejton Dios vach'. ²⁰ A ach tic, ojtac schecnab'il Dios syal icha tic: Mañ ex em d'a ajmulal. Mañ e milcham junoc eyetanimail. Mañ ex elc'anoc. Mañ eyac'och es d'a yib'añ junoc eyetanimail. C'anab'ajejec e mam e nun, xchi Jesús d'a viñ.

²¹ —Yictax unin in, ix in c'anab'ajej masanil juntzañ checnab'il tic, xchi viñ d'ay.

²² –Palta ayto junxo a paltail. Ixic, chorícanel masanil tastac ay d'ayach, tzac'an stojol d'a eb' meb'a', ichato chi' ol aj a b'eyumal d'a satchaari. Slajvi chi', tzach jaxi, tzach och in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.

²³ Axo ix yab'an juntzari chi' viñ, ix te cus viñ, yujto te b'eyum viñ. ²⁴ Axo ix yilan Jesús to ix te och viñ ilc'olal, ix yalani:

–Ay val smay mari ol ochlaj eb' b'eyum d'a yol sc'ab' Dios. ²⁵ Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Tato ol och eb', pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús d'a eb'.

²⁶ Axo eb' ix ab'an jun chi' ix yalan eb':

–A... tato icha chi' jun, ¿mach pax eb' ol colchajoc? xchi eb'.

²⁷ –A tas max yal-laj yuj eb' anima, axo Dios masanil syal yuuj, xchi Jesús d'a eb'.

²⁸ Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

–Mamin, a ori tic ix cactejan juntzari tastac yic tzoñ och a c'ayb'umoc, xchi viñ.

²⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

–Val yel sval d'ayex, a eb' syactejan spat, ma smam snun, yuc'tac, yanab', ix yetb'eyum, yuninal yed' yisil yujto axonej Dios sgana eb' syac' servil, ³⁰ nivan spac ol scha eb' d'a jun tiempoal tic, axo d'a junxo tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a junelnej, xchi Jesús d'a eb'.

*Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

³¹ A Jesús ix avtancot eb' lajchavari chi' sch'ocojil, ix yalan d'a eb':

—A ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ujoj elc'och jantacnej tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic yalannaccan vab'ixal eb', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. ³² Ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. Ol in sb'uch eb'. Ol laj yal chuc eb' d'ayin. Ol in stzub'ej eb'. ³³ Ol in smac' eb'. Slajvi chi', ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

³⁴ Palta maj nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Mañ yoj-tacocclaj eb' tas van yalan chi', yujto max nachajel-laj yuj eb'.

*B'oxinac yol sat viñ aj Jericó yuj Jesús
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)*

³⁵ Ayic vanxo sc'och Jesús d'a choñab' Jericó, ay jun viñ max uji yilani, c'ojan ec' viñ d'a ti' b'e, van sc'anan stumin viñ. ³⁶ Ix yab'an viñ to tzijtum anima van yec' d'a yol b'e chi', yuj chi' ix sc'anb'an yab' viñ tas van yuji. ³⁷ Ix yalan eb' d'a viñ to a Jesús aj Nazaret van yec' d'a yol b'e chi'. ³⁸ Yuj chi', ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ:

—Jesús, yiñtil ach can viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.

³⁹ A eb' b'ab'el sb'at chi' ix cachan viñ yic tz'em numan viñ. Palta masnej ix avajq'ue viñ:

—Ach yiñtilalcan viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.

⁴⁰ Yuj chi', ix och tec'naj Jesús chi', ix schecan ic'jocot viñ. Axo yic ix ja viñ d'a slac'anil, ix sc'anb'an d'a viñ:

⁴¹ —¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.

—Mamin, in gana sb'oxican vilani, xchi viñ.

⁴² —B'oocab'xican ilani. Tzach b'oxicani yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi Jesús d'a viñ.

⁴³ D'a jun rato chi', ix b'oxican yilan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. Ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Añejtona', a jantac eb' ix ilan jun chi', ix yal pax vach' lolonel eb' d'a Dios.

19

A yab'ixal viñaj Zaqueo

¹ Ix c'och Jesús d'a Jericó, ix ec' d'a yol choñab' chi'. ² Ata' ay jun viñ b'eyum scuchan Zaqueo. Yajal yaj viñ d'a eb' tecumel alcabar d'a jun choñab' chi'. ³ Sgana viñ yilani chajtil yilji Jesús. Palta max yal-laj yilan viñ, yujto tzijtum anima oyanoch d'a spatic Jesús chi' ayic van sb'eyi, yujto tzapan pax steel viñ. ⁴ Ix b'ab'lajb'at lemnaj viñ, ix q'ue viñ d'a sc'ab' jun te te' ayec' d'a ti' b'e, yic syil viñ yec' Jesús chi'. ⁵ Axo yic ix ec' Jesús chi' ta', ix q'ue q'uelnaj d'a viñ, ix yalan d'a viñ:

—Zaqueo, emañcot elañchamel, yujto a ticnaic a d'a a pat ol vac' in posado, xchi d'a viñ.

⁶ Ayic ix yab'an viñ icha chi', elañchamel ix emta viñ. Axo ix c'och Jesús chi' d'a spat viñ, ix scha viñ d'a tzalajc'olal. ⁷ Axo masanil eb' anima, mañ jantacoc ix yal eb' d'a spatic Jesús, yujto ix c'och yac' sposado d'a spat jun viñ chuc sb'eyb'al chi'. ⁸ Axo viñaj Zaqueo chi' ix q'ue liñan, ix yalan viñ d'a Jesús Cajal:

—A ticnaic Mamin, a jantac tas ay d'ayin, chapoj ol vutoc. Ol vac' junoc macañ d'a eb' meb'a'. Tato ay mach ix laj vixtej, ix velq'uej, chañel ol vac'pax sq'uexul d'a eb', xchi viñ.

⁹ Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A ticnaic, ix cha scolnab'il viñ aj pat tic, yujto val yel yiñtilalpaxcan Abraham viñ. ¹⁰ A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, in javi in say eb' satnac yic tzin colanel eb', xchi Jesús chi'.

A yab'ixal lajuñe' q'uen tumin

¹¹ Yacb'an van yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay jun ab'ix ix yal d'a eb', yujto van sc'och eb' d'a slac'anil Jerusalén. A snaan eb' to toxo ol vach' och Dios Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. ¹² Icha tic ix yutej yalan d'a eb':

—A junel ay jun viñ vinac yiñtilcan eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at viñ d'a jun choñab' te najat, yic tz'ac'jioch viñ reyal d'a schoñab'. ¹³ Ayic manto b'at viñ, ix yavtancot lajuñvañ eb' schecab' viñ. Ix yac'an juntzañ q'uen tumin viñ d'a eb'. Nivac sat q'ueen. Jun lajan q'uen ix scha junjun eb'. Ix yalan viñ d'a eb': Aq'uec e negocio yed' q'uen tumin tic, masanto ol in jaxoc, ichato chi' ol eyac'anxi q'uen d'ayin, xchi viñ d'a eb'. Ix b'at viñ b'ian. ¹⁴ Axo eb' yetchoñab' viñ, ix te chichon sc'ool eb' d'a viñ. Ix schecanb'at jayvañ vinac eb' d'a spatic viñ, yic syalan eb': A jun viñ tic, malaj co gana tz'och viñ reyal d'a co choñab' tic, xchi eb'. ¹⁵ Vach'chom icha chi' ix yal eb', ix ochñej viñ d'a yopisio chi'. Axo yic ix jax viñ, ix laj yavtancot eb' schecab' viñ chi', machtac eb' b'aj yac'naccan q'uen tumin chi' viñ, yic syab' viñ jantacxo yune' q'uen ix yac' ganar junjun eb'. ¹⁶ Ix b'ab'laj c'och jun d'a viñ, ix yalani: Mamin patrón, a q'uen tumin ac'naccan d'ayin, lajuñexo yune' q'uen ix yac' ganar, xchi d'a viñ. ¹⁷ Axo ix yalan viñ yajal chi': Vach' jun. A ach

tic, te vach' ach d'ayin. Vach'chom quenñej ix vac' d'ayach, palta vach' ix utej a b'a yed'oc. Yuj chi', svac'och opisio och yajalil d'a lajuñeoc choñab', xchi viñ d'ay. ¹⁸ Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viñ chi'. Mamin patrón, a q'uen a tumin ac'naccan d'ayin, oyexo yune' q'ueen ix yac' ganar, xchi. ¹⁹ Yuj chi' ix yalanxi viñ: Vach' jun. Yuj chi' ol ach vac'och yajalil d'a oye' choñab', xchi viñ. ²⁰ Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viñ chi', ix yalan d'a viñ: Patrón, ina q'uen a tumin tic. Sic'b'ilb'at q'uen vuuj d'a yol jun in payu'. ²¹ A in tic tzin xivi, yujto vojta ach to junñej b'elañ ach, yujto a ach tic, toxoñej tza cha iquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoñej tza jach'a', palta malaj tas tzavej, xchi d'a viñ. ²² Yuj chi' ix yalan viñ yajal chi': A ach tic vach'chom in checab' ach, palta te chuc ach. Yuj juntzañ tzal tic, svac'canb'at d'a ib'añ. Yujto a ach val tzala' to junñej b'elañ in. Toxoñej tzin cha viquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoñej tzin jach'a', palta malaj tas svavej. ²³ Tato icha chi' tzutej a naan d'a vib'añ, ¿tas yuj maj ac'b'at q'uen majanil d'a junocxo, axo tzin jax tic tzin chaanxi q'uen yed' yune'? xchi viñ d'ay. ²⁴ Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi': Iq'uec ec' q'uen d'a viñ, tzeyac'an q'uen d'a viñ ix ac'an ganar lajuñe' yune' yico', xchi viñ d'a eb'. ²⁵ Axo ix yalan eb': Palta mamin patrón, lajuñexo q'uen ay d'a viñ, xchi eb'. ²⁶ Palta sval d'ayex, a mach ayxo yico', ol vach' ac'joc nañalocxo d'ay. Axo eb' malaj yico', ol vach' ic'joquec' tas ay d'a eb'. ²⁷ Yed' pax eb' vajc'ool, eb' malaj sgana tzin och yajalil, iq'ueccot eb'. Mileccham eb' d'a vichañ tic, xchi viñ yajal

chi', xchi Jesús.

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Ix lajvi yalan jun ab'ix chi' Jesús, ix schaan pax sb'e, ix b'ab'laj yuj eb' sc'ayb'um yic sq'ue eb' d'a Jerusalén. ²⁹ Ayic van sc'och Jesús chi' yed' eb' d'a slac'anil Betfagé yed' Betania, d'a yichañb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavañ eb' sc'ayb'um. ³⁰ Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun choñab' d'a quichañb'at tic. Ata' ol eyil jun noc' b'uru, etznoch noc'. Mantalaj mach sq'ue d'a yib'añ noc'. Tze tijancot noc'.

³¹ Tato ay mach tz'alan d'ayex: ¿Tas yuj tze tijelta noc'? ta xchi eb', tzeyalan d'a eb': A Cajalil ay tz'och noc' yuuj, xe chi, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

³² Ix lajvi chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Icha ix yutej yalan Jesús chi' d'a eb', icha chi' ix aj yilchaj noc' b'uru chi' yuj eb'. ³³ Axo yic van stijanelta noc' eb', ix c'och eb' aj b'uru chi', ix yalan eb':

—¿Tas yuj tze tijelta noc'? xchi eb'.

³⁴ —To ay ol och noc' yuj Cajalil, xchi eb'.

³⁵ Ix lajvi chi', ix yic'anb'at noc' eb' d'a Jesús chi'. Ix yac'anoch spichul eb' stz'amoc noc', ix yac'anq'ue Jesús chi' eb' d'a yib'añ noc'. ³⁶ Axo yic van sb'eyi, ay eb' ix laj lich'anem spichul d'a yol b'e19.36 d'a yichañ b'aj sb'eyb'at chi'. ³⁷ Axo yic van sc'och eb' d'a jun b'e spichlaj em d'a tzalan Olivo, a jantac eb' sc'ayb'um, ix laj och ijan eb' yavajq'ue yuj tzalajc'olal. Ix laj yalan vach' lolonel

eb' d'a Dios yuj juntzañ milagro ix yil eb'. ³⁸ Ix laj yalan eb' icha tic:

—Calec vach' lolonel d'a co reyal checb'ilcot yuj Dios Cajal. Te ay junc'olal d'a satchaari, te nivan yelc'och co Diosal ta', xchi eb'.

³⁹ Ay juntzañ eb' viñ fariseo ayec' d'a scal eb' anima chi' ix alan d'a Jesús chi':

—Ach C'ayb'um, ¿tas yuj max a cach eb' a c'ayb'um tic? xchi eb' viñ.

⁴⁰ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Sval d'ayex tato tz'em numan eb', axo juntzañ q'uen q'ueen tic ol avajq'ueoc, xchi d'a eb'.

⁴¹ Axo yic van sc'och Jesús d'a Jerusalén, ix yilab'at jun choñab' chi', ix oc' yuuj. ⁴² Ix yalani:

—Ex aj Jerusalén, octom val snachajel eyuuj d'a jun c'u tic chajtil tz'aj e chaan sjunc'olal Dios, palta a ticnaic, maxtzac yal-laj snachajel eyuuj, yujto toxo ix c'ub'chajel d'ayex. ⁴³ Yuj chi' ay jun tiempoal ol ja d'a eyib'ari, a eb' eyajc'ool, ol och oyan eb' d'a spatic yichari e choñab' tic. Ol laj yoyan sb'a eb' d'a e patic, ol yac'an oval eb' eyed'oc.

⁴⁴ Ol laj smaqu'em vecnaj jun choñab' tic eb' d'a sat luum. Ol smilancham eb' anima chi' eb'. Axo q'uen q'ueen latz'b'ilq'uei, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'ari q'uen yetq'uenal chi'. A jun tic ol ja d'a eyib'ari yujto a d'a jun tiempoal tic ix ja Dios d'ayex, palta max nachajel eyuuj, xchi Jesús.

A eb' pechb'ilelta d'a yol stemplo Dios

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Ix lajvi chi' ix c'och Jesús d'a yol yamaq'uul stemplo Dios. Ix spechanelta eb' schoñvaji yed' eb' smanvaji. ⁴⁶ Ix yalan d'a eb':

—Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios icha tic: A in pat, yic'nej lesal yaji, xchi. A exxo tic, icha junoc q'uen ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.

⁴⁷ Junjun c'u ix c'och Jesús chi' sc'ayb'ej anima d'a yamaq'uul stemplo Dios chi'. Axo eb' viñ sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ yajalil jun choñab' chi', ix say eb' viñ tas syutej eb' viñ smilanchamoc. ⁴⁸ Palta maj yal-laj yuj eb' viñ, yujto ayoch d'a sc'ool eb' anima smaclan yab' d'ay.

20

A yopisio Jesús

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ D'a jun c'u chi' ix c'ayb'aj eb' anima d'a yamaq'uul stemplo Dios yuj Jesús. Ix yalan vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. Ix c'och eb' viñ sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. ² Ix yalan eb' viñ d'a Jesús chi':

—Al d'ayoñ, tas aji, yuj chi' tza c'ulej juntzañ chi', ¿mach ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ d'ay.

³ —Ay pax jun tas tzin c'anb'ej d'ayex. Alec d'ayin, ⁴ ¿mach ac'jinac yopisio viñaj Juan ayic ix yac'an bautizar eb' ix laj c'och d'a viñ? ¿Am Dios ac'jinac, mato anima? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

⁵ Ix yal-lan yab' eb' viñ:

—¿Tas scutej co pacan d'a viñ? Tato scala' to a Dios ix ac'ancot viñaj Juan chi', axom ol yalan viñ: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ol jun? xcham viñ.

⁶ Palta tato scala' to yic eb' anima, axom eb' anima ol oñ sjulq'uenejcham eb', yujto a viñaj Juan chi', schecab' ton Dios yaj viñ d'a yichañ eb', xchi eb' viñ.

⁷ Yuj chi' ix yalan eb' viñ to mañ yojtacoc eb' mach ac'jinac yopisio viñaj Juan chi'. ⁸ Ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

—Tato icha chi', mañ ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac vopisio yic tzin c'ulan juntzañ tic, xchi d'a eb' viñ.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' ayec' chi' ta':

—Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva d'a sat sluum.^{20.9} Ix lajvi chi', ix yac'ancanb'at sluum viñ chi' majanil yed' masanil yavb'en te' chi'. Ix lajvi chi', nivan tiempo ix b'atcan viñ. ¹⁰ Axo yic ix c'och stiempoal smoljiel sat te' uva chi', ix schecb'at jun schecab' viñ yic sc'anan smajananub'al luum. Axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. ¹¹ Yuj chi' ix schecb'at junxo schecab' viñ aj luum chi'. Palta añaaja' ix stumej eb', ix smac'an pax eb', ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. ¹² Ix schecanxib'at junxo schecab' viñ, axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb'.

¹³ Axo ix snaan viñ aj luum chi': ¿Tas tzin c'ulej ticnaic? Ol in checb'at jun vuninal te xajan vuuj. Tecan ol xiv eb' d'ay, xchi viñ. ¹⁴ Axo ix c'och viñ uninab'il chi', ix slajtian sb'a eb' majnum luum chi'. Ix yalan eb': Ina sja viñ uninab'il b'aj ol can lum luum tic. Co maq'ueccham viñ, yic vach' a oñxo ol quiquejcan luum, xchi eb'.

20.9 **20:9** Il nota d'a Mateo 21.33.

15 Yuj chi', ix sñeranel viñ eb' d'a stiel avb'en chi', ix smac'ancham viñ eb'. Tzin c'انب'ej d'ayex, ¿tas ol utaj eb' majnum lum chi' yuj viñ aj luum chi' tze na'a? 16 Axo lac'an viñ ol b'atoc. Ol b'at smac'ancham juntzañ eb' majnum luum chi' viñ. Ol yac'anxicanb'at luum viñ majanil d'a juntzañxo, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ayic ix yab'an jun tic eb' anima, ix yalan eb':

—Comonoc malaj b'aq'uiñ ol ujoc icha chi', xchi eb'.

17 Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb', ix yalani:

—Tato icha chi', ¿tas syalelc'och juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios tze na'a? Syal icha tic:

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi', xchicani. 18 Tato ay junoc mach tz'em tañnaj d'a yib'añ jun q'ueen chi', choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em tañnaj d'a yib'añ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb'.

19 A eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snib'ej eb' viñ syam Jesús d'a elañchamel, yujto ix snael eb' viñ to a eb' viñ van yalani, palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima.

A juntzañ tumin sc'anel eb' yajal

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Yuj chi' ix checjib'at jayvañ eb' viñ yila' talaj tz'och smul Jesús chi'. A ix c'och eb' viñ, vach' ix yutej sb'a eb' viñ d'a yichañ Jesús chi'. Ix stz'acan sc'umej eb' viñ yic slectaj d'a slolonel, yic syac'anoch eb' viñ d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal. 21 Yuj chi' ix stz'ac sc'انب'ej eb' viñ d'ay:

—Mamin c'ayb'um, cojtac to tojol tzutej a loloni yed' pax oñ a c'ayb'ani. Mañocljaj yilji anima tzila', yujto lajanñej yelc'och junjun anima d'ayach. Cojtac paxi to tzoñ a c'ayb'ej d'a tas sgana Dios d'a val yel. ²² Yuj chi' al d'ayoñ: ¿Tom vach' scac' juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, mato maay? xchi eb' viñ d'ay.

²³ Ix snael Jesús to chuc spensar eb' viñ sc'anb'an eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

²⁴ —Ch'oxec junoc tumin chi' vila'. ¿Mach jun ayoch sat tic yed' sb'i tic d'a q'ueen? xchi d'a eb' viñ.

—Aton sat viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb' viñ.

²⁵ Yuj chi', ix yalan d'a eb' viñ:

—A tas yictaxon viñ yajal chi' yaji, aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios yaji, aq'uec d'a Dios chi', xchi d'a eb' viñ.

²⁶ Malaj junoc tas ix yal chi' b'aj ix ac'ji ganar yuj eb' yic syaman eb'. Ix te sat sc'ool eb' yab'an tas ix spac chi', mañxalaj tas ix yal eb'.

*A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

²⁷ Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. Aton eb' viñ tic tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' viñ d'ay:

²⁸ —Mamin C'ayb'um, a viñaj Moisés tz'ib'annaccan icha tic: Tato ay junoc viñ vinac schami, scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj yuninal viñ scani, tato icha chi', axo viñ yuc'tac viñ, tz'ic'anpaxcan ix ix chi', yic vach' tato tz'aj yuninal eb', ichato a viñ ix cham chi' ay yico'. Icha

chi' ix yalcán viñaj Moisés chi'. ²⁹ A junel ay ucvañ eb' viñ yuc'tac sb'a. A viñ b'ab'el vinac ic'an jun ix ix, palta cham viñ, malaj yuninal eb' caní. ³⁰ Axo junxo yuc'tac viñ ic'anxican ix. Palta cham junxo viñ chi'. Malaj yuninal eb' canxi. ³¹ Slajvi chi', axo viñ yoxil ic'anxi ix. Añejtona' yic'nac ix eb' viñ yucvañil. Cham eb' viñ smasanil. Malaj junoc eb' viñ elcan yuninal yed' ix. ³² Axo d'a slajvub'xo, scham ix. ³³ Axo ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil? xchi eb' viñ.

³⁴ Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ saduceo chi':

—A d'a yolyib'añq'uinal tic, syic'laj sb'a eb' an-ima. ³⁵ Palta ay val junxo lugar. A eb' ol pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, eb' smoj sc'ochcan ta', ata' mañxalaj ic'lajb'ail. Mañxo ol yac'b'at yisil eb' c'anjoc. ³⁶ Yujto a d'a jun tiempoal chi', mañxo ol chamlaj eb'. Lajan ol aj eb' yed' eb' ángel. Yuninal ton Dios ol aj eb', yujto ol pitzvocxi eb'. ³⁷ Añejtona' d'a viñaj Moisés chi' yalnaccan Dios d'a scal te' q'uiix ayoch sc'ac'al, ata' yac'nac cojtaquejeli to ol pitzvocxi eb' chamnac, b'aj yalnaccan icha tic: A in ton tic sDiosal in viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi. ³⁸ Yuj chi', vach'chom chamnac eb' viñ chi', cojtac to mañ satnacoquel eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji. A d'a sat Dios, pitzan eb' anima smasanil, xchi Jesús.

³⁹ Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:

—Yel ton tzal Mamin C'ayb'um, xchi eb' viñ.

40 Yuj chi' mañxalaj tas syal sc'anb'an eb' viñ d'ay.

A Cristo, Yuninal Dios
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj ay eb' tz'alani to a Cristo yiñtilal David yaji? 42 Yujto añaña' viñaj David chi' alanxican d'a jun libro yic Salmos:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,

43 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.

44 Icha chi' yutejnaccan viñaj David yalani to a Cristo ayoch yajaloc viñ, yuj chi' cojtac to a Cristo chi', mañ yiñtilalocñej David chi' yaji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Ayic van yab'an eb' anima smasanil, ix yalan Jesús icha tic d'a eb' sc'ayb'um:

46 —Tzeyil val e b'a yic mañ ol ex juvoquel yuj sb'eyb'al eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, yujto scham val b'at eb' viñ yed' juntzañ spichul jucan. Snib'ej eb' viñ to tz'em ñojan eb' anima d'a eb' viñ b'aj ay mercado. A sc'an eb' viñ to a d'a xila eb' nivac vinac tz'em c'ojjab' eb' viñ d'a yoltac spatil culto. Ayic tz'och vael, snib'ej eb' viñ tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' viñ nivac yelc'ochi.

47 Syic'anpaxec' eb' viñ tas ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum yed' pax spat eb' ix. Slajvi chi', najat syutej yoc slesal eb' viñ, yic a snaan eb' anima to

malaj smul eb' viñ. Palta a eb' viñ chi', yelxo val nivan yaelal ol ac'jococh d'a yib'añ eb' viñ, xchi Jesús chi'.

21

A yofrenda ix chamnac yetb'eyum (Mr 12.41-44)

¹ A junel, ayec' Jesús d'a yamaq'uul templo. Van yilani chajtil syutej eb' b'eyum yac'anem yofrenda d'a yol jun chalab' ofrenda. ² Ix yilani ix c'och jun ix chamnac yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' cotac tumin ix d'a yool. ³ Yuj chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' ayec' ta' yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, a jun ix te meb'a' tic, ec'alto yic ix, ix yac' d'a yichañ eb' ix laj yac' yico'. ⁴ Ay eb' axoñej sobreal stumin syac'a'. Axo ix meb'a' tic, jantacñej jab' stumin ix ayeq'ui ix yaq'uem ix yofrendaoc. Mañxalaj tas ix can d'a ix, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual (Mt 24.1-28; Mr 13.1-23)

⁵ Ay juntzañ eb' van yalani to te vach' yilji stemplo Dios, vach' yaj yed' juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ab'iloch d'ay yed' juntzañ tastac siaj d'ay. Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':

⁶ —A juntzañ van eyilan tic, ay jun tiempoal ol lajvoquel smasanil. Mañxalaj junoc q'uen latz'b'ab'ilq'ue tic ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal, xchi Jesús d'a eb'.

⁷ Yuj chi' ix sc'anb'ej eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ¿b'aq'uiñ ol ujoc juntzañ chi'? ¿Tas val yechel ol sch'ox Dios, ayic toxo ol ujoc jun chi'? xchi eb' d'ay.

⁸ Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tzeyil val e b'a yic mañ ol ex ac'joc musansatil, yujto tzijtum eb' ol javoc, ol yesanel in b'i eb'. Ol yalan eb': A in tic Cristo in, xcham eb'. Ol yalanpax eb': Axo val sja stiempoal tic, xcham eb'. Mañ ex b'at q'uelan d'a eb'. ⁹ Ayic ol eyab'an specal yoch nivac oval, axo yac'anpax oval eb' comon anima yed' eb' yajal, mañ ex te xivoc, yujto a juntzañ chi' yovalil ol b'ab'laj ujoc, palta mañoclañ d'a jun ratoal chi' ol lajvoquel yolyib'añq'uinal tic, xchi Jesús chi' d'a eb'.

¹⁰ Ix yalanpaxi:

—Ol och oval d'a scal juntzañ nivac nación. ¹¹ Ay juntzañ nivac quixcab' ol laj ec'oc. Ol laj javoc vejel, ol laj yamchaj juntzañ anima yuj nivac ilya d'a junjun choñab'. Axo d'a satchaañ, tzijtum tas ol laj sch'ox sb'a. Ay pax juntzañ nivac yechel ol sch'ox sb'a d'a satchaañ, ol te xivpax eb' anima yuj juntzañ chi'.

¹² Palta ayic manto ujoc juntzañ chi', ay eb' ol ex yamanoc, ol yac' chucal eb' d'ayex. Yujto in c'ayb'um ex, yuj chi' ol laj ex yic'b'at eb' d'a yoltac spatil culto yic ol yac'anoch eb' d'a eyib'añ. Ol ex yac'och eb' d'a preso, ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ rey yed' eb' viñ yajal. ¹³ Yuj juntzañ tas ol ac'jococh d'a eyib'añ chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a yichañ eb' viñ yajal chi'. ¹⁴ Mañ e b'ab'laj naej yuj tas ol eyutej e colan e b'a d'a eb', ¹⁵ yujto a in ol in b'o eyala'. Ol vac' e jelanil d'a tas ol eyala'. Yuj chi' malaj eb' ajc'ool ol yal spacan d'ayex. Malaj junoc eb' ol tzac'van sjelanil d'ayex icha e jelanil ol vac'a'. ¹⁶ Palta a ex tic, a e mam e nun, eb' eyuc'tac, eb' e c'ab' eyoc yed' eb' eyamigo, ol meltzaj och eb'

ajc'olal d'ayex. Ay ex ol ex smilcham eb'. ¹⁷ Axo masanil eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, ol och eb' ajc'olal d'ayex, yujto ayoch e pensar d'ayin. ¹⁸ Palta mañ ol ex satel-laj, mañ val junoc xil e jolom ol satb'atoc. ¹⁹ Tato tec'an tzeyutej e b'a, ol eyac' ganar e chaan e q'uinal d'a val yel.

²⁰ Ayic ol eyilani to oyb'ilxoq'ue Jerusalén yuj eb' soldado, nachajocab'el eyuujto van slajviel jun choñab' chi'. ²¹ Axo eb' ayec' d'a yol yic Judea tic, b'atocab'can eb' elelal d'a tzalquixtac. A eb' ayec' d'a choñab' Jerusalén tic, b'atocab' pax eb' elelal. Axo eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxocob' ochta eb' d'a yol choñab' tic, ²² yujto a val d'a jun tiempoal chi', ol ja jun nivan yaelal yuj yoval sc'ool Dios. Ato ta' ol elc'och jantac tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. ²³ Ob'iltac eb' ix yab'ix d'a jun tiempoal chi' yed' eb' ix vanto schuni yune', yujto nivan yaelal ol ja d'a yib'añ eb' anima d'a juntzañ lugar tic. Ol yac'cot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb' quetisraelal. ²⁴ Nañal eb' ol cham yuj jun oval chi'. Axo nañalxo eb', ol b'atcan eb' preso d'a ch'oc choñab'il. Axo eb' ch'oc choñab'il chi' ol ixtan Jerusalén tic, masanto ol lajvoc stiempoal yac'an yajalil eb', icha yalnaccan Dios.

Sjaub'al Jesús d'a schaelal

(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Ay pax juntzañ yechel ol sch'ox sb'a d'a c'u, d'a q'uen uj yed' d'a q'uen c'anal. Axo juntzañ nación, ol laj somchaj eb' yuj xivelal, yujto ol c'añ sq'ue vaan a' mar, ol c'añ pax yemxi poñnaj a'. ²⁶ Ol laj te xiv eb' anima ayic ol snaan eb' tas ol ujoc d'a jun yolyib'añq'uinal tic, yujto ol tzicub'tañaj pax

juntzañ yipal d'a satchaañ. ²⁷ Ichato chi' ol yilan eb' to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in emul d'a scal asun yed' jantac in poder yed' in nivan tziquiquial. ²⁸ Ayic ol syamanoch yuji juntzañ chi', tzex tzalaji, tzex q'ue q'uelan, yujto toxo ol ex colchajeloc, xchi Jesús chi' d'a eb'.

²⁹ Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':

—Tzeyilnab' te' higo, ma juntzañxo te te' slaj c'ajb'anel xiil. ³⁰ Ayic tzeyilani to vanxo svolanxi te' sc'ab', snachajel eyuuj to vanxo sja stiempoal ñab'ilq'uinal. ³¹ Añejtona' juntzañ sval tic, ayic ol eyilan sja juntzañ chi', nachajocab'el eyuuj to toxo ol vach' och Dios Yajalil.

³² Val yel sval d'ayex, masanil juntzañ tas sval tic ol ujoc ayic manto satel-laj juntzañ anima tic. ³³ A satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, ol lajvoqueloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiñ ol lajvoqueloc.

³⁴ Tzeyil val e b'a. Mañ eyac' pitb'oc e b'a yuj pec'al, yuj uq'uel añ, ma yuj juntzañxo tas b'aj tzeyac'och e pensar. Ta maay, ayic ol ja jun c'ual chi', mañ listaoc eyaji. ³⁵ Icha tz'aj yem junoc yaal, icha chi' ol aj sja jun c'ual chi' d'a yib'añ eb' anima smasanil d'a yolyib'añq'uinal tic. ³⁶ Yuj chi' lista tzeyutej e b'a. Lesalvañec d'a masanil tiempo yic vach' tec'an eyaji. Yuj chi' ol yal eyel d'a tas d'iñan sjavi, yic pax mañ ol ex q'uixvoc eyoch d'a vichañ a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

³⁷ Junjun c'u sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Axo d'a tzalan Olivo tz'ec' ac'val yuuj. ³⁸ Masanil c'u, spet c'och eb' anima chi'

smasanil d'a yamaq'uul templo chi'. Sb'at smaclan yab' eb' d'ay.

22

*A eb' viñ sayjinac tas syutej syaman Jesús
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)*

¹ Van sja stiempoal q'uiñ yic snachajcoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton yic svaan ixim pan eb' malaj yich. ² Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix sayan modo tas ol aj smilancham Jesús eb' viñ d'a c'ub'eltac, yujto xiv eb' viñ d'a eb' anima.

³ Ay jun viñ scuch Judas, viñ aj Queriot. Yetb'eyum sb'a viñ yed' eb' viñ uxluhvañ sc'ayb'um Jesús, palta a viñ Satanás ix och d'a viñ.

⁴ Yuj chi' ix b'at viñ sc'umej eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ yajal yaj d'a eb' viñ stañvan stemplo Dios. Ix yalan viñ tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ. ⁵ Yuj chi' te vach' ix yab' eb' viñ. Ix yac'an strato eb' viñ yed' viñ d'a jantac tumin ol yac' eb' viñ d'a viñ. ⁶ Yuj chi' ix schaan yab' viñ tas ix yal eb' viñ. Ix och ijan viñ sayani tas syutej viñ yac'anoch Jesús chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ d'a elc'altac.

*A Santa Cena
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)*

⁷ Ix c'och sc'ual svaan ixim pan eb', aton ixim malaj yich ayemi, yic smiljipaxcham noc' calnel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. ⁸ Axo Jesús ix checanb'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan, ix yalani:

—Ixiquec, b'at b'oec tas ol cab'lej d'a jun q'uiñ tic, xchi d'a eb' viñ.

⁹ —¿B'ajtil a gana sco b'o'o? xchi eb' viñ d'ay.

¹⁰ —Ayc ol ex c'och d'a yol choñab', ay jun viñ ol ilchajel eyuuj, cuchb'il jun ch'ub' a a' yuj viñ. Tzex och tzac'an yuj viñ, masanto tzex c'och yed' viñ d'a spat. ¹¹ Ol eyalan d'a viñ aj pat chi: Icha tic ix aj yalancot co C'ayb'umal d'ayach: ¿B'ajtil ay jun a cuarto b'aj ol in va yed' eb' viñ in c'ayb'um yic sco naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchicoti, xe chi d'a viñ. ¹² Axo viñ ol ch'oxan jun nivan cuarto d'ayex d'a jun chaañ. Listaxo yaji. Axo ta' ol e b'o tas ol cab'lej chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

¹³ Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ to ix elc'och icha ix aj yalan Jesús chi'. Yuj chi' ata' ix sb'o eb' viñ tas ol yab'lej d'a jun q'uiñ chi'.

¹⁴ Ayc ix c'och yorail, ix c'och Jesús yed' juntzañxo eb' viñ sc'ayb'um, ix och oyan eb' viñ vael d'a spatic te' mexa. ¹⁵ Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—Toxon nab'il vuuj to in gana tzin va eyed'oc d'a jun q'uiñ tic, yacb'an manto in chamoc. ¹⁶ Sval d'ayex, mañxa b'aq'uiñ ol in va d'a jun q'uiñ tic, masanto ol och junelxo ayc ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue vaan jun vaso. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—Chaec jun tic. Mol uq'uejec. ¹⁸ Yujto sval d'ayex, mañxalaj b'aq'uiñ ol vuc' yal uva tic, masanto ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.

¹⁹ Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue van jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix xepanb'at ixim d'a eb' viñ. Ix yalani:

—A jun tic, aton in nivanil tic ol ac'joc eyuuj. Vaec ixim. Tze c'ulejñej jun tic, yic tzin e naancoti, xchi d'a eb' viñ.

²⁰ Icha pax chi' ix yutej junxo vaso ayic toxo ix lajvi sva eb', ix yalani:

—A jun ay d'a yol jun vaso tic sch'oxanel jun schab'il strato Dios toto ix b'oi. Yuj in chiq'uil ol el eyuuj ol elc'och jun trato chi'.

²¹ Palta a viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ol in milanchamoc, ayec' viñ ved' d'a jun mexa tic. ²² A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol in paxoc, ichataxon yaj sb'ocani. Palta a val viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', te chuc yic viñ, xchi Jesús d'a eb' viñ.

²³ Yuj chi' ix yal-lan yab' junjun eb' viñ, ¿mach oñtaxlaj ol cac'och d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi eb' viñ.

Mach junoc ec'al yelc'ochi

²⁴ Ix lajvi chi', ix laj stelan sb'a eb' sc'ayb'um yuj mach junoc eb' ec'al yelc'ochi. ²⁵ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—A eb' rey d'a junjun nación, yajal ton yaj eb'. Yed' eb' yajal, vach' eb' yalan eb' anima. ²⁶ A exxo tic, mañ eyutoc e b'a icha eb' chi'. Tato ay junoc mach d'a e cal tic ec'al yelc'ochi, yic'ocab'emta sb'a icha junoc unin. Añejtona' tato ay junoc yajal yaj d'a e cal, ichaocab' junoc checab' syutej sb'a.

²⁷ Q'uinaloc tz'och junoc nivan vael. ¿Mach junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Am jun c'ojanem van sva'i, mato a jun van yac'an servil? Aton jun

c'ojanem van sva chi' más nivan yelc'ochi, palta a in tic ayinec' d'a e cal icha junoc tz'ac'an servil.

²⁸ A ex tic, ix e tec'b'ej e b'a eyec' ved'oc ayic ix ja juntzañ yaelal d'a vib'añ. ²⁹ Yuj chi', icha in yutej co Mam Dios in yac'anoch yajalil, icha chi' ol ex vutej pax ex vac'anoch yajalil. ³⁰ Yuj chi' ol yal e va ved' d'a jun in mexa b'aj ay in och yajalil chi'. Añejtona' ol ex em c'ojob' d'a junjunoc e c'ojob'. Axo eyoch chi' yajalil d'a eb' lajchave' macañ quetisraelal, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ix yalanpax Jesús:

—Ach Simón, ina ix sc'an spermiso viñ Satanás d'a Dios, yujto snib'ej viñ tzex yac' proval icha tz'aj ixim trigo schayaji.^{22.31} ³² Palta ix in tevi val d'a Dios uuj, yic max iq'uel a c'ool d'ay. A ach tic, ayic ol meltzajxoc och a pensar d'ayin, tzac' stec'anil eb' uc'tac, xchi Jesús.

³³ Yuj chi' ix yalan viñaj Simón chi':

—Mamin, b'ecan in c'ol in b'at ed' d'a preso, vach'chom tzin cham ed'oc, xchi viñ.

³⁴ —Pedro, sval d'ayach, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.

³⁵ Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Tze nacoti, ayic ex in checannacb'at junel, maj eyic' e moral, maj eyic' e tumin, maj eyic'paxb'at e

22.31 **22:31** Ayic tzex chayaj ichoc trigo, syalelc'ochi to syac'lej viñ diablo ex yac'an meltzaj d'a e patic.

xañab'. ¿Tom ay tas yac'nac palta d'ayex ta'? xchi d'a eb'.

—Maay, malaj tasi, xchi eb'.

³⁶ Axo ticnaic, mach ex ay e moral, e tumin, tzeyic'b'at eyed'oc. Mach ex malaj eyespada, tze choñel e chumpa, tze manan eyico'. ³⁷ Yujto sval d'ayex, yovalil ol elc'och d'a vib'añ icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, b'aj syalcan icha tic: Icha tz'utaj eb' anima chuc, icha chi' ix utaj viñ, xchi. Jantacñej vab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios chi', yovalil ol ujoqucl'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

³⁸ Yuj chi' ix yal eb' sc'ayb'um chi' d'ay:

—Mamin, ina chab' q'uen espada tic, xchi eb' d'ay.

—Yechelxo chi', xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac' lesal Jesús d'a Getsemaní

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Ix lajvi chi', ix elta Jesús d'a yol jun pat b'aj ix va eb' chi', ix b'at d'a tzalan Olivo ichataxon smodo. Ix och pax tzac'an eb' sc'ayb'um yuuj.

⁴⁰ Axo ix c'och ta', ix yalan d'a eb':

—Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.

⁴¹ Ix lajvi chi', ix sb'esanel sb'a d'a stz'ey eb'. Icha am snajatil sb'at junoc jul-lab', icha chi' ix b'ati. Axo ta' ix em cuman, ix lesalvi. ⁴² Ix yalan icha tic:

—Mamin, tato a gana, iq'uel jun yaelal tic d'a vib'añ, palta mañoc icha in gana, palta ichaocab' val a gana, xchi.

⁴³ Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a jun ángel ix cot d'a satchañ. Ix ul yac'an stec'anil. ⁴⁴ Ix te och pitz'an d'a spixan. Yuj chi' yelc'olal ix lesalvi. Axo yalil

tz'em d'a sat luum, calan yaj yed' chic', icha val yem tz'uj yem d'a sat luum chi'.

⁴⁵ Ix lajvi slesalvi, ix meltzajxicot b'aj aycan eb' sc'ayb'um chi'. Axo ix c'och d'a eb', vaynacb'at eb', yujto ix te och pitz'an cuselal d'a spixan eb'. ⁴⁶ Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te vayi? Q'ueañec vaan, lesalvañec, yic vach' mañ ol ex meltzaj d'a e patic ayic ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.

Yamchajnac Jesús

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Vanto slolon Jesús chi', ix c'och eb' tziytumal anima. Axo viñaj Judas, yetb'eyum sb'a yed' eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi', a viñ b'ab'el sc'och yuj eb'. Ix snitzanb'at sb'a viñ stz'ub' sti' Jesús chi'.

⁴⁸ Axo Jesús chi' ix alan d'a viñ:

—Judas, ¿tom icha tic tz'aj in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic? xchi.

⁴⁹ Axo eb' ayec' yed' Jesús chi', ayic ix yilan eb' tas van sja d'a yib'añ ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Mamin, ¿tzam yal co xican eb' d'a q'uen espada tic? xchi eb' d'ay.

⁵⁰ Val d'a jun rato chi', ay jun viñ d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix tzepanel schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote d'a svach'. ⁵¹ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—Actejec, c'ocb'ilxo chi', xchi d'a eb'.

Axo Jesús ix yaman schiquin viñ chi', yed'ñej chi' ix ochxicani. ⁵² A eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ yajal yaj d'a stemplo Dios yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio, ix c'och eb' viñ syam Jesús chi'. Yuj chi' ix yal Jesús chi' d'a eb' viñ:

—¿Tas vaj tzeyila? ¿Tom cuchb'um in d'a eb' sc'ulan chucal yuj chi' tzex ja d'ayin yed' q'uen espada yed' te te'? ⁵³ Ayinñej ec' eyed' d'a yamaq'uul stemplo Dios d'a junjun c'u, palta maj in eyama'. Palta ato ticnaic yorail e c'ulan jun tic yed' yipalil viñ aj q'uic'alq'uinal, xchi d'a eb' viñ.

Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Ix lajvi chi', ix yamji Jesús yuj eb' viñ. Ix yic'anb'at eb' viñ d'a spat viñ sat sacerdote chi'. Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. ⁵⁵ Axo d'a yamaq'uul ti' pat chi' ix yac'och jun c'ac' eb' viñ. Ix och oyan eb' viñ d'a sti' te', ix em c'ojan eb' viñ. Ix em c'ojan pax viñaj Pedro chi' d'a scal eb' viñ. ⁵⁶ Axo jun ix criada, ayic ix yilan ix to c'ojanem viñaj Pedro chi' d'a sti' te' c'ac' chi', ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:

—A jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed' Jesús tic, xchi ix.

⁵⁷ Axo viñ, elañchamel ix yiq'uel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:

—Ach ix, mañ vojtaoc jun viñ tzal chi', xchi viñ d'a ix.

⁵⁸ Junanto rato chi', ay junxo ix och q'uelan d'a viñ, ix yalani:

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', xchi d'a viñaj Pedro chi'.

—Val yel maay, mañ vetb'eyumoclañ in b'a yed' eb', xchi viñ.

⁵⁹ Ay am tom junoc hora chi', yelc'olal ix yal junxo viñ:

—Val yel a jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed'oc, yujto aj Galilea eb', xchi viñ.

⁶⁰ —Toton maay, mañ vojtaoc juntzañ tzal chi', xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

Ayic vanto yalan juntzañ chi' viñ ix oc' noc' caxlañ. ⁶¹ Ix cot q'ueleloc Jesús Cajal chi' d'a viñ. Yuj chi' ix snacot viñ tas ix yalcan Jesús. Ichaton tic ix yutej yalancan d'a viñ: Ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacocljaj, xchi d'a viñ. ⁶² Yuj chi' ix sb'eselta sb'a viñ d'a scal eb'. Ix te oc' val viñ sic'lab'il.

Ix b'uchji Jesús yuj eb'

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Axo eb' stañvumal Jesús ix och ijan eb' sb'uchvaj d'ay. Ix laj smac'an pax eb'. ⁶⁴ Ix smacan sat eb'. Ix stz'itanb'at sti' eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Al d'ayoñ mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.

⁶⁵ Mañ jantacoc tas ix yal eb' d'ay yic sb'uchvaj eb' d'ay.

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñ sat yajal

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Axo ix sacb'i, ix smolb'an sb'a eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel, eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix yic'anb'at Jesús eb' viñ d'a yichañ viñ sat yajal. Axo ta' ix sc'anb'ej eb' viñ d'ay:

⁶⁷ —Al d'ayoñ, ¿tom a ach tic Cristo ach? xchi eb' viñ d'ay.

—Nab'añej sval d'ayex, ¿tom ol e cha eyab' d'ayin? ⁶⁸ Tato a in tzin c'anb'ej junoc tas d'ayex,

¿tom ol eyal d'ayin? ¿Tom ol in eyaq'uel d'a libre?
 69 Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a ticsaic ol in c'ochcan c'ojan d'a svach' c'ab' Dios, aton jun masanil tas syal yuuj, xchi Jesús d'a eb' viñ.

70 Masanil eb' viñ ix c'anb'an d'ay:

—¿Tom Yuninal ach Dios jun? xchi eb' viñ d'ay.

—A in ton tic Yuninal in, icha tzeyal chi', xchi d'a eb' viñ.

71 Yuj chi' ix yal eb' viñ.

—¿Tasto tz'och testigo cuuj? Yujto a oñ val lac'an ix cab' yalan viñ, xchi eb' viñ.

23

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Pilato

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ix lajvi chi' ix q'ue vaan eb' smasanil. Ix yic'anb'at Jesús eb' d'a yichañ viñaj Pilato. 2 Ata' ix syamoch eb' yac'anoch juntzañ es d'a yib'añ. Ix laj yalan eb':

—Ix quila' to a viñ van yac'an somchajel eb' quetchoñab'. Syalanpax viñ to max yal cac'an q'uen tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma. A val viñ tz'alanpaxi to Cristo viñ, syalelc'ochi to rey viñ, xchi eb' d'a viñaj Pilato chi'.

3 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj Pilato chi' d'ay:

—Tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tom sreyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.

—A in toni, ichaton tzutej alan chi', xchi Jesús d'a viñ.

4 Yuj chi', ix yal viñaj Pilato chi' d'a eb' viñ sat sacerdote yed' d'a eb' anima chi':

—Malaj jab'oc smul jun viñ tic tz'ilchaj vuuj, xchi viñ.

⁵ Palta axo eb', yelc'olal yalan eb':

—A viñ tic, masanil eb' anima aj Judea tic van somchajel yuj juntzañ c'ayb'ub'al syac' viñ. Ato d'a Galilea ix schael yich viñ yalani, masanto ix javi viñ d'a Judea tic, xchi eb' d'a viñaj Pilato chi'.

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Herodes

⁶ Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñaj Pilato chi', ix sc'anb'an viñ yab' d'a eb', tato a Jesús aj Galilea.

⁷ Axo yic ix yab'an viñ to aj Galilea, yuj chi' ix yac'anb'at d'a viñaj Herodes yajal d'a Galilea chi' yujto ayec' viñ d'a Jerusalén d'a juntzañ c'ual chi'.

⁸ Ayic ix yilan viñaj Herodes chi' sc'och Jesús, te vach' ix yab' viñ, yujto ayxo stiempoal yab'an specal viñ. Yuj chi' sganaxo viñ slolon yed'oc. Snib'ej val viñ syil sb'oan junoc milagro. ⁹ Tzijtum tas ix sc'anb'ej viñ d'ay, axo Jesús mañ jab'oc ix tac'vi d'a viñ. ¹⁰ Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ayec' ta', yelc'olal ix yac'och eb' viñ d'a yib'añ. ¹¹ Yuj chi' a viñaj Herodes chi' yed' eb' soldado, ix sb'aj Jesús chi' eb'. Ix sb'uchan pax eb'. Ix stz'acan yac'och juntzañ pichul eb' te vach' d'ay, icha spichul eb' viñ rey. Ix lajvi chi', ix yac'anxi meltzaj Jesús viñ d'a viñaj Pilato. ¹² A d'a jun c'ual chi' ix yamigoejq'ue sb'a viñaj Pilato chi' yed' viñaj Herodes, yujto a d'a yalañtaxo yajc'ool sb'a eb' viñ.

*Ix ac'jioch chamel d'a yib'añ Jesús
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)*

¹³ Axo viñaj Pilato chi' ix molb'an eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ay yopisio yed' pax eb' anima smasanil. ¹⁴ Ix yalanelta viñ d'a scal eb':

—A viñ ix ul eyac' tic d'ayin, yujto tzeyala' to somchajel eb' anima yuj viñ, palta ina d'a eyichañ ix in c'anb'ej vab' d'a viñ, palta malaj jab'oc smul viñ scheclajelta vuj icha ix aj eyalani. ¹⁵ Añeja' pax viñaj Herodes, malaj tas ix ilchaj yuj viñ d'a viñ. Yuj chi' ix schexicot viñ d'ayoñ. Inai, malaj jab'oc smul viñ yic smoj schami. ¹⁶⁻¹⁷ Yuj chi', toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'. ¹⁸ Axo yic ix yab'an eb' anima to icha chi', ix laj avajq'ue eb':

—A viñ tic, chamocab' viñ. Aocab' viñaj Barrabás chi' tz'el d'a libre, xchi eb'.

¹⁹ A viñaj Barrabás chi', preso yaj viñ, yujto locan viñ yed' eb' viñ ix ac'an oval yed' eb' viñ yajal d'a yol choñab' chi'. Mac'umcham anima pax viñ. ²⁰ Axo viñaj Pilato chi' snib'ej viñ syaq'uel Jesús d'a libre. Yuj chi' icha chi' ix yutej viñ yalanxi d'a eb' anima. ²¹ Palta ayic ix yab'an eb' to icha chi', ix q'ue umnaj eb' yavaji:

—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.

²² Ix yalanxi viñaj Pilato chi' yoxelal d'a eb':

—¿Tas val smul viñ d'ayex jun? Malaj val jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj yic smoj schami. Yuj chi' toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'.

²³ Axo eb', ix te q'ue umnaj yavaji to yovalil sculusajq'uei. Te chañ ix avajq'ue eb' yed' eb' viñ sat sacerdote. Yuj chi' ix yac' ganar eb'. ²⁴ Ix yalan viñaj Pilato chi': Ujocab' icha sgana eb', xchi viñ. ²⁵ Axo viñ locan d'a scal oval chi', viñ

mac'umcham anima chi', viñ preso yaji, a viñ ix ac'jielta d'a libre icha sgana eb'. Axo Jesús ix ac'jicanoch d'a yol sc'ab' eb' icha sgana.

Ix culusajq'ue Jesús

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Ayic van yic'anb'at Jesús eb' b'aj ol chamoc, ay jun viñ aj Cirene scuchan Simón, spetoj viñ d'a smunlajel, ix yamchaj viñ yuj eb' soldado. Axo viñ ix checji scuchb'at sculusal Jesús chi'. Ix och tzac'an viñ yuuj.

²⁷ Tzajtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Yed' pax eb' ix ix, veq'ueq'ui yel yav eb' ix yoc' yuuj.

²⁸ Axo Jesús ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' ix, ix yalani:

—Ex ix aj Jerusalén, mañ ex oc' vuuj. Oc'añec eyuuj yed' yuj eb' eyune', ²⁹ yujto ay val jun c'ual ol javoc, ol eyalani: A val eb' ix malaj yune', eb' ix toxon max unevi yed' eb' ix mañ yojtacoc yac'an chunoc yune', te vach' yic eb' ix, xe chama. ³⁰ A d'a jun tiempoal chi', ol laj yal eb' anima icha tic: Tzoc val cot juntzañ vitz yed' juntzañ tzalquixtac tic d'a quib'añ yic tzoñ sc'ub'ejeli, xcham eb'. ³¹ A in tic, lajan in icha junoc te te' yaax, palta ina val tas syac'och eb' d'a vib'añ. Ocxom val a ex tic. Yelxo val nivan tas ol ac'jococh d'a eyib'añ, yujto lajan ex icha junoc te te' taquiñxo, xchi Jesús d'a eb' ix.

³² Ay pax chavañ eb' viñ ay smul ix ic'jib'at yed' Jesús chi', yic sculusajq'ue eb' viñ yed'oc. ³³ Ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan B'aj Ay Sb'aquil Jolom. Ata' ix culusajq'ue Jesús yuj eb' viñ soldado. Ix culusajpaxq'ue chavañ eb' viñ ay smul chi' yed'oc, jun viñ d'a svach', jun viñ d'a sq'uexañ.

Junjun sculusal junjun eb'. ³⁴ Ayic van sq'ue d'uñuñoc Jesús yuj eb', ix yalani:

—Mamin, ac' nivanc'olal eb', yujto mañ yojtacoc eb' tas van sc'ulani, xchi d'a Dios.

Axo eb' viñ soldado, ix yac' suerte eb' viñ yic spojanec' spichul Jesús chi' eb' viñ d'a spatic. ³⁵ Axo eb' anima, van yilan eb' tas van yuji chi'. Añeja' pax eb' viñ yajal, ix sb'uch Jesús eb' viñ. Ix laj yalan eb' viñ:

—Ab'i chi' colvajvum viñ d'a juntzañxo. Scolocab' pax sb'a viñ ticnaic, tato d'a val yel Cristo viñ, viñ sic'b'ilel yuj Dios, xchi eb' viñ.

³⁶ Añeja' ix b'uchji pax yuj eb' viñ soldado. Ix c'och eb' viñ d'a stz'ey. Ix yac'an vinagre eb' viñ yuq'uej. ³⁷ Ix yalan eb' viñ d'ay:

—Tato yel Sreyal ach eb' israel, colto naic a b'a quila', xchi eb' viñ d'ay.

³⁸ Ay jun letra ix tz'ib'ajoch d'a sjolom te' sculusal, xchi icha tic: A viñ tic Sreyal eb' israel, xchi.

³⁹ Ay pax jun viñ culusab'ilq'ue yed'oc ix b'uchani, ix yalan viñ icha tic:

—Tato yel Cristo ach, col a b'a quila', tzoñ a colan paxi, xchi viñ d'ay.

⁴⁰ Axo junxo viñ yetb'eyum viñ ix cachani, ix yalan viñ:

—¿Tom max ach xiv d'a Dios? Ina lajan cajoch d'a yol sc'ab' jun yaelal tic yed'oc. ⁴¹ A oñ tic, smoj val scab' syail co chaan spac co mul, palta a jun viñ tic, malaj tas ix smulej, xchi viñ.

⁴² Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a Jesús:

—Ach Jesús, tzin a nacoti ayic ol ach ja ac' Yajalil, xchi viñ d'ay.

⁴³ Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Val yel sval d'ayach, a d'a jun c'u tic ol ach c'och ved' d'a svach'ilal, xchi d'a viñ.

A schamel Jesús

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Ayic toxo tz'och chimc'ualil, ix q'uic'b'i q'uinal d'a masanil yolyib'añq'uinal tic masanto d'a a las tres yic yemc'ualil. ⁴⁵ A yoc c'u, majxo yac'laj yoc. Axo c'apac cortina ayoch smaculoc snañal yol stemplo Dios, ix ñic'chaj snañal c'apac. ⁴⁶ Axo Jesús te chaañ ix avaji, ix yalan icha tic:

—Mamin, svab'enejcanoch in pixan d'a yol a c'ab', xchi d'a Dios.

Ix lajviñej yalan jun chi', ix chami.

⁴⁷ Axo jun viñ capitán aj Roma, ayic ix yilan juntzañ chi' viñ, ix yal vach' lolonel viñ d'a Dios, ix yalan viñ icha tic:

—Val yel a jun viñ tic, te malaj smul viñ, xchi viñ.

⁴⁸ Axo masanil eb' anima ayec' chi' ta', ix yil eb' tas ix uji chi'. Ix laj paxta eb', ix och val pitz'an cusc'olal d'a spixan eb'. ⁴⁹ Axo jantacñej eb' ojtannac Jesús yed' juntzañ eb' ix ix cotnac yed' d'a Galilea, najatto ix laj cotcan d'añjab' eb' ix.

Mucb'il snivanil Jesús d'a yol q'uen ñaq'ueen

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Ay jun viñ scuchan José, aj choñab' Arimatea d'a yol yic Judea. Vach' viñ, tojol spensar viñ. Ay pax yopisio viñ yed' eb' viñ yajal. ⁵¹ Palta maj yac'och sb'a viñ yed' eb' viñ ix ac'anoch chamel d'a yib'añ Jesús chi'. Van stañvan viñ svach' och Dios Yajalil. ⁵² Ix c'och viñ d'a viñaj Pilato, yic sc'anademta snivanil Jesús viñ. ⁵³ Ix lajvi yic'an

spermiso viñ chi', ix b'at yac'an ic'joquemta snivanil chi' viñ. Ix sb'ac'anoch jun sávana viñ d'a spatic. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an ac'joc och snivanil viñ d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool. A d'a jun q'ueen chi', manta junoc mach smucchaji. ⁵⁴ Aton d'a jun c'ual chi' vanxo yac'an lista sb'a eb' yuj sc'ual ic'oj ip toxo ol yamchaj ochoc.

⁵⁵ Axo eb' ix ix cotnac yed' Jesús d'a Galilea, ix b'at eb' ix yil q'uen q'ueen b'aj ix mucchaj chi'. Ix yilan eb' ix chajtil ix yutej eb' yac'anoch snivanil chi' d'a yol q'ueen. ⁵⁶ Ix lajvi chi', ix paxta eb' ix d'a sposado. Ix laj sb'oan juntzañ yal suc'uq'ui sjab' eb' ix yed' juntzañ vach' sucjioch d'a snivanil Jesús chi'. Axo yic ix c'och yorail sc'ual ic'oj ip, ix yic'an yip eb' ix icha yalan jun checnab'il d'a ley.

24

Pitzvinacxi Jesús

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Ayic ayto sc'an sacb'i d'a domingoal, aton jun b'ab'el c'u yic semana, ix b'at eb' ix ix chi' b'aj mucb'il snivanil Jesús chi'. Yed'nac juntzañ yal suc'uq'ui sjab' chi' eb' ix b'ob'il yuuj. ² Axo ix c'och eb' ix, ix yilan eb' ix to toxo ix el q'uen smacul chi'. ³ Ix och eb' ix d'a yol q'ueen, ix yilan eb' ix to mañxalaj snivanil Jesús Cajal ayeq'ui. ⁴ Ix te satb'at sc'ool eb' ix yilani. Axo ix yilan eb' ix ayec' chavañ ángel icha yilji vinac, liñjab'ec' d'a stz'ey eb' ix. Toxoñej stziquiqui spichul eb'. ⁵ Yuj chi' ix te xiv eb' ix, ix em cumjab' eb' ix d'a sat luum. Axo ix yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix:

—¿Tas yuj tze say jun pitzan d'a yol b'aj smucchaj eb' chamnac tic? ⁶ Mañxo ayoquec'laj d'a tic. Toxo ix pitzvixi. Naeccot tas yalnac d'ayex, ayic aytoec' eyed'oc d'a Galilea. ⁷ Ayic yalani to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima chuc spensar, ol culusajq'ue yuj eb'. Axo d'a schab'jial ol pitzvocxi. Icha chi' yutejnac yalancan d'ayex, xchi eb' ángel chi' d'a eb' ix.

⁸ Ix snacot eb' ix tas yalnaccan Jesús chi', ⁹ yuj chi' ix paxta eb' ix ta', ix b'at yalan eb' ix d'a eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a eb' sc'ayb'um smasanil. ¹⁰ A eb' ix ix b'at alan ab'ix tic, aton ix María aj Magdala, ix Juana yed' ix María snun viñaj Jacobo. Ay pax juntzañxo eb' ix yetb'eyum sb'a yed' eb' ix. ¹¹ Palta a eb' schecab' Jesús chi', toñej ste comon lolon eb' ix snaan eb'. Maj schalaj yab' eb' d'a eb' ix.

¹² Axo viñaj Pedro yelc'olal ix b'at viñ b'aj mucan chi'. Ayic ix c'och viñ, ix em ñojan viñ yilanoch d'a yol q'ueen, ix yilan viñ to axoñej c'apac sábana ix b'ac'chajoch d'a snivanil Jesús chi' aycan sch'ocoj. Ix paxta viñ, ix te sat sc'ool viñ yuj tas ix uji chi'.

*Sch'oxnac sb'a Jesús d'a chavañ eb' d'a yol b'e
(Mr 16.12-13)*

¹³ A d'a jun c'ual chi', ay chavañ eb' sc'ayb'um van sb'at d'a jun b'e sc'och d'a choñab' Emaús. A jun choñab' chi', ay am oxec legua scal yed' Jerusalén. ¹⁴ Van sb'ey eb', van yalub'tañan eb' tas juntzañ ix uji. ¹⁵ Ayic van yalub'tañan eb' chi', ix c'och Jesús, ix yetb'atan sb'a yed' eb'. ¹⁶ Ix moyjican sat eb' yuuj. Vach'chom tz'ilji yuj eb',

palta maj nachajel-laj yuj eb' tato a'. ¹⁷ Ix sc'anb'an Jesús d'a eb':

—¿Tas val eyalub'tañej tzex b'eyi? xchi d'a eb'. Ix och vaan eb', te cuseltac yilji eb'.

¹⁸ Ay jun viñ scuch Cleofas ix tac'vi d'ay:

—Inatax yojtac eb' anima smasanil tas ix uji d'a Jerusalén d'a evi chab'ji tic. A achxo tic, ¿tom maj ab' jab'oc? Ina ach ec' ta', xchi viñ d'ay.

¹⁹ —¿Tas juntzañ ix uji chi' jun? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

—Ay jun aj Nazaret scuch Jesús. Schecab' ton val Dios yaji. A d'a yichañ Dios yed' d'a yichañ eb' choñab', te nivan yelc'och tas ix sc'ulej yed' tas ix yala'. ²⁰ Palta a eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ yajal ix ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' ix culusajq'uei. ²¹ Ix cac'och yipoc co c'ool to ol oñ scolel a oñ aj Israel oñ tic. Chab'jitax ix uji jun chi' ticnaic. ²² Palta ay juntzañ eb' ix quetb'eyum co b'a yed'oc, sat co c'ool yuj tas syal eb' ix, a ix sacb'i ix b'at eb' ix yil jun q'ueen b'aj ochcan snivanil Jesús chi'. ²³ Ix ab' yilan eb' ix, mañxalaj snivanil ayeq'ui. Ix lajvi chi', xid' yalan eb' ix d'ayoñ to icha vayich ix aj yilan chavañ ángel eb' ix. Ix ab' yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix to a Jesús toxo ix pitzvixi. ²⁴ Ix lajvi chi', ix b'at juntzañ eb' quetb'eyum yila'. Icha val ix aj yalan eb' ix chi', icha val chi' ix aj yilan eb'. Axo pax Jesús, maj yil-laj eb', xchi eb' d'ay.

²⁵ Axo Jesús ix alan d'a eb':

—A ex tic malaj jab'oc e pensar, max e b'alaj aq'uejochlaj d'a e c'ool tastac yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'. ²⁶ A Cristo chi', yovalil ix yab' syail, ayic mantzac och Yajalil, xchi d'a eb'.

²⁷ Ix lajvi chi', ix och ijan yalan d'a eb' b'ajtactil tz'ib'ab'ilcan yab'ixal d'a Slolonel Dios. Ix schaan-cot yalan tastac tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés, masanto d'a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

²⁸ Ayic ix c'och eb' d'a jun choñab' b'aj van sb'at eb' chi', axo Jesús ijan b'eñej ix ec'b'ati. ²⁹ Axo eb' ix ac'an pural scani. Ix yalan eb' d'ay:

—Canañ qued'oc, ina vanxo yem c'u, toxo val ol q'uic'b'oc, xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix och d'a yol spat eb', ix can yed' eb'. ³⁰ Ayic ix em c'ojan d'a te' mexa yed' eb', ix yic'anq'ue vaan jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix lajvi chi', ix och ijan spucanb'at ixim d'a eb'. ³¹ A d'a jun rato chi', ichato ix jacvi sat eb'. Ix yilanoch eb' to a Jesús. Palta ix satem d'a stz'ey eb', axo ix yilan eb', mañxalaj mach. ³² Ix yalan eb':

—Yel toni, ix och pitz'an d'a co c'ool yuuj a ix yalan d'ayoñ d'a yol b'e, ayic ix yac'anpax nachajel cuuj tastac tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi eb'.

³³ D'a jun rato chi' ix q'ue vaan eb', ix pax eb' d'a Jerusalén. Ata' ix ilchaj eb' uxluchvañ schecab' Jesús yuj eb' yed' juntzañxo yetb'eyum eb'. Molanec' eb'. ³⁴ Axo eb' chi', ix alan d'a eb' chavañ chi':

—D'a val yel ix pitzvixi Jesús Cajal. Ix sch'ox sb'a d'a viñaj Simón tic, xchi eb'.

³⁵ Ix lajvi chi', axo eb' chavañ chi' ix alani tas ix sc'u lej eb' d'a yol b'e yed' pax tas ix aj snachajel yuj eb' to a Jesús ayic ix spucanec' jun ixim pan chi'.

*Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)*

³⁶ Vanto yalan jun chi' eb', axo ix yilan eb' ayxo ec' Jesús d'a scal eb'. Ix yalani:

—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.

³⁷ A eb' chi', toñej ix satb'at sc'ool eb'. Ix laj xivq'ue eb'. A snaan eb' to a junoc pixan sch'ox sb'a d'a eb'. ³⁸ Ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj ay e chab'c'olal d'ayin? ³⁹ Ilec nab' in c'ab' yed' voc tic. Añejtona' a in. Yamlejec nab'i, tzeyilani tato a junoc pixan, ¿tom ay sb'ac'chil junoc pixan yed' sb'aquil syal tze yam icha vic tic? xchi d'a eb'.

⁴⁰ Ix lajvi yalan jun chi' d'a eb', ix sch'oxan sc'ab' yed' yoc d'a eb'. ⁴¹ Vach'chom stzalaj eb', palta añeja' maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto toñej ste sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix yal d'a eb':

—¿Mama jab'oc tas tzin va d'a tic? xchi.

⁴² Axo eb' ix ac'an jab' b'olb'il chay d'ay.

⁴³ Ix schaan d'a eb', ix yab'lan d'a yichañ eb'. ⁴⁴ Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb':

—A ticnaic, ix elc'och tas ix valcan d'ayex ayic ayinto ec' eyed'oc. Valnaccan d'ayex to yovalil ol elc'och jantacñej vab'ixal tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, tas tz'ib'ab'il pax can yuj eb' schecab' Dios yed' juntzañ vab'ixal d'a libro Salmos, xchi d'a eb'.

⁴⁵ Ichato chi', ix ac'ji jacvoc spensar eb' yuuj, yic snachajel yuj eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. ⁴⁶ Ix yalan d'a eb':

—A d'a Slolonel Dios tz'ib'ab'ilcan vab'ixal a in Cristo in tic, to yovalil in chami, axo d'a schab'jial in pitzvixi d'a scal eb' chamnac. ⁴⁷ Añejtona', yovalil ol aljoquel vab'ixal d'a scal eb' anima d'a

junjun nació. Ol aljoquel d'a scal eb' to yovalil sna sb'a eb', yic ol ac'joc lajvoc smul eb'. Schael yich d'a Jerusalén tic masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic. ⁴⁸ A ex tic, ol eyac' testigoal e b'a d'a juntzañ tic. ⁴⁹ A in xo, ol b'at in checcot jun yalnac Dios to ol yac'cot d'ayex. Palta tañvejeccan d'a Jerusalén tic, masanto ol e cha jun poder ol ac'joquemta d'ayex d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

Paxnac'ue Jesús d'a satchaañ

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Ix lajvi chi' ix yic'anb'at eb' sc'ayb'um d'a slac'anil choñab' Betania. Ata' ix yic'chaañ sc'ab', ix sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. ⁵¹ Vanto sc'anan jun chi', ix paxq'ue d'a satchaañ, ix can eb' yuuj. ⁵² Ix lajvi yac'anem sb'a eb' d'ay, te tzalajc'olal ix pax eb' d'a Jerusalén. ⁵³ Junjun c'u ix och eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yalan vach' lolonel eb' d'ay.

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of
Guatemala
La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90